

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollen för den 28 och 29 november.

2 § Meddelande om frågestund

Förste vice talmannen meddelade att vid frågestunden *torsdagen den 8 december kl. 14.00* skulle följande statsråd närvara:

Näringsminister Thomas Östros, statsrådet Sven-Erik Österberg, statsrådet Barbro Holmberg, försvarsminister Leni Björklund och samhällsbyggnadsminister Mona Sahlin.

3 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelser:

Interpellation 2005/06:122

Till riksdagen

Interpellation 2005/06:122 av Alice Åström (v)

Situationen i Västsahara

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 13 december 2005.

Skälet till dröjsmålet är tidsbrist.

Stockholm den 23 november 2005

Utrikesdepartementet

Laila Freivalds

Interpellation 2005/06:131

Till riksdagen

Interpellation 2005/06:131 av Tobias Billström (m)

Barnens ställning i asylprocessen

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 9 december 2005.

4 § Anmälan om inkommen faktapromemoria om förslag till Europeiska kommissionen

Förste vice talmannen anmälde att följande faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen inkommit och överlämnats till utskott:

2005/06:FPM22 Återhämtning av beståndet av europeisk ål
KOM(2005)472 till miljö- och jordbruksutskottet

5 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades
Motioner
2005/06:N14 och N15 till näringsutskottet
2005/06:Fi4–Fi6 till finansutskottet

6 § Förnyad bordläggning

Föredrogs och bordlades åter
Försvarsutskottets betänkande 2005/06:FöU1
Sammansatta utrikes- och försvarsutskottets betänkande 2005/06:UFöU1
Kulturutskottets betänkanden 2005/06:KrU1 och KrU4–KrU6

Internationell samverkan

7 § Internationell samverkan

Föredrogs
utrikesutskottets betänkande 2005/06:UU1
Utgiftsområde 5 Internationell samverkan (prop. 2005/06:1 delvis).

Anf. 1 BJÖRN HAMILTON (m):

Herr talman! Utrikesdepartementets ledning har kritiserats starkt de senaste dagarna. Otillräckliga resurser i den konsulära verksamheten och generellt ifrågasatt ledarskap har upptagit mediernas och allmänhetens stora intresse. Katastrofen i Thailand förra året har spelats upp igen, och offrens anhöriga har återigen framträtt och med all rätt ställt förnyade krav på samhället.

Vi svenskar internationaliseras mer och mer. Vi är ute och reser allt längre bort på våra semestrar och i tjänsten. Min generation tågluffade i Europa, mina barn flygluffar till Fjärran Östern. Världen krymper och vår kunskap om främmande länder ökar. Teknik och kommunikationer gör att vi alla, långt utanför Sveriges gränser, känner stor samhörighet.

Inom Europa tenderar utrikespolitiken att bli inrikespolitik. Vårt samarbete över de gamla nationsgränserna blir intensivare och vårt behov av information ökar.

Herr talman! Det ställs krav på att Sverige måste vara närvarande. Var och hur vi är representerade i andra länder påverkar hur vi ska kunna påverka och påverkas av den globala utvecklingen. Det ställs också krav på att vi ska kunna ta hand om våra medborgare när det händer något på andra sidan jordklotet – som i Thailand förra året.

Ett kraftfullt och framgångsrikt agerande inom ramen för EU fordrar en gedigen kompetens inom utrikesförvaltningen samt svensk diplomatisk närvaro i princip i hela Europa och Medelhavsområdet. Den snabba globaliseringen fordrar också ökad svensk diplomatisk närvaro i de uto-meuropeiska industriländerna. Därför, herr talman, vill vi moderater förstärka anslaget till utrikesförvaltningen i utgiftsområde 1.

Herr talman! Det krävs också en tydligare koppling mellan demokrati, säkerhet och ekonomisk tillväxt i svensk och europeisk utrikespolitik.

Sverige måste mer aktivt stödja insatser för fred och stabilitet i världen. Efterfrågan på svenska freds- och säkerhetsfrämjande insatser kommer att öka. Sverige måste tydligare stödja insatser som syftar till att motverka internationell terrorism, såsom att använda bistandsmedel till att förstöra lager av lätta vapen, men också lager av biologiska och kemiska vapen. Vi förstärker därför anslaget till freds- och säkerhetsfrämjande verksamhet och menar att merparten av kostnaderna i anslaget är i överensstämmelse med OECD:s/DAC:s definition av bistånd och därför kan avräknas från bistandsramen.

Herr talman! Kunskapen om Europeiska unionen och Europafrågor är väldigt låg i landet. Jag anser att det finns ett behov av ökade kunskaper och större delaktighet i frågor som rör Europa i stort. Vi svenskar måste uppleva Europafrågorna som våra egna och inte som något Bryssel beslutar om och som inte berör oss. Europafrågorna måste göras intressanta och bli en naturlig del av vår vardag. Detta är viktigt framför allt för våra ungdomar. Därför herr talman, anser jag att informationen i våra skolor måste bli bättre och effektivare.

Anf. 2 HOLGER GUSTAFSSON (kd):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till reservation nr 1. Vi står naturligtvis bakom ytterligare reservation, men vi nöjer oss med att yrka bifall till reservation nr 1.

Herr talman! Etik och värderingar är alltför sällan vägledande för Sveriges utrikespolitiska agerande. Den svenska utrikespolitiken måste vara fast förankrad i respekten för de mänskliga rättigheterna. Det okränkbara människovärdet och rätten till liv måste få gå före intressen som handel och ekonomi.

Demokrati, öppenhet och rättssamhällets principer måste få en ökad tyngd i de internationella relationerna. Svensk utrikespolitik ska främja fred, frihet, en socialt och ekologiskt hållbar utveckling, förståelse och försoning. FN är viktigt, men FN måste effektiviseras och reformeras för att klara sina mycket omfattande och komplicerade uppgifter. Stabil fred bygger på demokrati, fredlig konfliktlösning, rustningskontroll och internationellt samarbete.

Prot. 2005/06:44
5 december

*Internationell
samverkan*

Herr talman! Att förebygga konflikter förblir den stora utmaningen. Eftersom oändligt lidande och förstörelse då kan undvikas är förebyggande av konflikter det som är det viktigaste för oss. Här behövs ett samarbete inom FN, inom regionala organisationer som EU och i bilaterala nätverk och kontakter. Ökat samarbete är oändligt viktigt.

Vi ser ett stort behov av förbättring av samordning av det internationella samarbetet. Kristdemokraterna anser att Sveriges regering har tappat inriktning och handlingskraft inom utrikespolitiken. Bristen på visioner är kanske värst när det gäller EU-politiken där man präglas av sin nollvision. Sveriges profil i FN är också alltför otydlig enligt Kristdemokraternas uppfattning.

Herr talman! Att Sverige för närvarande inte har en särskild MR-minister är beklagligt. Sveriges internationella fredsarbete måste effektiviseras. Detta kan ske genom inrättandet av ett kombinerat civilt och militärt centrum för internationell fredsutveckling i Sverige, till vilket förslagsvis Sida, Swedint, Folke Bernadotteakademin, Utrikespolitiska Institutet och Sipri med flera organisationer skulle kunna knytas.

Kristdemokraterna har föreslagit en ekonomisk neddragning på det här området, internationella relationer. Det har vi gjort för flera av organisationerna. Motivet för detta är att vi vill se ett arbete, en omstrukturering, som syftar till effektivisering av de här organisationerna. Att enbart skjuta till pengar skapar inte den effektivitet som vi anser måste komma till. Detta har vi velat peka på genom att dra ned resurserna för att få till stånd en genomlysning, en omorganisation, av verksamheten. Vi ifrågasätter inte organisationerna som sådana, men vi måste komma fram till en mer stringent målsättning och till en bättre funktion i de organisationer som vi här har utpekat.

Anf. 3 AGNE HANSSON (c):

Herr talman! Utgiftsområde 5 avser anslag till internationell samverkan. Det rör sig om anslag till olika organisationer som arbetar med internationella frågor i skilda sammanhang, inte minst fredsfrämjande organisationer. Det skulle kunna omfatta mycket mer – hela den svenska utrikespolitiken i en alltmer globaliserad värld. Men det avhandlar vi i andra sammanhang. Om det vore så enkelt att ett ökat anslag på utgiftsområde 5 kunde lösa alla de lednings- och ansvarsproblem som har uppstått i samband med tsunamikatastrofen och som nu fått sin belysning i dagarna, funnes det anledning att öka det här anslaget väsentligt. Nu berör det här anslaget inte detta. Inte en enda krona går till UD:s verksamhet utan det är alltså ett anslag till de organisationer som på frivillig väg arbetar med fredsfrågor.

Låt mig gärna säga, herr talman, att frivilligorganisationernas arbete är ett viktigt inslag i svensk kontaktverksamhet inom utrikespolitikens ram. Organisationer gör ett mycket viktigt arbete och fyller en betydelsefull funktion i samhället för att propagera och argumentera för en fredligare värld, för ett ökat internationellt samarbete, för fredsforskning samt i fråga om säkerhetspolitik och nedrustning. Det kan vi inte få för mycket av som vår värld ser ut.

Jag har av erfarenhet från arbetet i den nu nedlagda beredningsgruppen inom UD som har haft att bereda anslagsbesluten till opinionsbildning för fredsfrämjande verksamhet, och jag kan intyga att behoven av resur-

ser till denna verksamhet vida överträffar de anslag som finns. Denna beredning är nu överförd till Folke Bernadotteakademin men med oförändrat behov. Om budgeten medgav det skulle det finnas utrymme för betydligt mer insatser. Men som i allt budgetarbete handlar det om prioriteringar när det inte finns obegränsat med pengar.

Det är här, som i arbetet med statsbudgeten i stort, prioriteringar och stramhet som gör budgeten stark. Det är det viktigaste för att kunna bevara höga ambitioner i utlandsarbetet såväl som i bistånds- och utvecklingsarbetet för fred och säkerhet i världen. Centerpartiet har också i sitt budgetarbete haft att prioritera vårt ansvarskännande för ett starkt och balanserat budgetförslag. Det gör att vi har vissa justeringar i regeringens budgetförslag under utgiftsområde 5 som närmare framgår av vår motion och av anslagssammanställningen på s. 5 i betänkandet. Den här prioriteringen finns också bakom yrkandet i reservation nr 2.

Herr talman! Eftersom ramarna redan är fastställda av riksdagen finns inte längre anledning att fullfölja yrkandet i reservationen. Jag nöjer mig därför med att yrka bifall till förslaget i betänkandet under punkterna 1, 2 och 4.

Anf. 4 KENNETH G FORSLUND (s):

Herr talman! Vi debatterar i dag utgiftsområde 5. Bakom denna rubrik döljer sig en viktig del av Sveriges utrikespolitik; vårt internationella samarbete. Sveriges medlemskap och arbete i olika internationella organisationer är viktigt för svenskarna och för Sveriges identitet utomlands. Vi är en aktiv medlem i till exempel FN, OSSE och OECD. I utrikesutskottet har vi kunnat konstatera att regeringen i sitt betänkande gett en god redogörelse för verksamheten på det här området för det föregående året. Massförstörelsevapen är ett av de största hoten mot vår säkerhet. Efter ett svenskt initiativ har EU nu en strategi mot spridning av massförstörelsevapen som bland annat resulterat i stödprogram på exportkontrollområdet och insatser för att stärka verifikationen av internationella konventioner.

För några veckor sedan ingick jag i den delegation som Sverige sänder varje höst till FN:s generalförsamling. På plats i New York hade jag möjlighet att se FN-systemet i arbete och fördjupa mina kunskaper om det arbete som bedrivs där – och inte minst också runtomkring detta. Sverige bedriver ett bra arbete för att reformera FN, och just nu leds FN:s generalförsamling av den svenska diplomaten Jan Eliasson. Världen förändras, och det internationella samfundet måste moderniseras för att kunna klara av de nya utmaningar som den nya tiden ställer. Det verkade alla vara överens om i New York men vägen dit, för att nå målet, var enigheten inte lika stor kring, i alla fall inte ännu. Men arbetet fortgår, och jag tillhör dem som hoppas och tror att det ska lyckas. Jag vill också nämna att Sverige stött arbetet kring FN:s resolution 1325 om kvinnor, fred och säkerhet. Det är en viktig fråga där Sverige också har en aktiv hållning.

Herr talman! Det talas ofta om de borgerliga partiernas skilda syn på siffror och verklighet gällande biståndet, ett annat utgiftsområde som hör till utrikesutskottet. Där är det stora skillnader. Det är intressant att notera hur de också på utgiftsområde 5, i detta lilla tunna betänkande, har mycket spretande syn på hur verksamheten ska bedrivas. Moderaterna

vill öka anslaget med 95 miljoner kronor jämfört med regeringen. Samtidigt vill Kristdemokraterna sänka samma anslag med nära 112 miljoner kronor. Centern vill putsa lite grann på det, med 7 miljoner kronor. Det är inte mycket till allians på det här området – heller – kan jag konstatera. Det tycks i allt väsentligt fortfarande handla om fyra partier och en hemsida.

Herr talman! Med detta vill jag avslutningsvis yrka bifall till utrikesutskottets förslag i betänkande UU 1.

Anf. 5 SERMIN ÖZÜRKÜT (v):

Herr talman! Jag skulle först vilja säga att Vänsterpartiet i grunden instämmer i utrikesutskottets betänkande om internationell samverkan. I detta betänkande föreslår utrikesutskottet att riksdagen säger ja till regeringens budgetförslag under utgiftsområde 5. Utgiftsområde 5 omfattar politikområdet utrikes- och säkerhetspolitik som gäller Sveriges förhållande till andra stater och internationella organisationer.

Målet för politikområdet är att säkerställa Sveriges intressen i förbindelserna med andra länder. För att nå målet föreslår regeringen till riksdagen att närmare 1 ½ miljard kronor anvisas för anslaget för år 2006. Den största delen av det nämnda beloppet är bidrag till internationella organisationer. Sverige bidrar med en obligatorisk avgift till FN:s budget enligt en fastställd bidragsskala. Anslaget finansierar vissa obligatoriska avgifter som Sverige är internationellt rättsligt bundet att betala för via sitt medlemskap i internationella organisationer, bland andra Förenta nationerna, FN, Europarådet, Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa, OSSE, Nordiska ministerrådet samt Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling, OECD.

Bland de internationella organisationerna har FN en övergripande roll. Utskottet betonar vikten av en svensk medverkan i strävan efter att reformera FN och ge världsorganisationen större effektivitet. Vi delar regeringens och utskottets bedömning att medlemskapet i FN är centralt och avgörande för ett Sverige som är aktivt på den internationella arenan. Vi delar bedömningen beroende på vetskapen om att grunden för den nya internationella arenan efter andra världskriget är FN-stadgan som trädde i kraft 1945.

Enligt stadgan tillhör staternas territoriella suveränitet, med andra ord neutralitetsrätten, det klassiska området i internationell rätt. Den territoriella suveränitetens okränkbarhet har tillsammans med kodifieringen av de mänskliga rättigheterna inneburit en civilisering av de internationella relationerna. Trots detta faktum verkar den till synes viktigaste frågan för världens mäktiga militära makter vara hur man ska åstadkomma en förändring av FN-stadgan så att den i stället gräver i staters territoriella suveränitet.

Vi tycker att tillämpningen av FN-stadgan, bortom alla möjliga intressesfärer, öppnar vägen till fredliga politiska ställningstaganden, som i sin tur öppnar för lösningar i stället för lösningar.

Vi hävdar att staters territoriella integritet tjänar de små nationella staternas och deras befolkningars intressen eftersom grundtanken i stadgan är mellanstatlighet, det vill säga att det inte finns någon under- och överordning.

Men världens stora militära makter accepterar inte mellanstatlighet och använder ekonomiska och militära medel för att skapa en underordning. Deras argument är välkända. De påstår att det internationella samfundet och internationell rätt, som täcker både folkrätt och mänskliga rättigheter, efter kalla krigets slut står inför nya globala utmaningar. Utmaningen handlar enligt dem om att sätta individers rättigheter och staters suveränitet i motsats till varandra. I själva verket försöker de luckra upp FN-stadgans grundläggande försvar för den nationella integriteten mot de mäktiga ländernas rätt att kränka de maktlösas territoriella suveränitet. På det viset underordnas försvagade eller icke fungerande statsbildningar och deras befolkningar.

I världen finns ett sådant gigantiskt problem, men också historiskt unika möjligheter att lösa detta. En återgång till FN-stadgan är en av de viktigaste möjligheterna eftersom det är nästintill omöjligt att förändra denna.

Att förändra FN-stadgan kräver två tredjedels majoritet. Vidare måste den ratificeras av två tredjedelar av medlemsstaterna inklusive de fem permanenta medlemmarna av säkerhetsrådet. Dessutom krävs att förändringen accepteras av det internationella statssamfundet som helhet.

Sammanfattningsvis ser vi det som positivt att utskottet anser att FN är både ett mål i sig och ett oundgängligt instrument för ett internationellt rättssamhälle. Därför förutsätter vi att regeringen överväger en återgång till FN-stadgan som bör prioriteras i mer långtgående åtaganden, annars finns det en stor risk för att FN går under på samma sätt som Nationernas förbund inför dåvarande Tysklands expansionsplaner och andra världskriget.

Det finns också en risk att FN-perspektivet endast blir vackra ord för världsfreden, medan huvudinriktningen i resten av politiken fortsätter som vanligt. Ett försvar för FN-stadgan som den högsta legitima instansen i internationell rätt behövs mer än någonsin just för ett internationellt rättssamhälle där Sverige kan ingå som en av de viktiga aktörerna.

Med detta yrkar jag bifall till förslaget i utrikesutskottets betänkande.

Anf. 6 HOLGER GUSTAFSSON (kd) replik:

Herr talman! Vi har från en representant för regeringspartiet fått höra att det är bra som det är, ungefär som man sade om organisationen när det gäller tsunamikatastrofen. Man tyckte att den också fungerade tills verkligheten hade hunnit ikapp.

Nu har vi också lyssnat till en representant för ett av stödpartierna som också säger att budgeten i stort sett är bra som den är och att vi inte ska göra särskilt mycket. Däremot finns det lite tankar och funderingar om FN. Men från Vänsterpartiet säger man att budgeten är bra som den är. Ska vi inte förvänta oss någon kreativitet eller några krav på förändringar inom dessa organisationer utan bara skjuta till lite pengar som vanligt och sedan vara nöjda? Är det detta som Vänsterpartiet menar?

Anf. 7 SERMIN ÖZÜRKÜT (v) replik:

Herr talman! Vad Vänsterpartiet menar är ganska tydligt, nämligen att FN behöver reformeras och effektiviseras. Och nästan alla är överens om detta. Men det räcker inte. Huvudinriktningen skulle vara att tolka

FN-stadgan som den är utanför intressesfärer. Det är vad vi hävdar. Det är ganska tydligt.

Beträffande stödet till regeringen: Ja visst, vi stöder regeringen. Vi stöder det socialdemokratiska partiet, det gör vi. Det är ingenting att orda om.

Anf. 8 HOLGER GUSTAFSSON (kd) replik:

Herr talman! Kristdemokraterna har föreslagit en neddragning. Jag har också talat om vad syftet är. Det är inte att försvaga organisationen, utan det är att få till en förändring, en kreativitet och en tanke. Det skiljer oss inom oppositionen. Vi kan ha olika medel för detta.

Men det som vi nu ser är att ni tycker att det ser bra ut.

Det är ofta så att man får gå den ekonomiska vägen om man ska få en förändring till stånd inom exempelvis FN och andra organisationer. Där man så att säga vill uppnå en förändring och en effektivisering måste man oftast gå vägen över ekonomin, vilket vi kristdemokrater gör. Och det finns andra tankar inom alliansen i fråga om detta. Men vi har det gemensamt att vi så att säga kreativt går på dessa organisationer för att få en förändring till stånd. Men ska jag uppfatta att Vänsterpartiet stöttar Socialdemokraterna när det gäller att allt är som det bör bara ur ekonomisk synvinkel och därmed också innehållsmässigt?

Anf. 9 SERMIN ÖZÜRKÜT (v) replik:

Herr talman! Att prata om effektivisering och kreativitet är en sak. Att komma till handling är en annan sak. Där tycker jag att Kristdemokraterna brister. Hur ska man effektivisera, och hur ska man förändra utvecklingen genom en neddragning? Det säger sig självt att det inte håller. Jag är mycket tveksam till den inställningen och har gjort klart att det är fråga om två skilda saker. De två inriktningarna kan ni inte skilja åt.

Självklart har vi en annan tolkning av verkligheten än Kristdemokraterna. Det är ju därför som vi är olika partier.

Anf. 10 LOTTA HEDSTRÖM (mp):

Herr talman! Miljöpartiet står också bakom betänkandet, men vi tycker att det är magert. Ingen är egentligen att anklaga för detta. Snarare är det så att många av de frågor som döljer sig under den egentliga expedieringen av utbetalningen har vi behandlat i andra sammanhang i utskottet. Men det hade varit roligt att ha ett tjockt, ett fylligt, betänkande om allt vi gör och vill i OSSE, allt vi gör och vill i Europarådet och en massa av de oerhört viktiga och stora organisationerna där Sverige faktiskt har en ganska bra profil och aktivt deltar.

Vad Miljöpartiet lite grann skulle vilja hacka på är återkopplingen. Regeringen har ju i många organisationer mandat att gå ut i världen och föra landets talan, medan vi som den parlamentariskt både budgetmedgivande och i efterhand kontrollerande instansen ibland får leta efter information. Detta tycker jag och mitt parti är lite tråkigt – en uppfattning som jag tror att det är fler som delar.

I den värld, i det läge, vi har i dag är just det multilaterala förhållningssättet så viktigt. Inget land, inte ens Nordkorea, kan överleva genom att liksom stänga draperierna, dra för, och låtsas som att världen inte

fanns. Ju mer samarbete och ju mer aktivitet och öppenhet vi har gentemot omvärlden och organisationer i multilaterala sammanhang, desto större blir möjligheterna att skapa fred i världen. Därför är fredsanslagen och det som handlar om det inom det här utgiftsområdet det som vi är mest intresserade av.

Agne Hansson har nu lämnat kammaren, men jag kan berätta att Miljöpartiet har varit med i budgetförhandlingarna och sett till att just fredsorganisationerna, som Agne lyfte fram, får mera pengar. Det tycker vi är ett viktigt bidrag. Nu kan ju inte Agne svara, men vi undrar kanske varför just Centerpartiet vill dra ned på pengarna till nedrustning.

Vi tycker självklart också att det är bra att Sipri som ett av världens främsta fredsforskningsinstitut får mera pengar. Det kommer vi att fortsätta att bevaka om vi har ett fortsatt budgetsamarbete.

Jag har en fråga till Moderaterna och skulle vara jätteglad ifall de begär replik på mitt anförande. Man studsar och tror att det inte bara är i socialpolitiken som Moderaterna har gjort rättning mittåt utan även i freds- och omvärldspolitikerna därför att de har plussat på rejält vad gäller det som står under rubriken Freds- och säkerhetsskapande verksamhet. Oj, tänker man då. Men när man petar i detta märker man att det handlar om att Moderaterna vill öka insatserna för terroristbekämpning. Av vad vi sett hittills i dag har denna inte varit lyckosam. I stort sett har den i omvärlden varit fel inriktad och mer haft sin udd mot att urholka demokratiska fri- och rättigheter och skapa mer övervakning för vanliga civila människor.

Jag skulle bli jätteglad om Moderaterna för mig och omvärlden berättade vad de vill göra med sina antiterroristpengar under rubriken Freds- och säkerhetsskapande åtgärder.

En slutkommentar är följande. I utskottet har vi fått en fantastiskt bra och klagande utredning från Rut, riksdagens utredningsinstitut, rörande det multilaterala biståndet och multi-bi-biståndet. Egentligen hade det, tycker jag, platsat att behandla det även här. FN är ju en av de absolut största delarna på det här utgiftsområdet som Sverige betalar till, dels på biståndsområdet. Här har vi verkligen en samfällad uppgift i att skapa större klarhet just för att kunna göra bättre uppföljningar. Det är jag säker på att vi alla återkommer till i den debatt som följer efter denna.

Jag hade alltså velat efterlysa att vi tog lite grann av den diskussionen i samband med detta där FN:s multilaterala bistånd alltså är hälften av allt multilateralt bistånd.

FN är, som sagt – där håller jag med om en stor del av det som nyss sagts från Vänsterpartiet – det internationella organ som vi verkligen måste värna. Jag är så glad över att vi har den enigheten i Sveriges riksdag. Men FN som organ hotas från två håll. Det gäller då FN:s legitimitet också när det gäller att försvara fattiga, som är ansatt från krafter som kan räknas från både höger och vänster. Jag tycker att Sveriges hållning har varit bra. I och för sig har vi behandlat den saken i ett särskilt betänkande, men det hade varit värt en mäsja även här.

Med dessa ord, herr talman, låter jag mig nöja.

Anf. 11 BJÖRN HAMILTON (m) replik:

Herr talman! Lotta Hedström undrar varför vi har anslagit mera pengar till kampen mot terrorismen, som hon uttrycker det. Det är väl lite

underligt, tycker jag, att man inte inser, eller att man vill ifrågasätta, den verksamhet som vi måste ha i hela världen för att säkra världen så att säga. Den framväxande terrorismen är ju någonting som alla, även vi i Sverige, upplever som ett starkt hot. Vi har sett yttringar av det i USA, och vi ser det dagligen i Fjärran Östern. Vi ser det också i Sydostasien. Naturligtvis måste det till rätt kraftiga åtgärder för att hantera den här situationen därför att detta är någonting som berör alla i vardagen så att säga. Det här kan drabba också oss i Sverige i större omfattning än det gjort. Därför tycker jag att det är viktigt att ha en framförhållning här och att man inser att detta är viktigt liksom att man skapar resurser för att motverka detta.

Sedan har vi en del andra fredsaktiviteter som vi vill stärka stödet för med de här pengarna. Det kan, som vi nämnt här, handla om att förstöra vapenlager, lager av lätta vapen, men också om att förstöra biologiska och kemiska vapen till exempel. Det finns en oändlig uppsjö av verksamheter för att säkerställa fred samt ordning och reda i världen.

Anf. 12 LOTTA HEDSTRÖM (mp) replik:

Herr talman! Tack, Björn Hamilton! Naturligtvis ifrågasätter varken jag eller Miljöpartiet nödvändigheten av att bekämpa terrorism – det gör ingen vettig människa, för det här är ett reellt hot.

Frågan är hur modellerna ser ut. Det är fråga om sättet. Finns det klokskap i åtgärderna? Det var det som jag ville låta Moderaterna få tillfälle att utgjuta sig om. Hur har ni alltså tänkt er detta i detalj? Gäller det i princip mer pengar till diplomati, till fredsarbete och nedrustning, till samverkan, till sociala projekt och till kloka analyser av världsläget? Gäller det ett ifrågasättande eller är det fråga om en möjlighet att ändra på maktobalansen i världen, till exempel på oljeimperiets fortsatta kontroll över vissa delar av världen där det skapas konflikter och grogrund för terrorism? Eller gäller det övervakning av vanliga människor eller att leta efter mer eller mindre verkliga al-Qaidasympatisörer i bergsgrottor? Det var detta som jag tänkte att du skulle få en chans att förklara för mig och oss.

Anf. 13 BJÖRN HAMILTON (m) replik:

Herr talman! Det är naturligtvis inte möjligt att här göra en djupare analys av detta i den typ av debatt som vi nu har. Givetvis finns det en uppsjö av åtgärder att hantera terrorismen med. Det finns det exempel på. Det finns dåliga åtgärder, och det finns bra åtgärder. Jag håller med Lotta Hedström när hon säger att det finns saker som har misslyckats i kampen mot terrorismen. Men det finns också saker som är nödvändiga och som måste genomföras med kraft.

Förenta nationerna har naturligtvis en betydande roll i den här kampen. Det har självfallet också stormakterna i världen. Men det gäller att vi i Sverige har möjlighet att delta i de här verksamheterna. Framför allt gäller det här att vi känner ett ansvar för att säkerställa både fred och säkerhet i vår värld.

Anf. 14 LOTTA HEDSTRÖM (mp) replik:

Herr talman! Det viktiga är just vad man lägger pengarna i för sammanhang. Det handlar om fredsskapande åtgärder. Jag är glad om ni

återkommer i artikelform eller på annat sätt med att vara specifika på detta, för det är viktigt. Allmän terrorismbekämpning har snarast blivit ett signalord för åtgärder som inte gynnar terrorismbekämpning. Det var det jag ville att vi skulle försöka klargöra här.

Prot. 2005/06:44
5 december

*Internationell
samverkan*

Anf. 15 BIRGITTA OHLSSON (fp):

Herr talman! Då Folkpartiet inte har någon motion, reservation eller något särskilt yttrande när det gäller utgiftsområde 5 Internationell samverkan som skiljer oss från majoriteten ska jag inte uppehålla mig speciellt länge i talarstolen. Vi har inte heller haft det under de senaste åren. Vi är faktiskt rätt nöjda med upplägget. Jag tycker att det är väldigt positivt att vi har en så pass stor enighet i den här kammaren om att just stärka Förenta nationerna, som är den organisation som trots sina brister ändå är den enda auktoritet som kan tala för mänskligheten. Vi bör komma ihåg att FN, såväl som EU eller Nordiska rådet, aldrig blir mera än vad dess medlemsstater gör organisationen till. Därför är det viktigt att alla goda krafter som vill demokratisera FN och se till att organisationen kommer på fötter igen jobbar med det.

Jag vill också instämma med Lotta Hedström om att vi faktiskt borde ha fått en större redogörelse för vilka organisationer som ingår, på samma sätt som när det gäller det multilaterala FN-biståndet.

Jag tänkte ta upp några konkreta punkter som jag tycker är viktiga att diskutera. Man kan säga att all politik i verkligheten bygger på tre olika utgångspunkter. Det handlar om principer, prioriteringar och pengar. Det handlar om det principiellt viktiga i att låta principer som är viktiga för vårt land – alltifrån respekten för mänskliga fri- och rättigheter till jämställdhet, miljö, demokrati, marknadsekonomi – vara vägledande och att man sedan vågar prioritera de här principerna och vågar prioritera klokt och använda medborgarnas skatteslantar på ett bra sätt när det handlar om att marknadsföra Sverige internationellt.

Även om vi i Folkpartiet inte är beredda att stödja de reservationer som finns tycker jag att de framkallar tre intressanta aspekter. Den första handlar om effektivisering. Vi måste fortsätta diskussionen om hur Sverige ska nyttja skattepengarna maximalt på den här fronten. Det kan handla om att öka samarbetet, som tagits upp i reservationerna, mellan olika myndigheter, kanske på sikt slå samman institutioner och se till att man kan få ut maximalt för varje skattekrona.

Den andra aspekten handlar om kontrollen av pengar. Jag tycker faktiskt att granskningen kan bli ännu tydligare på vad pengarna faktiskt går till. Det är ganska knapphändiga uppgifter vi får i betänkandet om exakt vilka organisationer som får pengar och hur mycket och vad det är som ligger bakom att just de har fått pengarna, vilka principer som är viktiga för att man ska stödja just dessa.

Den tredje och avslutande aspekten är fältperspektivet. Syftet med det som tas upp i betänkandet om internationell samverkan är att säkerställa Sveriges intressen i förbindelserna med andra länder. Jag tycker att man måste ha ett tydligare fältperspektiv. Det är viktigt med informations-satsningar och projekt om Sverige på hemmaplan – dessa i all ära – men det är ute i världen vi måste synas. Det tycker jag är ett genomgripande problem för både Svenska institutet och flera andra organisationer. De

borde få ut verksamheten mycket mera på fältet. Att säkerställa Sveriges relationer i Sverige kanske inte direkt var huvudpoängen.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 7 december.)

Internationellt bistånd

8 § Internationellt bistånd

Föredrogs
utrikesutskottets betänkande 2005/06:UU2
Utgiftsområde 7 Internationellt bistånd (prop. 2005/06:1 delvis).

Anf. 16 EWA BJÖRLING (m):

Herr talman! För fem år sedan enades världens ledare på FN:s millennietoppmöte om åtta mätbara mål för att minska fattigdomen i världen. De här målen ska vara uppnådda senast år 2015, och det är ett ansvar för alla länder som har skrivit under millenniedeklarationen. Den har också fått uppslutning från i stort sett alla av världens regeringar. Men enligt en ny rapport från WHO går utvecklingen i vissa regioner tyvärr åt rakt motsatt håll. Därför är det viktigt att vända trenden gällande både bättre hälsa i utvecklingsländerna och ökade biståndsresurser i den rika världen för att målen ska kunna uppnås i verkligheten. Även om fattigdomen har minskat lever fortfarande mer än en miljard människor på mindre än 200 kr i månaden.

Moderat biståndspolitik innehåller åtaganden om fred, säkerhet och avrustning, utveckling och fattigdomsbekämpning, miljöhänsyn, mänskliga rättigheter, demokrati, god samhällsstyrning och skydd för särskilt utsatta samt om att speciellt behandla Afrikas behov.

Herr talman! Alla barn ska gå i grundskola år 2015. Det är ett av delmålen. Fler barn än någonsin börjar i dag också grundskolan, men det är fortfarande 115 miljoner barn som står utanför. Av dessa 115 miljoner är ungefär 69 miljoner flickor. Två tredjedelar av de 876 miljoner vuxna analfabeterna är kvinnor. Och kvinnor är en drivkraft för utveckling. När jämställdheten ökar används en större del av en befolknings kapacitet för att möjliggöra ökad tillväxt.

Herr talman! I dag lever över 40 miljoner människor med hiv eller aids. Den här sjukdomen tillsammans med tbc och malaria är i dag det största hindret för utveckling i många länder. Ytterligare fem miljoner människor smittas varje år. Bara under förra året beräknades mer än tre miljoner människor ha dött. Det här är den främsta orsaken till tillbakagång i mänsklig utveckling som ovanligt många länder upplevde under 1990-talet, framför allt i Afrika söder om Sahara.

I dag har många länder lyckats höja medvetenheten om problemen genom att föra en bestämd och genomgripande politik och också lyckats få ned talen när det gäller hiv. Några har lyckats vända en växande epidemi till en tydlig nedgång. Uganda har tidigt prioriterat kampen mot hiv i sin nationella politik. Där kan man se att de har lyckats att få ned talen för nysmittade till runt 4 %, till skillnad från nästan 20 % på 1990-talet.

Herr talman! Alla länder ska arbeta efter principen om hållbar utveckling tillsammans med att slöseriet med naturresurserna ska minskas.

Dels handlar det om att halvera andelen människor utan tillgång till rent vatten före år 2015. Dels handlar det om att minst 100 miljoner människor som lever i slumområden signifikant ska ha förbättrat sina livsvillkor före 2020. Tillgång till rent dricksvatten och fungerande avlopp är en oerhört viktig fråga. Förorenat och smutsigt vatten ger diarré som är farlig, i synnerhet för små barn. Många barn dör i onödan just på grund av smutsigt vatten.

I dag saknar en av fem människor i de fattiga länderna rent vatten, och många fler saknar fungerande avlopp. Tillgång till avloppssanitet är en annan ofta livsviktig miljöfråga. Bristande avlopp leder till att sjukdomar sprids, och så påverkar det de övriga målen om barnadödlighet och mödradödlighet. Under 90-talet fick en miljard människor i utvecklingsländerna tillgång till så kallad förbättrad sanitet, men ytterligare två miljarder saknar det fortfarande.

Herr talman! I dag finns över 40 år av svensk erfarenhet av offentligt bistånd. Det finns goda exempel på positiva framsteg som understöds av offentligt bistånd. Det är kunskap som aldrig skulle ha kunnat överföras och verksamheter som aldrig skulle ha kunnat startas utan det. Det är viktigt att säga. Samtidigt finns det nedslående exempel på länder som fått omfattande bistånd under många år men som inte lyckats få till stånd en utveckling. De tillhör fortfarande jordens fattigaste länder med stagnation, ökad fattigdom, sjukdomar och svält. I vissa fall har utvecklingen till och med gått bakåt.

Gjorda studier av biståndets roll visar att bara i 8 av 34 länder i Afrika har det haft en positiv effekt för investeringar. Biståndet har också visat sig spela en negativ roll i 12 länder, vilka erhållit större bistånd och haft mindre investeringar. Att då från Sveriges sida fortsätta med biståndsprogram som pågått länge och som hittills i många fall gett ett mycket magert resultat kan inte vara en rimlig politik. Vi upplever att det finns en ovillighet bland många att erkänna de brister som finns och de misstag som görs och dra lärdomar och erfarenheter av dem.

Det bistånd som går till regimer som gör sitt folk fattigare hamnar i bakgrunden utan att vi för någon kritisk diskussion om hur vi kan förändra och förbättra biståndet. För att i stället kunna bidra på mest effektiva sätt är det viktigt att identifiera de sköra demokratier som finns i många utvecklingsländer och stötta dem till en egen utveckling med stort inslag av transparens och utvärdering – detta för att hela tiden kunna förbättra och effektivisera.

Jag vill också ta upp att utrikesutskottet har gjort en uppföljning av det multilaterala biståndet. Den visar med plågsam tydlighet att det saknas en strategi för det bistånd som går via multilaterala kanaler, och jag tänker då på FN. Därför anser vi att en policy måste fastställas snarast avseende detta. Det behövs en tydlig gränsdragning mellan UD och Sida angående vem som ansvarar för vad. Dessutom bör Sverige aktivt verka för en bättre uppföljning och utvärdering av FN-biståndet. Vi från den borgerliga alliansen har också en gemensam reservation om detta.

Herr talman! Fredsbevarande insatser är mycket viktiga för att skapa säkerhet i fattiga och konfliktdrabbade länder. Säkerhet är grundläggande för demokratisk utveckling och ekonomisk tillväxt som vi vet ger välstånd. Bland OECD-länderna i dag finns det en stor insikt om behovet av en bredare ansats för långsiktig hållbar utveckling tillsammans med fat-

tigdomsbekämpning där även säkerhetsrelaterade och militära kriterier och insatser är inkluderade.

Flera säkerhetssektorreformer har beslutats kunna definieras som utvecklingsbistånd. Det här gäller stärkande av civil och demokratisk styrning av säkerhetssektorn, reformer inom säkerhetssystemen för att utveckla demokratiska styrsystem och civil kontroll, civilt fredsbyggande och konfliktförebyggande, civil konfliktlösning, budgettekniskt stöd för demokratisk styrning och kontroll av försvarsbudgeten, stöd till verksamhet som förebygger att barnsoldater rekryteras samt kontroll och förhindrande av lätta vapen.

Vi välkomnar den här utvecklingen och menar att det är nödvändigt med en tydligare koppling mellan demokrati, säkerhet och ekonomisk tillväxt för att med kraft bekämpa fattigdomen i världen. För svensk del innebär det till exempel att tydligare och mer öppet stödja reforminriktade krafter i utvecklingsländer. Det gäller inte minst i stora delar av arabvärlden där vi nu i flera länder kan se början till reformer för demokrati.

Sverige har tillsammans med andra länder bidragit till flera internationella insatser i olika konflikter, men dessa behöver utökas med kraftfulla ansträngningar när det gäller konflikthantering och medlingsuppdrag. Sverige behöver också göra insatser som motverkar internationell terrorism i diktaturer och svaga demokratiska länder.

Här tänkte jag kommentera Lotta Hedströms fråga om terrorism. Det handlar om att bekämpa terrorism på flera olika sätt, om att skydda våra medborgare och också om en mycket djupare och svårare fråga, nämligen att bekämpa roten till terrorism. Där är jag övertygad om att biståndet kan göra gott.

Många gånger handlar det om människor som är förtryckta och frustrerade. De lever i diktaturer, har ingen yttrandefrihet och ingen rätt att uttrycka sin åsikt. Det är många unga som växer upp på det sättet. Kan vi då genom vårt bistånd bidra till att öka demokratin, till att öka dialogen mellan imamer, rabbiner och biskopar och till att folk kan leva sida vid sida oavsett religion tror jag att vi har tagit ett stort steg framåt när det gäller att bekämpa terrorism.

Herr talman! Då kommer jag in på nästa ämne. Det är hög tid att global utvecklingspolitik tydligare syftar på respekt för mänskliga rättigheter och på att demokrati introduceras i arabvärlden, i Iran, i Kina, i Kuba och i Zimbabwe. EU måste föra en tydlig dialog och ställa stora krav på respekt för mänskliga rättigheter och demokrati också i samband med upprättande av frihandelsavtal såsom Barcelonaprocessen, men även allmänt i utvecklingssamarbetet.

I världens 22 arabländer i dag med 300 miljoner invånare ligger demokrati och ekonomisk frihet fortfarande väldigt långt efter. Här har Human Development Report påpekat tre stora underskott: för lite frihet, för lite jämställdhet och för lite kunskap. Det här tillsammans med ett i många fall svagt rättsväsende och avsaknad av mänskliga rättigheter gör att det är en lång väg till demokrati. Det är också en stor grogrund för terrorism.

Just bristen på jämställdhet är ett av de största hindren för utveckling och tillväxt i många fattiga länder. Så länge som man diskriminerar kvinnor avseende grundläggande rättigheter såsom utbildning, arbete,

äganderätt och rösträtt har detta en direkt negativ påverkan på hela samhället. I utvecklingsländerna är det ofta skrämmande få kvinnor i de olika parlamenten och ännu färre kvinnor på ministerposter. Mer rättigheter, utbildning och större inflytande medför ett bättre liv för kvinnor, men det behövs också högre inkomst per capita, mindre korruption och minskad spridning av allvarliga sjukdomar.

Herr talman! Många utvecklingsländer har stora skulder till omvärlden med höga räntor. De olika länderna betalar flera gånger mera än vad man kan satsa på till exempel hälsa eller utbildning. Nu har nyligen G 8-gruppen beslutat att 18 fattiga länder ska få en total avskrivning av sina skulder hos Världsbanken och IMF. Detta är någonting som vi från moderat håll naturligtvis välkomnar. Det är någonting som vi talat om länge här i Sverige och här i kammaren.

Det är också viktigt med frihandel för utvecklingsländerna, ja, det är dubbelt viktigt. Frihandeln ger tillträde till EU:s och andra länders marknader, och det möjliggör också handel och ekonomiskt samarbete mellan u-länder. Handeln är av dominerande betydelse eftersom den medför exportinkomster samtidigt som utlandsinvesteringar spelar en stor roll för kunskapsöverföring. Därför är det viktigt att EU och övriga i-länder undanröjer sina handelshinder mot omvärlden och att Sverige inom EU driver frågan om avveckling av tullar och handelshinder i WTO.

Herr talman! Slutligen menar vi moderater att det är nödvändigt med en tydligare koppling mellan demokrati, säkerhet och ekonomisk tillväxt för att man med full kraft ska kunna bekämpa fattigdomen i världen.

Jag vill avsluta med att yrka bifall till reservation nr 1.

Anf. 17 BIRGITTA OHLSSON (fp):

Herr talman! Jag vill inleda med att yrka bifall till Folkpartiet liberalernas övergripande reservation nr 2 till betänkande UU2 *Utgiftsområde 7 Internationellt bistånd*. Den syftar till att sätta demokrati som överordnat mål för svensk global utvecklingspolitik, fasa ut bistånd till grova diktaturländer och i stället stärka oppositionen i dessa länder.

Jag vill också yrka bifall till den borgerliga flerpartireservationen, reservation nr 4, som går ut på att minska antalet biståndsländer och koncentrera insatserna.

Det är mycket glädjande att så pass många riksdagsledamöter engagerar sig i frågorna om global solidaritet och mänsklig utveckling. Vi har fått in hela 186 motionsyrkanden denna gång, och jag hoppas innerligt att globalt livsavgörande frågor – som att utrota världsfattigdomen, undanröja diktaturer och säkerställa respekt för mänskliga rättigheter – debatteras rejält inför valet nästa höst, 2006.

Här har vi alla ett ansvar. Men vi vet att global solidaritet sällan blir en röstrasslarfråga trots att den berör så många medborgare, vilket vi kan se genom det fantastiskt engagemang och den kämparglöd som många har i enskilda organisationer, i kyrkorna och i partierna. Jag själv och många andra ledamöter inledde nog vårt politiska engagemang genom att samla in pengar till världens utsatta och svältande. För min del skedde det i Liberala ungdomsförbundets mångåriga kampanj Jul här svält där.

När vi nu i december, om en dryg månad, ska summera året 2005 kommer det att visa det som alla internationalister har betonat genom historien.

När flera hundra tusen liv släcktes brutalt på annandagen förra året med över 280 000 rapporterade döda och över fem miljoner människor som förlorade sina hem kände många av oss: Det kunde ha varit jag. När vi såg förödelsten efter stormarna och orkanerna i USA led vi dem som hade förlorat allt. När jordbävningen åter drabbade Pakistan förstod vi hur allt hänger samman.

Globaliseringen är obestridlig. Problemet i världen är inte globaliseringen. Den behöver vi mera av, men solidariteten måste en gång för alla globaliseras. Det mänskliga ansvaret innebär att det är vår skyldighet och moraliska plikt som fötts i den vita privilegierade västvärlden att dela med oss av ett överflöd och bekämpa orättvisor. Vi är gränslöst beroende av varandra. Självfallet blir därför våra svenska bistånds nivåer väldigt viktiga. Enprocentsmålet fyller en viktig funktion.

Det ter sig helt orimligt för mig att prata om rättvisa och solidaritet om man samtidigt är beredd att vända ryggen till jordens fattiga och acceptera att svält och armod ödelägger levnadsförhållanden och dödar medmänniskor.

Alla svenska riksdagspartier hävdar i dag att människovärdet är universellt och att det är viktigare än penningvärdet. Men sådana deklarationer fordrar faktiskt konkret ansvar.

Det påstås av och till i debatten att bistånd kommer snett, att det motverkar sitt syfte eller att det är svårt att använda hela anslaget på ett helt effektivt sätt. Det kan stämma, men det är samtidigt närmast ett cyniskt resonemang. Vår egen svenska utvecklingshistoria uppvisar åtskilliga missgrepp och felsatsningar. Jag tror inte att vare sig friår, medborgarlöner eller sex timmars arbetsdag kommer att gå till historien som lyckade svenska projekt. Men dessa misslyckade projekt har aldrig använts som argument för att sätta stopp eller hejda framtida insatser för svensk utveckling.

Om biståndsanslagen till fattiga länder inte brukas är detta snarare ett tecken på givarlandets oförmåga än ett uttryck för bristande behov. Att socialdemokratisk biståndspolitik stundom varit missriktad genom historien är inget argument för att sänka biståndet utan ett argument för att stödet måste reformeras med starkare fokus på demokrati.

Rätt använt är bistånd ett smörjmedel för demokratisk utveckling, ekonomisk utveckling och respekt för rättsstatens institutioner.

Vi här inne behöver inte misströsta. Världen blir bättre att leva i för varje dag som går. För knappt 25 år sedan levde 40 % av världsbefolkningen i absolut fattigdom. I dag är den siffran 20 %. Medellivslängden i u-länderna har ökat från 46 år på 1960-talet till 65 år i slutet på 1990-talet, detta tack vare frihandel, globalisering och en mer demokratisk värld. 120 stater i världen i dag betraktas som fulla demokratier.

Om FN:s millenniemål att halvera fattigdomen fram till 2015 ska nås krävs det ett absolut större, högre och bättre bistånd. Enligt Kofi Annan, Förenta nationernas generalsekreterare, fordras det att rika länder fördubblar sitt bistånd från 50 till 100 miljarder dollar om året.

Redan 1968 beslöt Sveriges riksdag att biståndet ska ligga på 1 % av bnp, sedermera bni, oavsett om det är hög- eller lågkonjunktur. För oss i Folkpartiet är det väldigt viktigt att enprocentsmålet ligger fast. Biståndet kan aldrig vara en budgetregulator som man tar fram och höjer eller

sänker beroende på hur ekonomin är. Det handlar om en moraliskt förpliktande skyldighet och ett moraliskt grundat ställningstagande.

Biståndsnivån är också viktig. Frihandel som metod räcker inte i nuläget vare sig för att bygga upp i Irak efter kriget, för att ge bromsmedicin åt hivsjuka i södra Afrika eller för att hjälpa till med återuppbyggnaden efter tsunamin.

Den största dödsorsaken i dag i fattiga länder är infektionssjukdomar. Men samtidigt som det finns vacciner och kunskap för att bota eller förhindra de flesta sjukdomar i världen i dag fattas västvärldens politiska vilja, och därmed också pengar.

Demokrati går inte att äta, men det är en förutsättning för ett mänskligt samhälle med frihet och marknadsekonomi. För liberaler finns det ingen motsättning mellan att förespråka en vettig biståndspolitik och mer frihandel. Kom ihåg Benjamin Franklins kloka ord! Han sade att ingen nation någonsin har blivit fattig på handel. Tillsammans med mänskliga rättigheter är den kuggen i den internationella politiken.

Därför måste vi också uppvärdera demokratimålet. FN:s utvecklingsprogram, UNDP, har bekräftat att demokrati är det bästa medlet, inte bara för att bekämpa fattigdom, förtryck och ofrihet utan också för att bekämpa terrorism. Ewa Björling tog tidigare upp hur vi faktiskt måste rikta ögonen mot arabvärlden, som många av världens terrorister kommer ifrån, för att stödja oppositionella och frihetskämpar och framför allt för att stödja kvinnorna i dessa länder. Utan starka kvinnor där kommer vi aldrig att se ett demokratiskt Mellanöstern.

Men i dagens svenska bistånd drunknar lätt principerna om just demokratisk styrning. Det största ansvaret ligger förstås på de fattiga länderna själva, men Sverige skulle faktiskt kunna ställa mycket högre krav på reformer för att lyfta fram mänskliga rättigheter och demokrati i mottagarländerna.

Det är det som vi i Folkpartiet tar fram i vår övergripande reservation 2. Bistånd som bedrivs i diktaturstater ska kanaliseras via enskilda organisationer. Man måste kunna kontrollera att stödet inte tillfaller totalitära regimer. Därför tycker vi att man ska fasa ut biståndet till länder som i dag är odemokratiska och inte heller uppvisar någon trovärdig vilja att genomföra några politiska reformer. Vi tycker också att Sverige öppet och konkret måste kunna stödja kampen för demokrati och ha en hel strategi för att utveckla demokratirörelser för människorna på plats. Det finns många exempel på hur man kan genomföra stora program för det. Ett exempel är Vitryssland. Ett annat exempel är att vi kan stödja oppositionen i Zimbabwe, på Kuba och i många afrikanska stater.

För oss liberaler är det viktigt att enskilda organisationer och enskilda människor ska vara basen för biståndsviljan och inte staten. Utredningar som har gjorts har visat att internationellt solidaritetsarbete genom enskilda organisationer ofta är det mest effektiva för att det vilar på stor långsiktig erfarenhet. Den solida biståndsvilja som finns hos de människor som jobbar i de här organisationerna måste man ta till vara bättre och stödja mer.

Vi tycker också att det är sorgligt att vi i Sverige inte bättre tar till vara kompetensen hos exilgrupper, invandrare som kommer från utvecklingsländer och har god kunskap om sina hemländer, och involverar dem i bistånds- och demokratiarbetet.

Vi tycker att om en biståndsmottagare bryter mot principen om demokrati ska man inleda ett slags samrådsförfarande mellan parterna. Om det inte har skett någon förändring efter 60 dagar kan man ta till olika åtgärder, det vill säga frysa biståndet, och om situationen inte har förändrats ska samrådet fortsätta. I sista hand ska man häva avtalet, det vill säga slopa biståndet helt. Här kan man snegla på den europeiska unionens bistånd. Där har man haft liknande system där man faktiskt ställer krav på att fasa ut biståndet. Det har dock inte varit så framgångsrikt.

Erfarenheterna från stödet till demokratiseringen i Sydafrika, kunskaperna om internationellt stöd till demokratiarbetet i Central- och Östeuropa i samband med Berlinmurens fall eller demokratibiståndet till revolutionerna i Serbien, Georgien, Ukraina med flera borde samlas ihop. Det borde bli ett slags grund för en ny politik för demokratisering i totalitära stater.

Men nu handlar det framför allt om att vi måste våga börja rensa bland nutidens biståndsländer. Vi ska använda det engelska uttrycket *name and shame* och hänga ut dem som tar miljarder av svenska skattebetalares pengar men inte gör ett jota för att förändra kvinnors livsvillkor, avskaffa dödsstraff eller genomföra fria, säkra och rättvisa val. Då förtjänar man inte pengar från biståndsnationen Sverige.

Det är ganska bedrävande när man läser rapporter från demokratiorganisationen Freedom House som är en oberoende granskare av tillståndet för demokratin i världen. Det är bedrävande när man tittar på utvecklingen i många av de länder som får mest biståndspengar av Sverige. Det går inte i rätt riktning. Många länder kanske som bäst stampar på samma ställe. Övergreppen ökar inte, men det är inte så att friheten ökar heller.

Det finns många länder som vi skulle kunna sätta i kategorin onödiga biståndsländer för svensk del. Varför ska Sverige ge bistånd, dock inte många miljoner, till diktaturen Kina? Det tycker jag är totalt onödigt i dag. Kina står för en väldigt stor del av den nya tillväxten i världen i dag. Det biståndet borde man fasa ut direkt. Visst finns det fortfarande stort armod i Kina och svält i vissa delar, men det handlar om brist på kinesisk fördelningspolitik inom landet och inte om att Kina som nation inte skulle ha tillräckligt mycket pengar.

Det handlar om att stoppa biståndet, frysa det till länder där det just nu pågår oerhörda brott mot människorna. Ett exempel är Etiopen, som genomförde val i juni detta år men där man fortfarande skjuter oppositionella. Människor sitter fortfarande i fängelse där, och de politiska frihetskämparna har knappast någon chans att uttrycka sina åsikter fritt i samhället.

Ett annat exempel är Uganda, som är ett av Sveriges största biståndsländer. Det är ett land som länge har varit omhuldat av västerländska biståndsgivare trots stora brister vad gäller demokrati och mänskliga rättigheter. Ugandas president Yoweri Museveni, som suttit vid makten i 20 år, kan liknas vid en diktator. Den senaste tidens eskalerande hot är djupt oroväckande. Jag tror att vi ser en ny Robert Mugabe i Museveni. Vi kommer bittert att ångra att vi inte stoppade biståndet till det landet. I november sköts en demonstrant till döds i huvudstaden. Oppositionsledaren Kizza Besigye åtalades för landsförräderi och arresterades. Vi ser problem på front efter front. Flera biståndsgivare har redan fryst bi-

ståndsutbetalningarna för att protestera mot diktaturfasonerna. Sverige har varit tyst.

Dessutom har vi stora odemokratiska biståndsländer som Vietnam och Laos där den kommunistiska enpartidiktaturen fortfarande är kompakt utan förbättringar.

För att biståndsinsatserna ska vara långsiktiga och bidra till framgång i form av minskad fattigdom måste vi också se till att vi koncentrerar oss till ett mindre antal länder och fokuserar på bättre måluppfyllelse. I dag verkar svenskt bistånd i 120 olika nationer. Det är på tok för många. Visst handlar det om att Sverige säkerligen kommer att bidra humanitärt på olika sätt i många länder, kanske över 100 länder, i små korta projekt. Men när det gäller bilateralt bistånd nation till nation kan det inte vara så att vi ska vara i så många länder. Där måste vi krympa antalet och koncentrera oss på demokratiska länder som visar god utveckling.

När OECD granskade den svenska utvecklingspolitiken slog man fast att vi också måste koncentrera biståndet till färre länder och sektorer, och det är detta som vi tar upp i den borgerliga flerpartireservationen.

Anf. 18 HOLGER GUSTAFSSON (kd):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till Kristdemokraternas reservation nr 3. Vi står naturligtvis också bakom övriga reservationer där vi deltar.

Herr talman! Alla människor har samma unika värde. Denna övertygelse är en viktig utgångspunkt för den kristdemokratiska synen på vårt ansvar för omvärlden och för våra relationer till miljontals människor som i dag tvingas leva i absolut fattigdom. Kristdemokraterna konstaterar att mer än tre miljarder människor lever på mindre än två dollar per dag, och varje timme dör mer än 1 200 barn till följd av extrem fattigdom, vilket motsvarar tre Sydostasientsunamier varje månad.

Som biståndsgivare har Sverige ett stort ansvar att prioritera grundläggande social service. Kristdemokraterna menar att det också finns ett mycket starkt behov av mer geografiskt koncentrerade biståndsinsatser och tydligare strategier där Sverige medverkar i det multinationella biståndet, just för att nå dessa oerhört utsatta och fattiga människor.

Herr talman! Kristdemokraterna anser att en del av det bistånd som i dag går till Asien, Mellanöstern, Nordafrika, Latinamerika och Östeuropa i stället ska kanaliseras till länderna i Afrika söder om Sahara, där vi har de verkligt stora problemen.

Inom biståndspolitiken råder det i dag brister på ledarskap och samordning, såväl på EU-nivå som på nationell och internationell nivå. Internationellt bistånd är ett av de effektivaste vapnen i kampen mot just fattigdomen. Detta vapen är i dag underanvänt på grund av ineffektivitet och i behov av en grundläggande reform. Detta är vårt ansvar.

Kristdemokraterna pekar på vikten av att utveckla de fattiga ländernas förvaltningar och samhällsinstitutioner för att dessa länder ska kunna utvecklas och föra en god ekonomisk politik för ökade möjligheter för människorna.

Herr talman! Sedan i mitten av 1990-talet har hiv/aids blivit den faktor som utgör störst hot mot barn i konfliktdrabbade områden. Smittans spridning har lett till att miljoner barn lämnas föräldralösa. Många barn, barns föräldrar, syskon, släktingar, vänner och grannar som lever med

Prot. 2005/06:44
5 december

Internationellt bistånd

smittan blir sjuka och dör. Föräldralösa barn har alltid funnits i samhället, men aldrig tidigare har antalet varit så stort som i spåren av hiv/aids-epidemin. Antalet barn som förlorar sina föräldrar på grund av hiv/aids beräknas öka till 40 miljoner till 2010 – 40 miljoner!

Kristdemokrater säger att Sverige måste öka andelen av den totala biståndsbudgeten som går till kampen mot just hiv/aids. Målet bör vara att avsätta 10 % av det totala biståndsanslaget till kampen mot allvarliga smittsamma sjukdomar i fattiga länder. Liknande initiativ måste tas från hela det internationella samfundet, frivilligorganisationer och regionala organisationer för att förbättra situationen för de barn som på olika sätt drabbas av just hiv/aids.

Av världens vuxna analfabeter är 64 % kvinnor, samtidigt som utbildning av kvinnor är nyckeln till utveckling. Klyftan mellan kvinnors och mäns utbildningsnivåer har minskat, men fortfarande är bara 74 % av kvinnorna i u-länderna läs- och skrivkunniga i förhållande till männen.

Den internationella människohandeln med främst flickor och kvinnor är en av de värsta formerna av våld mot kvinnor. Denna nutida form av slavhandel har ökat drastiskt under senare år. Den internationella brottsligheten känner i dag inga gränser. Verksamheten med människohandel i Europa blir alltmer organiserad, främst på grund av den organiserade brottsligheten och maffian, som har insett hur lukrativ och näst intill riskfri den är.

Herr talman! Det behövs också ett bättre samarbete, partnerskap, mellan biståndsmyndigheter och svenskt näringsliv i arbetet med att kartlägga behoven av och förutsättningarna för insatser som syftar till att öka tillväxten och stärka näringslivet i samarbetsländerna för att förbättra den ekonomiska standarden. Många situationer kan i ett samarbete mellan biståndet och näringslivet skapa en högre utväxling och större effektivitet och mottagarnytta. Detta kan vi inte blunda för.

Kristdemokraterna anser vidare att Sverige bör vara ett föredöme i det internationella samfundet och leda den globala opinionen för skuldavskrivningar. Vi menar att villkor och krav måste ställas på att mottagarlandet ska föra en sund ekonomisk politik och på en demokratisk utveckling med respekt för mänskliga rättigheter liksom på tydliga och konkreta handlingsplaner för att bekämpa fattigdomen. Kristdemokraterna föreslår en modell för skuldavskrivning som innebär att den skuldsatta statens små steg mot en sundare och mer demokratisk politisk styrning ska ge betydligt större steg i skuldavskrivning. Detta för att dessa länder snabbare ska komma upp ur en hopplös situation som råder bland många fattiga länder och för att verka som en morot för länder att bygga upp sunda samhällsstrukturer.

Herr talman! I det fredsuppbyggande arbetet behövs det långsiktighet och ett brett spektrum av olika biståndsinsatser: humanitär hjälp, minröjning, infrastrukturprojekt, demokratistöd, civila poliser, lokalt och kommunalt stöd med mera.

Kristdemokraterna förespråkar i sin partimotion en annan inriktning av den ekonomiska politiken och budgetpolitiken än den regeringen och dess stödpartier föreslår. Kristdemokraterna står fast vid vårt mål om att Sverige via statsbudgeten ska ge minst 1 % av bni i internationellt bistånd under mandatperioden och att detta sedan ska vara ett golv för framtida satsningar.

Jag vill uttrycka glädje över att vi har en riksdagsmajoritet som delar vår uppfattning när det gäller enprocentsmålet. Jag vill också peka på att regeringen på grund av utgiftstaket varje år reducerar det verkliga biståndet med i storleksordningen 2 miljarder kronor. Detta ställer till bekymmer för biståndsorganisationen Sida, som inte kan räkna med de här pengarna i praktiken, och eftersom det rullar år efter år och har gjort så de senaste åren så är det en reduktion av biståndet i den storleksordningen. Det är oacceptabelt att ha en budget och en annan verklighet.

Herr talman! Kampen mot hiv/aids måste intensifieras. Vi anser, som jag har sagt tidigare, att minst 10 % av biståndsanslaget bör kanaliseras till insatser för reproduktiv hälsa och hiv/aids-prevention. Vårt budgetalternativ innebär en ökning av anslagen till hiv/aids-bekämpning och skydd mot smittsamma sjukdomar med totalt 300 miljoner kronor jämfört med vad som förordas av regeringen.

Herr talman! Kristdemokraterna menar att svenskt bistånd i ökad grad ska riktas till kvinnor. En sådan inriktning är viktig dels för att hjälpa utsatta kvinnor från människohandel, dels därför att studier visar att bistånd riktat direkt till kvinnor ger ett bra samhällsekonomiskt utfall. Vi öronmärker mot denna bakgrund 200 miljoner kronor för bistånd riktat till kvinnor, vilket innebär näst intill en fördubbling jämfört med insatserna 2005.

Enligt uppskattningar finns det i dag någonstans mellan 80 och 100 miljoner gatubarn. Majoriteten av dessa har kontinuerlig kontakt med sitt hem och sina familjer, men mellan 10 % och 30 % lever uteslutande på gatan, utan kontakt med sina familjer. Det är angeläget med kraftfulla insatser för gatubarnen både i form av ökat bistånd och i form av mer internationellt samarbete.

Kristdemokraterna vill intensifiera kampen mot den extrema fattigdomen, och därför ökar vi anslaget till Afrika med 305 miljoner kronor jämfört med regeringens förslag. För att kunna finansiera den kraftiga satsningen på Afrika – satsningar på hiv/aids och på kvinnor – har det i den fördelning vi gjort varit nödvändigt att minska biståndet till andra regioner. Jämfört med 2004 års biståndsnivå innebär denna omprioritering dock inte någon sänkning av biståndet.

Herr talman! Till sist: Upprepade naturkatastrofer och konflikter visar på behovet av en starkt beredskap för humanitära kriser. Därför anslår Kristdemokraterna 30 miljoner kronor utöver regeringens förslag till humanitära insatser och konflikthantering. Vi vill även öka anslagen till FN:s livsmedelsprogram WFP med 30 miljoner kronor och till Unicef med 10 miljoner kronor utöver vad regeringen redovisat.

Anf. 19 ALICE ÅSTRÖM (v):

Herr talman! Jag vill börja med att betona att utgiftsområdet Internationellt bistånd, som vi debatterar i dag, i grunden bygger på propositionen *Gemensamt ansvar: Sveriges politik för global utveckling*. Det gäller den sammanhållna politiken, och vi har haft en hel del debatter i kammaren kring politiken för global utveckling. Det finns ganska stor enighet i den svenska riksdagen om vad målet för den globala politiken och den globala utvecklingen ska vara, även om det i debatten kan låta som att där finns stora skillnader.

Det finns i Sveriges riksdag, herr talman, en stark solidaritet. Det finns en stark känsla för det internationella arbetet. Det finns en stark känsla också hos det svenska folket när det gäller bistånd och den internationella politiken.

Två perspektiv är vägledande vid prioriteringen och utformningen av politiken för global utveckling. Det är dels ett rättighetsperspektiv, dels de fattigas perspektiv på utvecklingen. Det innebär att människors rättigheter ska utgöra grunden för de åtgärder som vidtas för en rättvis och hållbar utveckling. Det innebär också att fattiga kvinnors, mäns och barns behov, intresse och förutsättningar ska vara utgångspunkten i strävandet mot en rättvis och hållbar utveckling.

Herr talman! Fattigdomen har ett ansikte i världen. Fattigdomen har en kvinnas ansikte. Flera talare har betonat vikten av att stärka kvinnors och flickors ställning ute i världen för att kunna göra världen mer rättvis och minska fattigdomen. Det är ett av de viktiga perspektiven och ett av de områden som utskottet och regeringen prioriterar i budgeten för 2006. Samtidigt är det viktigt att betona att dessa satsningar alltid måste vara långsiktiga. De får inte tappas bort. Därför måste satsningarna göras med det långsiktiga perspektivet och genom att kvinnors perspektiv och kvinnors rättigheter alltid lyfts upp.

Herr talman! Ett av de mest glädjande beslut jag varit med om i samarbetet med regeringen är beslutet att åter öka biståndet till 1 %. Det är viktigt att betona att enprocentsmålet i biståndet, och i den debatt vi har om vilken inriktning och utveckling vi vill se i länder, innebär en försiktig balansgång. Vi måste också inse att biståndet inte är något som vi genom att vara solidariska och snälla ger till de fattiga länderna, utan biståndet är en återbetalning för överutnyttjandet av resurser, av det välstånd och den rikedom som vi i den rika världen lever med. Det handlar alltså om en fördelning. Det handlar om en rättvis fördelning. Vi har tagit ett alldeles för stort utrymme under alldeles för lång tid.

Biståndet är för oss i Vänsterpartiet alltså inte något som vi skänker utan det är en återbetalning, och det är en återbetalning som varit alldeles för låg och fått pågå alldeles för länge. Därför är det viktigt att vi fortsätter arbetet med att hålla biståndet på en hög nivå, och det är viktigt att betona att vi också måste fördela det i världen.

I dagens debatt har vikten av att Sverige koncentrerar sig på färre länder poängterats. Det är utskottet överens om, och i de riktlinjer vi har sägs också att vi ska försöka koncentrera biståndet. Samtidigt är det viktigt att inte bedriva en biståndspolitik där man tar tillbaka biståndet från en del länder där fattigdomen börjat minska och där vi kan se en viss utveckling, och enbart koncentrera oss på de allra fattigaste länderna. Ifall biståndsländerna börjar dra tillbaka sitt bistånd och bara koncentrerar sig på de fattigaste länderna finns risken att vi får ett bakslag i de länder som tar steg framåt. Det är viktigt med koncentration, men det är också viktigt med långsiktighet så att även de länder som tar steg i rätt riktning får fortsatta satsningar.

Herr talman! Ett av de viktigaste målen för den svenska utvecklingspolitiken är FN:s millennieutvecklingsmål som syftar till att skapa en mer rättvis och hållbar värld till 2015. Tyvärr bedömer både FN och Världsbanken att det krävs nästan en fördubbling av de globala bistånds-

flödena för att målet ska nås. Dessutom behöver biståndsinsatserna bli mer effektiva.

Med tanke på detta vill jag ställa en fråga till Moderaterna. Ewa Björling tog i sitt anförande upp att FN och Världsbanken anser att biståndsnivåerna behöver mer än fördubblas. Hur går det ihop med Moderaternas kraftiga besparing på biståndet? Moderaterna säger ju att Sverige inte behöver nå upp till enprocentsmålet och nöjer sig med att man med deras biståndspolitik kommer upp i minst 0,7 %, som är FN:s mål. FN säger tydligt att det snarare behövs en fördubbling, inte en minskning, av insatserna.

Jag vill också fråga de övriga partierna i den borgerliga alliansen: Vad är det för biståndspolitik vi skulle kunna vänta oss från en gemensam borgerlighet? Är det Folkpartiets biståndspolitik, där man noga betonar enprocentsmålet och vikten av det, eller är det Moderaternas neddragning inom biståndsområdet vi kan förvänta oss? Jag är helt övertygad om att det finns en sann anda hos både Kristdemokraterna, Centerpartiet och Folkpartiet om att ha en hög biståndsnivå, men frågan är: Är det ni som kommer att bestämma?

Herr talman! Vänsterpartiet har i detta betänkande två reservationer, men jag kommer att yrka bifall enbart till reservation 10. I reservation 6 pekar vi på en annan bit av utvecklingspolitiken. Det handlar om hur Världsbanken agerar, hur den svenska regeringen agerar, hur informationen till riksdagen är och hur dålig samstämmighet det finns mellan dessa områden. För Vänsterpartiet är det mycket viktigt att se biståndsfrågorna i ett sammanhang. Det görs skuldavskrivningar till de allra fattigaste länderna, men om det görs med krav på avregleringar och privatiseringar, krav på att man ska öppna upp för möjligheterna att privatisera vattenförsörjningen, då vet vi att det är åtgärder som inte bidrar till att minska fattigdomen.

Vi vet att det är åtgärder som inte bidrar till att stärka demokratin. Det har flera talare betonat som väldigt viktigt. Demokrati är inte bara det som vi anser vara viktiga reformer för en demokratiseringsprocess, utan det handlar också om att de enskilda länderna har en möjlighet att fatta sina demokratiska beslut om en utveckling utan att det påtvingas dem uppfifrån.

Skuldavskrivning är också viktigt ur ett biståndsperspektiv. Många av de fattigaste länderna betalar ofta av mer på sina skulder – skulder som många gånger är illegitima och har ingåtts av korrupta regeringar – än de får i bistånd. Med en sådan utveckling kommer vi inte att kunna minska fattigdomen. Därför driver vi på för att Sverige ska bli bättre i sin politik när det gäller Världsbanken, kravet på avskrivning av skulder och för att man ska få riktlinjer för konditionalitet i IMF och Världsbanken. Regeringen bör utforma en svensk offentlig position som ger riktlinjer för Sveriges agerande i IMF och Världsbanken och tydligt tar ställning mot de detaljerade makroekonomiska krav som inte bygger på nationell fattigdomsstrategi och full parlamentarisk insyn. Detta gör vi både för att stärka den demokratiska processen och för att se till att biståndet inte blir en del för sig och skuldavskrivningsfrågan och kraven i Världsbanken en annan del som går emot.

Herr talman! Vi har ytterligare en reservation, nämligen reservation 10. Den yrkar jag bifall till. Den berör det multilaterala biståndet.

UNHCR är en verksamhet som finansieras genom årliga bidrag från medlemsstaterna. Det gör att man får en osäkerhet och en ryckighet i planeringen av sin verksamhet. Det finns också en risk för att organisationen inte vågar uttala ibland befogad kritik mot de stora biståndsländerna, av vilka Sverige är ett. Därför bör Sverige verka för att UNHCR finansieras via FN:s budget och att man får ett treårigt anslag.

UNHCR:s mandat omfattar bara flyktingar som har passerat en nationsgräns. Men vi vet att i dagens flyktingströmmar utgör de så kallade internflyktingarna en mycket stor andel av det totala antalet flyktingar. Vi anser att UNHCR:s mandat bör utvidgas så att organisationen får möjlighet att exempelvis vid behov hjälpa internflyktingar att lämna hemlandet. Det är också något som kan minska trycket på de fattiga länderna i världen. Vi vet att det är de fattiga länderna i världen som tar emot flest flyktingar och har mest flyktingproblem – även med internflyktingar – och de har en oförmåga att lösa problemen på grund av bristande ekonomiska resurser. Detta vore också ett sätt att ge bistånd till de fattigaste länderna i världen, att lyfta av dem en del av de bördor som de har genom flyktingarna.

Med detta, herr talman, vill jag yrka bifall till reservation 10. För övrigt står jag bakom betänkandet.

Anf. 20 HOLGER GUSTAFSSON (kd) replik:

Herr talman! Alice Åström begär besked om vilken nivå på biståndet som kommer att gälla under den borgerliga regeringen till hösten. Jag ska försöka att ge ett bidrag till det. Erfarenheten är väl det bästa man kan luta sig mot.

Det har varit borgerlig regering en gång tidigare, mellan 1991 och 1994. Den största och svåraste uppgift vi då hade var att städa upp vad socialdemokratin och Vänstern hade ställt till under den kris som var i slutet på 1980-talet. Arbetet påbörjades, och det kan inte sägas att det var färdigställt. Det var en mycket tuff situation. Under den tiden var kristdemokraten Alf Svensson biståndsminister. Då hade vi en biståndsnivå på 1,03 % – det högsta vi någonsin har haft – mitt under en ekonomisk kris.

När sedan den socialdemokratiska regeringen kom till med stöd av Vänstern 1994 var ni, såvitt jag förstår, överens om att minska biståndsbudgeten och låta de fattigaste i världen vara med och betala den svenska krisen.

Jag kan inte lova exakt vilken nivå det kommer att bli förrän valet är hållet. Men jag kan lova att vi kommer att göra vårt yttersta för att hålla uppe biståndsnivån och hålla de fattiga i världen utanför en neddragning av det svenska biståndet.

Anf. 21 ALICE ÅSTRÖM (v) replik:

Herr talman! Jag tänker inte föra någon debatt med Holger Gustafsson om åren 1990–1993, om vem som gjorde vad eller hur det gick till. Jag vet mycket väl att Kristdemokraterna var starka i den borgerliga regeringen. Alf Svensson var en utmärkt biståndsminister. Jag är väldigt glad över att man höll den biståndsnivån.

Men jag vill tala om för Holger Gustafsson att 1994, när neddragningarna kom, stod vi inte bakom någon neddragning av biståndet. Sna-

rare har vi i alla år slagits för att få upp nivån på biståndet. Jag är glad att det har den nivå det har i dag.

Jag är också glad när jag hör Holger Gustafsson. Jag tänker inte utmåla vare sig Moderaterna eller den borgerliga alliansen som några hemska människor. Men jag tycker att det är viktigt att få ett besked, och jag är glad att Holger Gustafsson säger att kd kommer att göra allt för att det inte ska bli några neddragningar på biståndet. Jag får bara hoppas att kd lyckas i den kampen.

Anf. 22 HOLGER GUSTAFSSON (kd) replik:

Herr talman! Jag får tacka för möjligheten att säga att svenska folket kan hjälpa genom att säga till om detta i valet.

Anf. 23 ALICE ÅSTRÖM (v) replik:

Herr talman! Svenska folket kan ju titta på det betänkande och den budget vi diskuterar i dag. Vill man vara säker på att biståndet ska vara 1 % så vet man också vad man ska rösta på.

Anf. 24 BIRGITTA OHLSSON (fp) replik:

Herr talman! Jag undrar vem det är som ska upp till bevis när det gäller volymfrågan i biståndet. Den debatten kommer upp gång på gång. Jag tycker att den är viktig. Politik handlar om pengar, och det handlar om att prioritera världens fattiga även om det är ekonomiska kriser i Sverige. Det handlar om bara en hundradel av den totala ekonomin i Sverige.

Holger Gustafsson redogjorde förtjänstfullt för den borgerliga biståndshistorien. Det är egentligen bara två gånger i den svenska politiska historien som vi har nått upp till enprocentsmålet. Det var dels under Alf Svenssons tid som minister, då det var 1,03 %, och under folkpartiregeringen under mitten och slutet av 1970-talet.

Alice Åström säger att hon inte vill diskutera i detalj, vem som står för vad och så vidare. Men ni har i alla fall samarbetat med den socialdemokratiska regeringen och stött dess budget mellan 1994 och 2005, under elva år. Inte vid ett enda tillfälle har vi sett att 1 % har nåtts! Det är nog du som ska upp till bevis och inte jag och Holger Gustafsson.

Anf. 25 ALICE ÅSTRÖM (v) replik:

Herr talman! Om man ska vara petnoga med vem som gjorde vad så ska jag framhålla att Vänsterpartiet, Miljöpartiet och Socialdemokraterna faktiskt inte har samarbetat om alla budgetar sedan 1994. Det fanns också en period då Centerpartiet och Socialdemokraterna samarbetade och gjorde upp.

För Vänsterpartiet har enprocentsmålet varit en viktig fråga. Jag kan beklaga att det tog längre tid än vi hade hoppats att nå upp till enprocentsmålet. Men jag är ändå väldigt glad i dag. Jag och Birgitta Ohlsson är helt överens om att det här är en av de viktigaste frågorna trots att det är ett så litet utrymme i budgeten.

Ändå är det rimligt att ställa frågan till den borgerliga alliansen, som säger att man vill gå fram gemensamt men har olika budgetförslag och där ett parti har en kraftig nedskärning: Hur kommer det att se ut? Hur tänker ni, och hur kommer ni att agera?

Både Birgitta Ohlsson och Holger Gustafsson borde ta tillfället i akt att tala om vad man tänker driva och att ni inte släpper detta krav. Det är framför allt Moderaterna som ska stå till svars för sin neddragning.

Anf. 26 BIRGITTA OHLSSON (fp) replik:

Herr talman! Folkpartiet kommer inte att släppa kravet på enprocentsmålet. Vi var den första organisationen i Sverige, via Folkpartiets ungdomsförbund, som redan på 1950-talet krävde bistånd till fattiga länder. Det var långt innan många vänstergrupper tog upp den frågan här i riksdagen, så vår åsikt ligger väldigt fast. Det här är inte någonting som bara vi har stått för, utan det har varit en majoritet i riksdagen sedan 1968, då man sade sig ligga bakom detta.

Det viktiga nu är att vi konstruktivt går vidare. Enprocentsmålet är viktigt. Det är också viktigt att betona att det går att kombinera ett enprocentsmål med ett gott bistånd. När man ställer krav på demokrati, mänskliga rättigheter och annat går det faktiskt att hitta en kombination. Allt bistånd som har skett i Sverige under de senaste 40 åren har inte varit bra. Vissa satsningar har varit misslyckade. Man måste lära av de erfarenheterna hur man kan gå vidare, men man ska inte tumma på procentsatsen.

Anf. 27 ALICE ÅSTRÖM (v) replik:

Herr talman! Jag är glad över att man är tydlig med att man inte tänker tumma på det här, för jag tycker att det är oerhört viktigt när det gäller Sverige.

Visst har biståndsinsatser varit misslyckade, och det kommer att bli misslyckade biståndsinsatser också i framtiden. Jag tror att det är en felaktig syn att tro att det aldrig kommer att ske misslyckanden inom det här området. Man ska dra lärdom av det, men jag är inte lika övertygad som Folkpartiet om att lärdomen av misslyckade projekt alltid innebär att lösningen när det gäller de stater där det finns en svag demokrati eller där det finns en diktatur och där man inte lyckas påverka i tillräckligt stor utsträckning ska vara att frysa biståndet eller ta tillbaka biståndet. Då handlar det snarare om kanalerna för biståndet. Det finns ingen oenighet i utskottet när det gäller att vi inte ska ge bistånd till direkta diktaturer, utan då måste man hitta andra kanaler. Jag tycker nämligen att det är viktigt att vi inte låter människor gå förlorade, under tiden vi för en kamp för demokratin och för demokratins utbredning, genom att vi tar bort vårt bistånd till de mest fattiga och utsatta människorna för att de lever i en diktatur. Det är en svår balansgång, men jag tror att vi måste se att det är människorna som är det viktiga och kanske inte alltid styret i staten.

Anf. 28 EWA BJÖRLING (m) replik:

Herr talman! Först och främst är det oerhört viktigt att fastslå att det inte från Moderaternas sida handlar om en nedskärning i biståndet, som så många socialdemokrater, miljöpartister och vänsterpartister tycker om att säga i debatten. Det handlar om en endast 50-procentig ökning under perioden 2002–2008 där det socialdemokratiska förslaget är att öka från 14 till 28 miljarder. Vi ökar i stället från 14 till 22. 22 miljarder är också oerhört mycket pengar till bistånd.

Varför säger vi då detta? Vad är det som gör att vi tar den här ställningen? Det handlar om att vi vill se någonting annat först. Vi vill också se en bättre kvalitet i biståndet. Vi har nyligen sett, precis som jag nämnde under mitt anförande, att det är 10,7 miljarder som vi ger i multilateralt bistånd och att vi i dag inte vet riktigt var de pengarna tar vägen. Vi har ingen riktig uppföljning, ingen riktig utvärdering. Det har hela utrikesutskottet sett. Då vill jag fråga: Är det att ta ansvar för skattebetalarnas pengar?

Det handlar också om att göra tydliga prioriteringar, och det handlar om att göra tydliga prioriteringar totalt i en statsbudget. Men naturligtvis måste även vi tillstå att det handlar om en förhandlingsfråga inom den borgerliga alliansen. Visst är det så. Och det är inte så att vi aldrig någonsin kan tänka oss att komma upp till 1 %, men vi vill se diskussionen om kvaliteten först. Sedan kanske vi mycket väl kan tänka oss att ha en helt annan procent.

Anf. 29 ALICE ÅSTRÖM (v) replik:

Herr talman! Först gäller det om man ska prata om nedskärningar eller inte. Jag har kämpat och varit budgetförhandlare för Vänsterpartiet ett par år. När vi nu har uppnått enprocentsmålet upplever jag det som att det skulle bli en nedskärning om man inte skulle upprätthålla den här nivån.

Moderaterna talar om bättre kvalitet och om att det finns brister i uppföljningen, som hela utskottet står bakom. Ja, vi kan säkert behöva bättre kvalitet. Det finns en bristande uppföljning framför allt när det gäller det multilaterala, som hela utskottet står bakom. Men för Vänsterpartiet är det klart och tydligt att det då handlar om att gå in och granska, att följa upp, att hitta bättre rutiner för det här, att arbeta för att förbättra kvaliteten. Det ska inte göras genom att man minskar insatserna eller säger: Då får de fattiga vänta lite längre medan vi ordnar upp det här. För mig är det ganska tydligt att det samtidigt som man jobbar med att höja kvaliteten och med att förbättra utvärderingen och uppföljningen finns möjligheter att öka resurserna, att behålla 1 %.

Jag sade i inledningen att det inte är vi som skänker pengar. Det är vi som har utnyttjat resurser i ett överflöd jämfört med den fattiga världen. Det här är ett slags återbetalning som kanske till och med skulle vara mycket större. När FN säger att vi inte kommer att uppnå millenniemålet om man inte fördubblar biståndsinsatserna kan inte jag se att vi bara för att vi ska ha bättre kvalitet och bättre uppföljning inte ska kunna ha 1 %. Jag tror att vi har utrymme att göra både-och.

Anf. 30 EWA BJÖRLING (m) replik:

Herr talman! Det är intressant att höra Alice Åström säga: Nu når vi enprocentsmålet.

Det har vi fortfarande aldrig sett från en socialdemokratisk regering i koalition med miljöpartister och vänsterpartister. Den enda gången vi har sett det är med en borgerlig regering. Det var precis det som Holger Gustafsson också påpekade i sitt anförande, problemet med att man lovar runt och håller tunt. Det gör att Sida inte heller kan bedriva effektivt bistånd fullt ut. Man vet nämligen att det i slutet av året handlar om ned-

dragningar därför att bistånd är en sådan post som det går att spara på. Så jag vill se bevis först.

Men det handlar inte bara om, som jag sade, ökad kvalitet. Det handlar också om bristande fokus. Det handlar om att vi behöver ha färre programländer. Det handlar om att vi behöver göra de insatser som vi specifikt i Sverige är bra på. Jag vill återigen poängtera att Moderaterna håller fast vid samma nivå som tidigare. Det handlar inte om neddragning, utan det handlar om att Sida ska kunna fortsätta att göra det som de gör nu. Men jag vill också påpeka att vi inom den ramen vill göra förändringar för att få bättre fokus, färre programländer och färre typer av insatser, detta just för att man ska kunna få ett så effektivt bistånd som möjligt.

Alice Åström talar om att Sverige ska uppnå 1 % och att det är viktigt med en fördubbling av biståndet. Jag håller med om att det är viktigt med en fördubbling av biståndet, men jag vill också säga att det är glädjande att EU-länderna kommer att nå det målet 2015. De gamla EU-länderna har alla lovat att redan till år 2010 vara uppe i 0,7 % – det ligger vi fortfarande långt över med vårt förslag. Och de nya EU-länderna, de sista tio som nu har anslutit sig, har lovat att uppnå detta 2015. Sedan handlar det också om övriga världen. Hur ska de komma upp till 0,7 %, till att börja med?

Anf. 31 ALICE ÅSTRÖM (v) replik:

Herr talman! Ewa Björling säger att Sida ska kunna göra det som de gör nu, så att säga, även med vissa omjusteringar och att man inte accepterar ökningen. Men det är ju just det som både FN och Världsbanken har sagt. Det måste till en fördubbling om vi ska nå millenniemålet. Om inte Sverige som är ett rikt land skulle ha en möjlighet att sträcka sig utöver 0,7 och faktiskt bidra mer skulle det vara ett fattigdomstecken.

Jag håller med Ewa Björling om att det är positivt att EU-länderna nu tar steg i rätt riktning. Ewa Björling säger att även de nya EU-länderna, ganska fattiga länder, har som mål att de ska uppnå 0,7 % före 2015. Då vore det kanske också på sin plats att Sverige, med de resurser som vi har, kan uppnå högre nivåer än vad dessa länder gör. Det är inte mindre bistånd som behövs, utan det är snarare en ökning. Och jag är övertygad om att Sverige har utrymme att både ligga på enprocentmålet och få en bättre kvalitet och en bättre uppföljning.

Anf. 32 AGNE HANSSON (c):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till reservation 8 och klargöra att Centerpartiet står bakom de övriga reservationer som mitt namn finns med på.

I dag behandlar vi en del av politiken för global utveckling som vi i sin helhet debatterade i förra veckan. Biståndet är en viktig del av den samlade politiken för global utveckling. Tidigare handlade allt i den vägen om bistånd och inte minst nivån och mindre om innehållet i biståndet. I dag tycks fortfarande väldigt mycket av debatten om bistånd handla just om nivån.

När det gäller utvecklingspolitiken finns i varje fall en bred och samlad syn på vad den ska innehålla. Det är viktigt att ha det i minnet. Men jag vill betona att biståndet är en viktig del när det gäller nivån men

också när det gäller kvalitet och innehåll. Jag vill uppehålla mig en hel del vid just kvalitet och innehåll i biståndet, herr talman.

Förutsättningen för all utveckling såväl i utvecklingsländerna som i i-länderna är att vi har en hållbar – en långsiktigt hållbar utveckling. Den ska vara ekonomiskt hållbar men framför allt miljömässigt hållbar. En långsiktig ekonomiskt och miljömässigt hållbar utveckling blir också socialt hållbar. Från Centerpartiets sida menar vi att miljöfrågorna ska lyftas in i biståndspolitiken.

Den hållbara utvecklingen betonas ofta i de texter och målformuleringar som omger utvecklingspolitiken men avsätter väldigt lite spår i handlingsmönstret. Centerpartiet har under flera år krävt att ett särskilt anslag avdelas för direkt miljöbistånd. Det gör vi inte minst för att betona miljöns betydelse för långsiktigheten men också för att miljön i utvecklingsländerna är väldigt utsatt. Pengar som anslås till bistånd kan leda fel om miljön inte finns med. Men förslagen har hittills avvisats av majoriteten.

För år 2006 föreslår vi att 285 miljoner kronor anslås till rent miljöbistånd. Det är ett anslag som sedan bör trappas upp ytterligare. Men också i år avstyrks vårt förslag.

Herr talman! Låt mig belysa detta med vattenfrågan i världen. Rent dricksvatten och sunda och säkra livsmedel är en förutsättning för vår hälsa. I dag blir det en allt större bristvara. Det är inte minst orsakat av just de pågående miljöförstöringarna och föroreningar i världen. I dag finns det en tydlig kamp om olja och vatten i världen. Stora tunga folkrika länder som Kina och USA håller på att köpa in sig på oljetillgångar och vattentillgångar i världen. Tillgången till rent vatten ses lika viktig i dag som tillgången till oljekällor.

Denna kamp om olja och vatten kan bara leda till att den ekonomiskt starke kan förse sig medan de fattiga länderna och de fattiga människorna blir utan. Kampen om oljan och vattnet kommer att bli, om den inte redan är det, en säkerhetsrisk i världen. Det kan vi förhindra genom att vara framsynta och satsa också på miljö i biståndspolitiken. Allt bistånd borde för övrigt undergå en klimatpåverkande analys då svenskt utvecklingsbistånd inte ska leda till klimatförändringar i världen.

Många människor får leva utan tillgång till friskt och rent vatten. Rent dricksvatten och sunda och säkra livsmedel är en förutsättning för vår hälsa, som jag tidigare sade. Det har varje människa rätt till. Men så är det inte i dag. Det finns lika många extremt fattiga människor i världen, de som lever på mindre än en dollar per dag, som det finns människor utan tillgång till rent vatten.

I stort sett handlar det om samma människor. Dessa människor behöver framför allt ekonomisk tillväxt. Tillgången på vatten är en förutsättning för denna tillväxt och utveckling på flera olika sätt. I Sveriges utvecklingsarbete med fattiga länder bör frågan om människors och företags tillgång till rent och säkert vatten föras in på agendan. I dag handlar för få projekt i biståndet om vatten. Jag beklagar att regeringsmajoriteten avvisar vårt förslag om ett särskilt anslag för miljöbistånd. Vattenfrågan är central i världen i dag.

Herr talman! Centerpartiet har i tidigare sammanhang, bland annat i samband med förra årets budgetbetänkande och i samband med behandlingen av den svenska politiken för global utveckling, lagt fram förslag i

en rad frågor som rör internationellt utvecklingsarbete. Det gäller exempelvis vikten av stöd till hälsofrågor och hiv/aids-insatser liksom särskilda insatser riktade till kvinnor och funktionshindrade. Det gäller också bistånd till åtgärder för att kunna förse fattiga människor, som jag tidigare har sagt, med rent vatten och fungerande avloppssystem. Vi har också framhållit att antalet samarbetsländer och planeringsinstrument måste begränsas. Jag vill poängtera att Centerpartiets uppfattning i de frågorna kvarstår.

En del frågor av liknande karaktär har tagits upp i andra motioner och har behandlats i detta betänkande. Andra förslag och motioner har fått en så kallad enklare behandling. Från Centerpartiets sida har vi förstått att majoriteten har ett svalt intresse för att tillmötesgå motionskraven och att det kommer att vara bestående över hela mandatperioden. Det är därför som det inte finns så många centermotioner som behandlas i betänkandet. Vi har undvikit att upprepa våra förslag flera gånger under mandatperioden. Detta framgår mer av det särskilda yttrande som jag har fogat till betänkandet. Jag tycker förstås att svensk biståndspolitik blir en smula fattigare och ineffektivare när inte Centerpartiets förslag finns med i majoritetens förslag och frågar mig naturligtvis varför de avvisas.

Herr talman! I det betänkandet som vi nu behandlar har jag och Centerpartiet tre reservationer tillsammans med de tre andra allianspartierna. De behandlar inriktningen av biståndet, synen på mänskliga rättigheter och demokrati som mål för biståndspolitik och en strategi för det multilaterala biståndet. Dessutom har jag en reservation om biståndet till Afrika och om den destruktiva afrikanska jordbrukspolitiken som behöver förändras.

Dessutom finns det en smärre skillnad om nivån i biståndet där vi vill se en något lugnare och säkrare ökning av biståndsramen. Vi har enprocentmålet inlagt år 2007. Det är viktigt att biståndsmålet nås i en balanserad takt som gör att utvecklingsländerna och biståndssystemen kan svälja stödet i hela sin vidd så att det blir effektivt.

Centern har sedan flera år arbetet inriktat på att biståndsmålet om 1 % av bruttonationalinkomsten ska nås år 2007. Det innebär att vi tidigare år låg före regeringen och majoritetens mål. I år ligger vi ett år efter beroende på att regeringen satsat mer just i år. Det finns en risk med denna ryckighet. Jag har betonat det tidigare. Effektiviteten och kvaliteten kan få ge vika för kvantiteten, och det tycker vi inte är bra.

Centerpartiet välkomnar den ökande inriktning på fältverksamheten som Sida har genomfört de senaste åren. Det här ligger helt i linje med vad Centerpartiet har förespråkat sedan länge. Men expansionen av fältverksamheten medför också risker för kompetensbrist när det gäller vissa arbetsuppgifter. Det är också av detta skäl som vi har valt en jämnare ökningstakt i biståndsgivningen än vad regeringen gjort för att säkerställa att Sida kan uppnå fullgod kvalitet i användandet av biståndsmedel.

Fru talman! Som jag sade tidigare är också innehållet i biståndet viktigt. Det är viktigt att det förs en ekonomisk politik som gör den svenska kronan stark i förhållande till andra valutor, i första hand dollarn. Det ger ökat värde åt biståndet. Det har i sin tur bäring på utgiftsexpansionen i budgeten och i förlängningen också på värdet på biståndet.

Fru talman! I Afrika har vi en massa tidsinställda bomber som kommer att brisera om vi inte får till stånd en bättre effektivitet i biståndet. I

dag är tillståndet så allvarligt att de människor som bor där och har utbildning, resurser och möjlighet i stort sett börjar fly från kontinenten och lämna eländet kvar. Det är mycket oroande. Hiv/aids-problematiken är en av dessa tidsinställda bomber – jordbrukspolitiken är en annan.

Det är i de fattiga länderna som aidsepidemin får sin stora utbredning. Framför allt hotar epidemin att slå ut människor i produktiv ålder. Det ger särskilt dystra framtidsutsikter för sådana områden där detta håller på att ske.

I dag har vi 40 miljoner smittade. I år kommer 3 miljoner att dö i hiv/aids. Hiv/aids har vridit tillbaka decennier av social och ekonomisk utveckling i många utvecklingsländer. Vi får börja om från början, och det är naturligtvis dramatiskt.

Att stoppa spridningen av hiv/aids är ett av FN:s åtta millenniemål. Det ska uppnås före 2015. Om inte spridningen av hiv och aids stoppas är utsikterna att uppnå de övriga millenniemålen mycket små. Större uppmärksamhet måste ägnas denna problematik i biståndsverksamheten, menar vi.

I de fattiga länderna saknas ofta bromsmediciner. Det är inte lönsamt för läkemedelsbolagen att satsa på forskning och framställning av billiga läkemedel och vacciner i utvecklingsländerna. Därför menar vi i Centerpartiet att en del av biståndsarbetet ska inriktas på att man ger det i form av medicinsk hjälp för att bota eller bromsa epidemins spridning. Vaccin är naturligtvis målet, men i dag är det bromsmediciner som gäller och som är viktigast. Med tanke på det stora hot som hiv är för mänskligheten borde FN säkerställa resurser så att Världshälsoorganisationen får möjlighet att köpa loss patent för bromsmediciner mot aids för att förse utvecklingsländerna med dem.

Fru talman! Hiv/aids är en bidragande orsak – men inte den enda – till den stora svältkatastrof som återigen hotar Afrika. Eftersom hiv/aids slår hårt mot jordbruket på familjenivå och på lokal och nationell nivå påverkas näringssituationen och tillgången på mat för familjerna på landsbygden.

Men även det politiska och ekonomiska klimatet i länderna påverkar. Bristen i samhällsstyning kan försämra livsmedelssäkerheten. Politiska prioriteringar är direkt avgörande för livsmedelssäkerhet. Ett exempel på ett land där den politiska prioriteringen har lett till akut svält är Zimbabwe. Landet producerade tidigare mer än tillräckligt med livsmedel. Den nuvarande situationen kunde ha undvikits om en annorlunda politik hade bedrivits av landets regering. Zimbabwe är inte det enda exemplet; det finns många fler.

I reservation 8 tar jag upp den afrikanska jordbrukspolitiken, eller bristen på den. En bättre jordbrukspolitik med möjlighet för småbönder att förbättra produktiviteten och inkomsterna är en förutsättning för att biståndet ska kunna göra större och egentlig nytta i Afrika. Det finns anledning att fundera över det faktum att livsmedelsproduktionen per person de gångna åren kraftigt har ökat i världens länder – alla utom just i Afrika. Livsmedelsbristen i Asien är avskaffad och i Latinamerika ökar livsmedelsexporten, men i Afrika svälter människor i brist på mat. Det är utomordentligt viktigt att få förklaringar till livsmedelsbristen och förse-
nad ekonomisk utveckling i de afrikanska länderna, framför allt söder om Sahara – ett område dit miljoner och miljarder av svenskt bistånd har

riktats. Vad är det för fel som görs för att inte samma resurser finns och samma resultat nås här som på andra håll i världen – i Latinamerika och i Sydostasien? Det är det här som jag vill ha svar på, och vill ha fram med de förslag som jag har lagt fram i en motion. Den finns med i betänkandet, som jag har tvingats att reservera mig för i reservation 8. Jag yrkar bifall till den, fru talman.

Anf. 33 LOTTA HEDSTRÖM (mp):

Fru talman! Tack för trevliga och intressanta inlägg så här långt! Biståndet är verkligen en favoritfråga för utskottet, och det är ju också en sak där vi har ett reellt inflytande. Det är inte något där utskottet bara kan tycka om vad regeringen ska tycka i olika frågor.

Men utskottets arbete har inte alltid varit lätt i det här avseendet. I många år har många partier – faktiskt inte minst Moderaterna – förtjänstfullt påtalat och tryckt på när det gäller hur svårt det är med uppföljning och utvärdering och att man bör göra någonting åt det. Den information som vi har fått till utskottet har inte heller varit tillräcklig. Som en del i budgetskrivandet tillsammans med regeringen har Miljöpartiet verkligen brottats med svårigheterna och snårigheterna i de redovisningar som Sida, UD och Finansdepartementet ger oss och som inte riktigt rimmar alltid. Det har varit överlappningar på redovisningsåren, och avsatta medel stämmer inte alltid med använda medel. Vi har gett stackars Sida ganska grymma pålagor i form av limiter och anslagssparande, som har gett Sida inskränkningar att handskas med, och avläsbarheten av olika siffror i biståndet har varit otydlig och svår att följa.

Men alltnog har vi ett bra bistånd i det här landet. Det är till och med mycket, mycket bra i en internationell jämförelse – både i tänkandet, i volymen och i öppenheten. Men det kan fortfarande bli mycket bättre.

Jag ska passa på att framföra ett stort tack till Rut, som inte är en kvinna i det här fallet utan vårt eget utredningsinstitut i riksdagen. Fast just den utredning som jag avser är gjord av en mycket kompetent kvinna. Det här har vi fått som underlag till utskottet. Det har skapat en större klarhet till den här röran, som framför allt kännetecknar relationerna mellan det bilaterala biståndet, det multilaterala biståndet och multi-bi-biståndet. Det här är lite kryptiskt för utomstående, men det handlar om vad Sverige ger direkt till ett land, vad Sverige ger till organisationer som sedan ger till andra länder och vad Sverige ger i form av öronmärkta pengar till organisationer.

Men den oklarhet i definitioner, den allmänna snårigheten och de brister på riktlinjer som har kännetecknat medelstillsdelningen mellan de här grupperingarna i biståndsgivandet har också bidragit till att vi som både kontrollerande och beslutande parlamentariker har hamnat för mycket på efterkälken. Det här har ganska noga och utförligt berörts av flera av mina föregångare i dagens debatt.

Nu har vi – och vi ska i det här sammanhanget, kära kolleger i utskottet, en gång för alla uttydas Miljöpartiet – genom envisa, segslitna och mångåriga duster med regeringen om budgeten under mandatperioden lyckats få upp biståndet och volymen till 1 %. Så alla andra kan sluta gräla; det är vi som har gjort det! Det här är en seger och en anständighetens undre gräns, som nu nästan alla i vårt utskott och i omvärlden applåderar.

Det återstår, som sagt, även att strama upp styrningen, kontrollen, innehålllet och uppföljningen av detta. Jag tror att det här kommer att bli ett fortsatt tema under den kommande mandatperioden.

Ett tema som Miljöpartiet med oro har återkommit till är hur bistånd kan felanvändas som bundet bistånd, till militära aktiviteter eller till flyktingmottagande. Självklart för oss är att bistånd är det som ska ske på plats i länder som behöver hjälp, i värdiga och jämspelta former. Avväpning, minröjning, demobilisering och fredsskapande aktiviteter, hur fina och behövliga de än må vara, ska bekostas av dem som ställt till skadan, till exempel från försvarsbudgetmedel men inte av biståndet.

Flyktingmottagande ska ses om en långsiktig investering hemma för de människor som ska bo hos oss och som ska bidra till vårt välmående framöver. Det är inte att "ge bistånd". Vad gäller flyktingmottagandet vill jag passa på att säga att Miljöpartiet kommer att stödja den reservation som Vänsterpartiet har om en långsiktigare och säkrare finansiering direkt från FN till UNHCR, FN:s *high commissioner for refugees*. Vi stöder den och kommer att rösta med Vänsterpartiet när vi voterar om detta.

De olika aktiviteterna, eventuellt på marginalen i biståndet, hotar biståndets kärna. Vi kommer att ha ett fortsatt vakande öga på detta. Inte minst kommer vi att följa hur OECD:s kommitté DAC, Development Assistance Committee, kommer att fortsätta med sin utveckling av kriterier för bistånd. Regeringen följer i stor utsträckning DAC och har den som rättesnöre och normgivare.

Ewa Björling framförde goda ord, och det är roligt att höra en sådan moderat företrädare för biståndspolitik. Men det är svårt att förstå hur Moderaterna får ihop frågan om terrorismbekämpningen och att samtidigt sänka biståndet med 9 miljarder när Ewa säger att det är ett bra bistånd som skapar trygghet, säkerhet och fred i världen och att biståndet på alla sätt är bra. Vi menar, i motsats till Moderaterna, att biståndsmedlen inte ska få användas just till militära ändamål.

Skrivningarna i betänkandet i det avseendet är bara snudd på vad vi är nöjda med i Miljöpartiet. Vi förutspår att vi under kommande mandatperiod med förstärkt observans kommer att få följa frågan om vad bistånd ska innefatta. Alla möjliga krafter vill ta pengarna i anspråk. Det rör sig om ungefär 25 miljarder vackra pengar som inte får tas i anspråk för vad vackert som helst.

En annan sak som förbigås lite lättvindigt i betänkandet är det som kallas för alternativ finansiering av millenniemålen. Alla inser att det behövs mer pengar för utveckling i världen, inte minst genom millenniemålsåtagandena. I och för sig har vi sett en uppmjukning i attityderna till det här under mandatperioden när det numera är tillåtet att tala om olika finansiering för millenniemålen. Det finns till exempel skatt på flygplatsbiljetter, och det finns initiativ från bland annat Frankrike om att söka nya former. Men den absolut mest givande frågan skulle vara en skatt på valutatransaktioner, den så kallade Tobinskatten. Den frågan är det fortfarande stopp för i Sverige. En mycket liten procentandel på utförda valutatransaktioner skulle ge stora summor till till exempel FN. Det kommer fortsättningsvis att bli en alltmer aktuell fråga. Jag har inte hört att någon hittills har nämnt den i debatten.

Prot. 2005/06:44
5 december

Internationellt bistånd

Ett annat område där Miljöpartiet också skulle vilja se en förstärkning och nysatsning är inom NGO-biståndet, särskilt inom det partinära verksamhetsområdet. Här finns verkligen det riktigt partnerskapsinriktade. Det är vänner som hjälper sina systerorganisationer på en mycket mer jämställd basis än vad som någonsin kan prägla rika stater gentemot fattiga stater. Dessutom har det partinära biståndet just den stora och utomordentligt viktiga uppgiften att sprida demokrati och bygga upp ideologiskt baserade partibildningar i sina mottagarländer. Här tillgodoses det demokratikrav som Folkpartiet, ibland lite förvirrat, efterlyser på allra bästa och mest demokratiska sättet.

I det sammanhanget tål att återigen påpekas att Sida, som jag annars gärna tar i försvar, inte har varit särskilt hjälpsamt eller tillmötesgående mot just dessa våra egna partiers tappra insamlingsorganisationer. Där har Sida visat för stor styvmoderlighet.

En modell i övrigt som står lite i motsättning till NGO-biståndet, men som Miljöpartiet förespråkar just när man har bilateralt bistånd, är att ge budgetstöd. Det ska i så fall bygga på en bedömning av att landet kan ta emot bistånd, har hyggliga strukturer, har gjort en egen genomtänkt progressiv fattigdomsstrategi. Där skulle vi snarare, i stället för en massa öronmärkta program och projekt, vilja se ett allmänt budgetstöd.

Ytterligare en aspekt som är viktig i utformningen av allt bistånd är avbindning respektive bindning av biståndet. Vi menar att bistånd självklart ska vara av i grunden altruistisk natur, inte njuget ihopkopplat med att redan utsatta länder ska tvingas in i avtal om industriköp. Det är bara alltför pinsamt. Under det gångna året har tongångarna i det avseendet blivit alltmer insiktsfulla. Men samtidigt fortgår i vårt eget land vår vapenexport. Det skriande glappet i PGU-fasaden pochar på omedelbara åtgärder och att vi i Sverige måste sluta ställa krav och sluta kränga vapen till fattiga länder. Det hade vi ingående diskussioner om när vi diskuterade PGU-betänkandet häromveckan.

Vidare vad gäller bindning och avbindning är de exportkreditthanteringar som finns i Sverige obskyra. Vi vet inte riktigt vad som händer. Det talas om affärshemligheter. Men vi vet att det sker subventioneringar till gud vet vad. Det behöver rensas upp. Bland annat kan det handla om just vapenexport. Vi tycker inte att det är snyggt, och det rimmar inte med våra åtaganden i politik för global utveckling, PGU.

Vi ser också att de stora finansieringsinstituten i världen, till exempel Världsbanken, fortsätter att politiskt och ekonomiskt villkora hur pengarna ska användas vid upplåning. Det är också en form av bindning som vi inte tycker om. Man lämnar inte ansvaret till den som själv ska bygga upp sitt land.

I Irak fortsätter USA att kalla kontrakt till amerikanska företag för uppbyggnad och bistånd. Det är också pinsamt och skamligt. Man får inte blanda ihop bistånd med vad som helst. Det måste vara klara, rena definitioner och riktlinjer för vad som ska vara bistånd.

I WTO fortsätter de rika länderna att hota med indraget bistånd om de inte får igenom oförmånliga villkor till fattiga länder som de kanske ställer i olika underavtal inom världshandeln. Förra veckan hade näringsutskottet sin WTO-debatt. Jag saknade er, kolleger i utrikesutskottet, i debatten. Det vara bara jag som var där. Sveriges agerande inom världshandeln lämnar fortfarande mycket övrigt att önska, som inte ställer de

fattiga länderna fria att disponera sina råvarutillgångar och handelsvinster på ett sådant sätt att de kan utvecklas. Till exempel säger nästan alla företrädare att det viktigaste är att fortsättningsvis motverka protektionismen. Det menar inte jag. Jag menar att det viktigaste är att motverka fattigdomen. Det talas om att det viktiga är att syd-syd-länderna ökar sin handel. Det gör de. Den ökar mer än nord-syd-handeln. Det är aspekter som definitivt hör ihop i en fullständig biståndsdiskussion.

Altruismen och det osjälviska givandet uttrycks fortfarande enligt den gamla formeln att det är de fattiga kvinnorna i de rika länderna som ger pengar till de rika männen i de fattiga länderna.

Ett annat återkommande tema inom ramen för det multilaterala biståndet är hur Världsbanken betar sig med sin energiutlåning. Energiomställningen är mänsklighetens ödesfråga, inte bara för att vi i rask takt och utan tidiga åtgärder har rusat in i en snart alldeles ohållbar klimatsituation orsakad av att vi har eldat upp för mycket torv, kol, olja och uran och skruvat på värmeregulagen alldeles för mycket under efterkrigstidens stora ekonomistiska och energislukande industriexpansion.

Nej, det beror också på att tillgång och kontroll över främst olja har gjort världen alltmer ojämlig och alltmer beroende av icke-demokratiskt kontrollerade megaföretag. En egenkontrollerad och förnybar energiutvinning i fattiga länder kunde ha varit en enormt frigörande och välståndsskapande åtgärd för verklig fattigdomsbekämpning och utjämning i världen. Men hur ser det ut?

Jo, Världsbanken – trots sin numera vackra retoriska formuleringskonst och åtaganden i den så kallade Bonnöverenskommelsen att öka andelen förnyelsebara energibärare och att öka energieffektiviseringen – ger än i dag hela 70 % av energiutlåningen till icke-förnybart! Och av det är mer än hälften sådant som går till fullständigt oförsvarliga storskaliga vattenkraftsprojekt, till exempel till de förhatliga dammbyggena. Det rör sig alltså om vattenkraftsprojekt i skalan över 10 megawatt per år.

De här dammarna har jag ofta tagit upp i mina anföranden. De utplånar hela ekosystem. De rubbar grundvattenbalanserna. De hotar fred och säkerhet mellan länder. De tvångsförflyttar folk. De eroderar eller dränerar hela trakter på vatten och på möjligheter till odling och överlevnad. De dammbyggena är en styggelse, hur man än vrider på det.

Energiutlåningen i Världsbanken fortsätter egentligen enligt samma mönster som förut.

Dessutom subventionerar Världsbanken och de internationella finansieringsinstituten kärnkraft. Och kärnkraft är fortfarande inte förnybart. Den blir inte någonsin en trygg energikälla, och den är inte ekonomiskt bärkraftig i sig.

Decentraliserad energiproduktion, med en demokratisk och lokal förvaltning, skulle vara ett bra koncept för långsiktig utveckling över huvud taget. Det borde vi ha tagit mycket mer fasta på i svenskt bistånd.

Därför har jag en reservation om detta, reservation nr 7, som jag yrkar bifall till.

Agne Hansson talade vackert och väl om miljön, och jag är glad för det. Det är naturligtvis en stor hjärtefråga för Miljöpartiet. Vi arbetar just nu i slutfasen för att tillsammans med regeringen formulera innehållet i den miljömiljard som vi har kommit överens om ska finnas. Vi hoppas att det ska ge en tydligare profil vad gäller biståndet i miljöhänsen.

Framför allt tycker jag att Sida redan har en kunskap om detta. Det finns en stor artikel i Sidas tidning om Tadzjikistan där man till exempel tar upp att det finns en ekologisk katastrof i vardande där vad gäller radioaktivt avfall, som ligger i ett berg i denna seismologiskt mycket känsliga del av världen.

Nästa område som förtjänar en kommentar innan vi klubbar inriktningen på svenskt utvecklingsbistånd är synen på skuldavskrivning. Miljöpartiet har i en överenskommelse med regeringen om vad vi ska uppnå under denna mandatperiod sagt att vi ska förbättra skuldsituationen för de fattiga länderna. Det står i betänkandet, och det tycker vi alla på olika sätt.

Vi vet att inget bistånd över huvud taget är meningsfullt om vinsterna ska gå till att återbetala diskutabla skulder till nord, särskilt som vi vet att nettobetalningsströmmarna fortfarande går från syd till nord i världen.

Skuldfällan ligger så att säga och obstruerar verkningsgraden för både bistånd och eventuella vinster i handelspolitiken. Men vi har inte tillsammans med regeringen kommit i mål i utformningen av skuldlättnader i svensk biståndspolicy, och regeringens företrädare förefaller passiva och oförstående, eller kanske rentav okunniga om denna problematik.

Våra krav är i huvudsak tre:

1. Avskriv skulderna nu i stället för att förhala dem i en ohållbar process.
2. Gör om processen. International Monetary Fund är både fordringsägare och överdomare. Vi måste ha en ordning som är oberoende och där skuldsatta och långgivare möts som jämbördiga parter.
3. Relatera begreppet ”hållbar skuld” – som i sig är märkligt – till att åtminstone vara satt i förhållande till vilka utsikter det finns att mottagarlandet ska klara av sina millenniemål.

Vi menar att den skuldavskrivningsprocess som nu finns i HIPC är otillräcklig, för långsam och inte rättvis. Man bör kunna använda IMF:s guldreserv för att finansiera detta. Poängen måste vara att få länderna på fötter, inte att IMF eller andra enskilda långgivare ska klara sin redovisning med någon sorts plus.

Därmed har jag överskridit min tid, och det finns fortfarande mycket att säga om biståndet.

Anf. 34 AGNE HANSSON (c) replik:

Fru talman! Nu har vi fått reda på det: Det är Miljöpartiets förtjänst att vi nu har fått 1 % av bruttonationalinkomsten som bistånd i Sverige. Jag gratulerar till framgångarna – jag tycker verkligen att det är bra.

Jag begärde replik också för att få tillfälle att säga detta, därför att jag har kritiserat Miljöpartiet väldigt kraftigt de senaste åren för att just ha backat upp en så låg nivå som regeringen har haft. Då har vi i Centerpartiet legat högre i vår målsättning att nå enprocentsmålet år 2007. Jag tror att jag vid de tillfällena sade att jag inte trodde att Miljöpartiet kommer att lyckas under den här mandatperioden. Men tydligen har ni gjort det, och det tycker jag i så fall är bra.

Problemet är bara att det nu blir en dramatisk tröskeleffekt i biståndet som riskerar att kvantiteten får stå framför kvaliteten. Jag undrar om inte

Miljöpartiet möjligen är något oroligt för det. Hade vi haft en mer successiv ökning, enligt Centerpartiets målsättning, skulle det naturligtvis ha varit mindre risk för det i dag.

Detta nu sagt om den här något tjugiga nivådebatten om bistånd, som länge har bedrivits.

Jag vill gå till kvaliteten och fråga varför Miljöpartiet inte har ställt upp på Centerpartiets förslag om ett särskilt miljöbistånd i det totala biståndet. Vi har krävt det i flera år, men ni har avvisat det. Är det bara privatiseringen av vatten som intresserar? Hur ser Miljöpartiet på kampen om vatten i världen i dag? Varför har ni inte ställt upp på ett särskilt miljöbistånd?

Anf. 35 LOTTA HEDSTRÖM (mp) replik:

Fru talman! Jag ska börja med att be om ursäkt. Men innan vi bytte talman hade vi också många långsamma och inspirerande överskridanden av talartiden.

Bakom kulisserna sker det en hel del som inte syns utåt. Vi har faktiskt haft en kontinuerlig kamp med regeringen om att höja nivån till 1 % under den här mandatperioden. Så ser det ut. Om ni tittar på vad vi lämnar ifrån oss innan förhandlingarna börjar har detta varit det starkaste och mest återkommande kravet, och vi har vunnit. Det är inte så att vi har varit slappa där, utan vi har varit oerhört idoga.

Vad gäller tröskeeffekten och möjligheten att svälja en utökad biståndsvolym har vi kollat upp det noga. Vi vet att Sida både vill och kan klara detta. Det finns också, som sagt, multilaterala biståndsgivare som tar del av biståndsökningen.

I kvalitetsdiskussionen – jag inledde med att säga att den verkligen behövs – kanske andra krafter ska ha äran mer än vi. Den är viktig, och jag tror att vi bara har börjat på den nu, i en andra vända.

Självklart är miljön viktig för oss. Vad vi har gjort och gör, och varför vi inte har biträtt det här specifika kravet från Centerpartiet just nu, är att vi utformar en tydlig del som kallas miljömiljarden. Jag ska på fredag sitta tillsammans med biståndsministern och gå in på innehållet i detta. Vi har en tydlig profil på det, och det kommer att fortsätta att visa sig. Kommer vi att fortsätta att samarbeta med regeringen kommer det att visa sig ännu mer. Kommer det att bli en ny regering kommer vi att fortsatt jobba för detta. Det finns ingen motsättning – det är bara en tidsförskjutning.

Anf. 36 AGNE HANSSON (c) replik:

Fru talman! Så det är bara fel parti som har föreslagit att man ska lyfta fram och markera miljöfrågorna särskilt tydligt i biståndspolitikerna?

Det enda sättet att få fram miljöfrågorna, få fokus på dem och kunna angripa problemen med vattendammar och bristen på vatten över huvud taget är att man satsar pengar på miljön också. Det är tyvärr oftast så att kvantitet och andra åtgärder kommer före just uthållig tillväxt, och miljöfrågorna kommer i kläm. Det är därför som vi vill fokusera på det. Jag tror att det skulle innebära att vi i framtiden på ett helt annat sätt kan få en bättre utveckling i världen, få tillgång till rent vatten och sunda livsmedel, om vi prioriterar att tydligt i anslagen markera att vi behöver pengar för uthållig tillväxt och miljö.

Anf. 37 LOTTA HEDSTRÖM (mp) replik:

Fru talman! Det finns också i Sidas instruktioner att arbeta för detta, och det finns väldigt tydligt i vår PGU. Det handlar inte om att det är fel parti, Agne. Det handlar om att den beslutsfattarestruktur som vi har i Sverige i dag just nu går ut på att det största inflytandet som Miljöpartiet utövar är i budgetförhandlingar. Sedan gör vi retoriska eventuella vinster genom att stå här i kammaren och prata eller väcka motioner. Vi påverkar politiken i realiteten i en grönare inriktning genom budgetförhandlingarna. Detta har skapat reell förändring. Att stödja Centerpartiet hade spräckt budgetöverenskommelsen. Då hade vi inte fått igenom någonting.

Du har mitt moraliska stöd, och jag är glad att ni har kommit fram till till exempel insikten i vattenfrågorna som vi har drivit väldigt hårt, som jag har stått och känt mig väldigt ensam om i den här talarstolen i början av den här mandatperioden. Gång på gång har jag tagit upp vattenfrågorna och inte hört nästan någonting. Nu börjar insikten växa. Jag är väldigt glad att ha Centern med mig, och jag har stort förtroende åtminstone för Agne Hansson och för delar av Centerns miljöpolitik. Jag är säker på att vi kommer att kunna samarbeta om det på olika sätt framöver.

Jag säger som jag sade i förra repliken: Jag tror inte att det finns en reell motsättning mellan oss här i ambitioner, utan det handlar om i vilket forum man faktiskt skapar förändring.

Anf. 38 EWA BJÖRLING (m) replik:

Fru talman! Till att börja med vill jag gratulera Miljöpartiet till de intressanta diskussionerna angående alternativ finansiering. Det visar att Miljöpartiet tänker nytt i biståndet. Det tycker jag är glädjande. Sedan vill jag ta upp frågan om bistånd och terrorism som Lotta Hedström har talat om här flera gånger i dag och lite grann kommentera detta i förhållande till vårt förslag.

Det handlar inte bara om bistånd. Vi talar om politik för global utveckling. Då handlar det om att bekämpa terrorism inom flera områden. Det är intressant att andra partier också nu börjar vakna när det gäller den här frågan, det vill säga inte bara diskuterar skyddet mot terrorism, hur vi skyddar våra medborgare med polisens hjälp, utan också hur vi går på djupet i den här frågan, hur vi gör någonting åt roten till terrorism.

Då handlar det om flera olika saker som inte bara är bistånd. Bistånd är en del, men det handlar också om kultur, om utbildning. Det handlar till stor del om integration. Det handlar om jämställdhet. Det handlar om att vara tydlig i många frågor.

I dag ser det i Sverige ut så att vi inte ens har ett fristående krishanteringscentrum. Det har vi sett med plågsam tydlighet de senaste dagarna. Vi har en krisberedskapsmyndighet som inte ens har en operativ funktion, så man kan ifrågasätta om den ska finnas över huvud taget. Det är enbart stödjande verksamhet, som det så fint heter.

Jag skulle vilja ställa en fråga till Miljöpartiet när det gäller bistånd och terrorism. Hur kommer det sig att Miljöpartiet inte stod bakom den KU-anmälan som jag gjorde för länge sedan, både mot statsministern och dåvarande biståndsministern Pierre Schori angående bistånd, korruption och Palestina? Det handlar om att massor med pengar flödar ut från Sve-

rige och går till Palestinska myndigheten som är fullständigt korrupt. Alla de borgerliga partierna står bakom. Varför har inte Miljöpartiet modet att också ställa sig bakom detta? Vi vet alla att det är fel. Det skulle vara ett tydligt tecken i kampen mot terrorismen. Det var ett terrorattentat i Israel nu senast i dag.

Prot. 2005/06:44
5 december

Internationellt bistånd

Anf. 39 LOTTA HEDSTRÖM (mp) replik:

Fru talman! Det var en lång vacker inledning som jag trodde skulle mynna ut i någonting helt annat, i roten till terrorismen och skyddet mot den. Jag tänkte förbereda mig på att säga att man då också måste visa i budgettermer att man menar allvar. Men Ewa vill landa i en diskussion om stödet till Palestina och terrorism.

Problemet i Mellanöstern handlar i korthet om att det är en konflikt mellan två parter men med en armé. Det större problemet i Mellanöstern är den israeliska statsterrorismen.

Anf. 40 EWA BJÖRLING (m) replik:

Fru talman! Det håller jag absolut inte med om. Det handlar om någonting mycket större än så. Det handlar om att vi i västvärlden inte heller tar tydligt avstånd från de grupper som håller på med terrorism. Det är tveksamt om vi fortfarande ska ge svenskt bistånd till sådana grupper som Hamas i Palestina. I dag verkar det som om det var Islamiska jihad. Det vet vi inte riktigt ännu, men man tror det.

Jag tror att vi aldrig kommer att komma någon vart så länge vi inte verkligen visar vår avsky mot detta och tydligt visar att det är något som vi inte ska ge bistånd till. Det handlar i så fall om att ge bistånd till det palestinska fattiga folket via andra vägar. Det är här jag önskar att fler partier skulle vara betydligt mer klara och tydliga i sina åsikter i stället för att hålla med en regering som är väldigt otydlig i den här frågan och väldigt vek.

Anf. 41 LOTTA HEDSTRÖM (mp) replik:

Fru talman! Jag tror inte att det finns någon i den här kammaren och i den här riksdagen som inte med kraft tar avstånd från terrorism och de fullständigt demokratiskt förödande människor som tar makt och våld i sin egen hand. Det finns ingen oenighet om detta.

Däremot finns det mycket utvecklingstankar och mycket reformer att göra om biståndets inriktning och innehåll. Jag upplever att vi just har börjat den processen här. Vi kommer att få bättre underlag nu. De utredningar vi har sett och som vi har fått på bordet kommer att ge en bättre kontroll över det multilaterala biståndet och multi-bi-biståndet. Det ser vi fram emot. Huruvida UNRWA kommer att vara med i det eller inte överlåter jag åt framtiden. Klart är att palestinska flyktingar och väldigt många palestinier är i stort behov av fortsatt stöd, både moraliskt och ekonomiskt. Den som ifrågasätter det har inte förstått någonting.

Jag skulle vilja att Moderaterna hjälpte till och i en eventuell borgerlig valseger står för en bibehållen enprocentsnivå. Precis som Ewa Björling själv sade i sitt anförande är biståndet i sig en av de absolut största garanterna för en fredlig värld och en positiv utveckling. Biståndsnivån, volymen, kommer vi att behöva bibehålla framöver, för det ger en större

säkerhet än vad någonsin bekämpning i ord eller med retorik mot terroristgrupperingar kommer att ge.

Anf. 42 BIRGITTA OHLSSON (fp) replik:

Fru talman! Det var två aspekter som jag ville ta upp från Lotta Hedströms anförande. Den första gäller det nationella budgetstödet kontra det öronmärkta biståndet. Jag tycker att Lotta Hedström visar en ganska naiv syn på det som ligger väldigt långt från den debatt som jag för med exempelvis feministiska grupper världen över och med olika personer som också är kritiska till budgetstödet.

För det första är det ett stort problem med budgetstödet i dag att man inte får en tillräckligt god insyn. En del länder som får budgetstöd är inte fullt fria demokratier, det vill säga medborgarna har inte valt ledarna. De lever i länder där man inte får tycka, tänka och tro helt fritt, vilket gör att det inte är en legitim regering.

För det andra går principen bort där vi kan öronmärka bistånd. Jag pratade med en grupp afrikanska feminister för ett tag sedan som var väldigt kritiska till budgetstöd. De sade: Tidigare när ni hade öronmärkt bistånd från Sveriges sida till vårt land kunde vi veta att vi skulle få våra preventivmedel, att våra kvinnoprojekt skulle vara garanterade och framför allt att kvinnan skulle ha en aktiv roll. På vad sätt kommer mina rättigheter att tas upp i ett parlament där det finns en kvinna av 200 ledamöter? Männen struntar i dem. Mina rättigheter kommer inte fram.

Därför tycker jag att även om nationellt budgetstöd kan vara bra i många former är det en debatt som vi måste ta. Det är den svaga människan som ska stå i centrum när vi ska lyfta den utsatta och inte regeringar som i vissa fall nu.

Jag skulle också vilja gå in på DAC-kriterierna och militärt stöd. Från Folkpartiets sida är vi glasklara. Man ska inte använda biståndspengar till militära insatser. Men vi gör också en skillnad på vad som händer fram till ett krig och vad som händer när kriget är över. Det finns en stor skillnad. Vi tycker att det är väldigt bra att man kan använda biståndspengar till att rehabilitera barnsoldater, till minröjning och annat. Det är faktiskt en förutsättning att man har säkerhet på fältet för att kunna föra fram de humanitära insatserna.

Anf. 43 LOTTA HEDSTRÖM (mp) replik:

Fru talman! Jag tackar för intressanta frågor. Jag menar att diskussionen om utformningen av biståndet verkligen behövs. Jag är glad att Birgitta tar upp den tråden nu. Man måste göra en nyanserad bild av mottagarländerna. Om man verkligen vill få ett innehåll i att det ska vara partnerskapsbaserat mer än någon sorts patriarkalisk eller postkolonial välgörenhet måste man utgå från att det finns vilja och kompetens i mottagarlandet att verkligen själv lyfta sig i håret, att skapa egna strukturella förutsättningar för att bekämpa sin fattigdom. Utgångspunkten måste vara hållbara, genomtänkta, progressiva fattigdomsstrategier och att hjälpa länderna att göra det själva. Hur vill vi klara av att bekämpa vår fattigdom?

Om man då finner att det finns en nöjaktig nivå på administrativ kapacitet och demokrati måste man naturligtvis komma fram till ett budgetstöd, att ett förtroende ska visas.

Med de krav som Folkpartiet har hamnar vi i ungefär samma diskussion som i Sverige när man till våra kommuner hellre vill ha en påse pengar än en massa specifika öronmärkta pengar för alla möjliga krav som staten tycker är viktiga och bra.

Hur ska Birgitta kunna garantera att man inte med ett rent öronmärkt stöd i en massa olika program och projekt hamnar i en nykolonial attityd där vi som biståndsgivare ska tala om: Det här är bra för er?

Det är hela tiden en levande avvägning. Vi måste kunna spela på olika instrument. Ibland är det bra med projekt och program som är öronmärkta. Ibland ska vi kanske överväga att oftare ge ett budgetstöd.

Med den inställning som Folkpartiet har undrar jag om det till slut är någon annan än Norge som är värdig att ta emot svenskt bistånd.

Anf. 44 BIRGITTA OHLSSON (fp) replik:

Fru talman! Visst är det det. Ungefär 40 % av världens länder är fortfarande diktaturstater. 60 % av världens länder är alltså demokratier. Där finner vi många utvecklingsländer som det går helt rätt för. De satsar på att stärka kvinnors rättigheter, de satsar på progressiva reformer och seriös fattigdomsbekämpning.

Jag är trött på den här diskussionen. När man från västs sida kommer med åsikter och rättigheter – som faktiskt inte är västerländska rättigheter, utan FN:s deklaration om mänskliga rättigheter – kallas det nykolonialism i västerländsk stil.

Det handlar inte om det. Det handlar om fasta principer. Vad är viktigast – att stödja eller lyfta upp en regim som kränker mänskliga rättigheter dagligen, eller säga att det finns vissa universella rättigheter och de ska alla människor, även kvinnor, i hela världen ha?

När det gäller demokratibiståndet, där vi har en starkare princip än många andra partier, handlar det om att vi vill sätta det högst på agendan. Det handlar inte om att vi vill svika folken i Vietnam, Laos, Zimbabwe eller Kuba. Det handlar om att hitta andra sätt som att jobba med NGO:er i stället, att jobba via FN-systemet, att jobba via EU-biståndet, men inte att jobba direkt. Svenska skattebetalares pengar ska ju inte gå rakt ned i diktaturers fickor.

Det är det som pågår just nu. Det nationella budgetstödet är en stor del av det. Det missgynnar inte minst kvinnor.

Anf. 45 LOTTA HEDSTRÖM (mp) replik:

Fru talman! Som jag sade tycker jag att NGO-biståndet är väldigt bra. Jag tror att det är den form som bör växa mest framöver eftersom den är mest partnerskapsinriktad och inte är på ett statligt plan. Där har vi en värdegemenskap.

Du säger att du är trött på diskussionen. Ta inte upp den då. Det är precis den här svåra diskussionen som behövs om och om igen. Är det rätt eller inte rätt att ha diplomatiska förbindelser med Zimbabwe? Stöder vi eller stöder vi inte det zimbabwiska folket genom att ha en svensk diplomat där och stödja ekonomiskt på olika sätt?

Det är en levande diskussion. Det gäller inte bara att ha principer, Birgitta, utan det gäller att ha sakkunskap i varje enskilt fall och att väl avväga olika instrument. Den svartvita förenklade demokratisyn som Folkpartiet pratar om håller inte hela vägen.

Ni har också ganska ofta en diskussion i de här sammanhangen om förhållningssättet till de olika mänskliga rättighetsprinciperna. Vi har två huvudkonventioner. Den ena handlar om medborgerliga och civila rättigheter. Den andra handlar om ekonomiska och sociala rättigheter. En gång för alla måste Folkpartiet förstå att de två är likställda. De två målsättningarna är ett. Alla FN-dokument, alla FN-deklarationer talar om att alla mänskliga rättigheter är odelbara och inbördes samspelta. Det är precis det som den här diskussionen handlar om.

Att inte stödja en diktator innebär ibland att svika ett folk. Så problematiskt är det ibland. Problematisera mer och håll inte fast vid svartvita principer som faktiskt inte håller hela vägen.

Anf. 46 CARINA HÄGG (s):

Fru talman! Jag vill inleda med att yrka avslag på de reservationer som har bifogats betänkandet och bifall till majoritetens ställningstagande i utrikesutskottet.

I dag behandlar vi här i kammaren utgiftsområde 7 inom internationellt bistånd. Betänkandet innehåller även förslag från Riksrevisionen till riksdagen om bland annat myndigheternas anslag Internationellt bistånd.

Till betänkandet är också fogat en utredning som riksdagens utredningstjänst så förtjänstfullt genomfört kring det multilaterala samarbetet. Jag menar att det är ytterligare ett bra exempel på utskottets arbete, ett initiativ som vi har tagit både när det gäller att förnya arbetet och att följa upp det vi redan har beslutat.

Utöver att fatta beslut och ta ansvar måste man våga ompröva vilka styrmedel vi kan förbättra och utvärdera dem vi redan har. Det ska bli spännande att fortsätta att följa upp den här rapporten, men också viktigt och ansvarsfullt.

Insikten om behovet av strategier som styr principer för fördelning mellan olika anslag finns, och det är glädjande nog en bred enighet kring detta. Vi välkomnar att regeringen ska tillsätta en utredning och göra en översyn av den här viktiga frågan.

Ramen för utgiftsområde 7 uppgår till drygt 26 miljarder kronor. Majoriteten välkomnar förslaget att biståndsramen för 2006 kommer att uppgå till 1 % av bni. Jag tänker inte ge mig in i någon diskussion om vem som har verkat mest i den riktningen. Jag tror att jag kan konstatera att det finns flera partier som har haft med detta i sina utfästelser under en längre tid och inför den här mandatperioden. Jag är väldigt glad att vi är där.

Jag vill understryka att vi nu når detta mål, även om det inte är någon nyhet. Vi har länge visat på den här vägen och att vi skulle uppnå 1 % under den här mandatperioden.

Att vi nu steg för steg har ökat anslaget upp till 1 % är ju något som vi alla måste glädjas åt. Det känns därför lite förvirrande att det är så lite glädje över det. Det är mera gnäll och man vill hålla kvar vid den missstroende inställning som man har byggt upp under åren.

Inse nu att vi är där. Gläds åt det tillsammans med dem som har möjlighet att göra ytterligare insatser för att hjälpa till att utrota fattigdomen. De fattigaste ska kunna känna trygghet i att vi finns på deras sida.

Vi måste nu intensifiera våra ansträngningar för att fler ska ta sin del av ansvaret för att utrota fattigdomen och uppnå millenniemålen att hal-

vera fattigdomen till 2015. För att nå dit krävs ställningstaganden men också ökade ekonomiska resurser.

EU har kommit överens om ett nytt gemensamt mål som helhet om 0,56 % av bni som ett delmål på väg mot den nivå som FN har satt på 0,7 %. Det kräver en årlig ökning av det offentliga utvecklingsbiståndet på 20 miljarder euro.

Sverige samarbetar på olika sätt med 120 länder i Afrika, Asien, Latinamerika, Centralasien och Europa. Samarbetet mellan Sverige och de olika länderna är av olika art och omfattning. Jag har under de här åren oftare hört krav på att vi ska utöka samarbetet till nya regioner och länder än motsatsen.

Ordet programländer är ju utmönstrat och vi använder ordet landstrategier. De länder som är föremål för landstrategier är för närvarande ca 45 stycken. Strategin med Somalia är förlängd kan jag informera om. De ca 45 länderna finns uppräknade i budgetpropositionen under utgiftsområde 7.

Jag tycker att det är viktigt att man också säger något om vilka länder vi ska samarbeta med kring landstrategier. Det är också viktigt att vi hela tiden omprövar det. Personligen menar jag att tiden är inne för att låta samverkan med Indien helt övergå i ett vardagligt samarbete som bygger på de goda relationer som vi har byggt upp mellan våra länder under åren. Jag står för ett utfasat bistånd på sikt.

Nu talas det om någon gång efter 2009. Indien har fortfarande stora problem och miljoner fattiga men det är Indien som självt har möjlighet att arbeta med den frågan. Det har man visat till viss del. Medelklassen i Indien omfattar i dag 250 miljoner och andelen fattiga har sjunkit från 53 % till 26 % av befolkningen. Ännu beräknas 260 miljoner indier, inte minst kvinnor, leva i fattigdom. Detta var en mer personlig reflexion som jag tillät mig, men jag tror att jag har meningsfränder här i riksdagen på denna punkt.

Fru talman! Jag ska också säga något om en ny strategi för Afrika. För snart 10 år sedan togs initiativ till en ny svensk politik för Afrika. I det arbetet hade riksdagen genom utskottets ledamöter en god insyn och påverkansmöjligheter när det gällde arbetet. Det var både från oppositionen och från majoritetssidan.

Vi hade möjlighet att inte minst påverka slutresultatet. De var inte längre mottagare och vi inte ensidigt givare, utan i våra texter betonade vi samarbetet. Det var en brytning med bilden av Afrika som fattiga, svältande hjälplösa människor till ett tydliggörande av människors egen kraft att förändra sin tillvaro. Det var ett ställningstagande som vi ska bygga vidare på nu när vi får möjlighet att göra en förnyad översyn av vår Afrikapolitik.

Jag vill inte så här inledningsvis i arbetet låsa fast mig vid vilka synpunkter vi ska landa i.

Först ska vi analysera vad som har hänt och kanske också vad som inte har hänt. Visst finns det självklara konstateranden, som att Zimbabwes folk drivs till avgrunden. Det beror ju på president Mugabe och regimens politik. Det kräver inte mycket analys. Men andra länders mer komplexa situation är värd att fördjupa sig i under arbetet så att man kan dra relevanta slutsatser. De positiva exemplen bör lyftas fram, liksom AU:s ambitioner och möjligheter.

Prot. 2005/06:44
5 december

Internationellt bistånd

Annat, som Sidas ställningstagande för nolltolerans mot korruption bör vara ett välkommet inslag i arbetet.

Frågor som bör ställas är: Hur värderar vi varningssignaler om att utvecklingen riskeras? Kommer en geopolitisk kamp att sätta käppar i hjulet? Riksdagens erfarenheter bör även denna gång, enligt min mening, tas till vara på ett konstruktivt sätt.

Men, fru talman, vi får inte glömma att Afrika också är rikedom. I vissa länder finns enorma naturtillgångar, men människorna har sedan kolonialtidens dagar förnekats rätten att själva dra fördelar av dem. Det är viktigt att Afrikas egna resurser kommer de egna invånarna till del. Och det är vår skyldighet att synliggöra detta förhållande och vilka som är aktörerna. Här vill jag nämna att PGU är ett nytt redskap i det arbetet, även om inte PGU i sin helhet diskuteras här i dag utan det är den del av PGU som vi är en del av.

Vi hörde i dag på morgonen om Guldfynd och de så kallade blodiga diamanterna. Det visar än en gång på biståndets villkor och utvecklingens motkrafter, liksom vårt eget ansvar, inte minst som aktiva konsumenter.

Utrikesutskottet har även haft att behandla 186 motioner. Jag tycker att vi nu får färre motioner om de här frågorna. Det är också färre som tar del i de här debatterna, även om det fortfarande är många. Vad det beror på kan vi i alla fall fundera över.

Det finns även någon reservation och något särskilt yttrande, men ingen linje som kunnat samla oppositionen. Jag kan konstatera att det finns en hygglig samsyn kring biståndet, men inte när det kommer till att vilja avsätta medel. Då tänker jag på m och c.

Jag är inte förvånad, tvärtom. Biståndet är kanske inte tillräckligt viktigt för oppositionen för att man ska kunna samlas kring en enda politisk inställning och en enda budgetmotion. Världens fattiga har inte varit i oppositionens fokus eller varit samtalsämne vare sig i badbaljan eller i bistron på tåget. Inte ens på kafferepet i Bankeryd fick världens fattigaste något utrymme. Det borde vara rätt klart för väljarna vilka de kan lita på när det gäller engagemang för utvecklingsfrågor.

Moderaterna vill redan nästa år skära bort ett rejält stycke av biståndet. Man talar samtidigt om kommande betydande besparingar. Moderaterna öppnar vidare för att använda biståndspengar till militära insatser. Jag tycker att det är djupt oroande.

Man talar också om NGO:ernas viktiga roll. Det är en uppfattning som vi alla delar. Samtidigt ska vi inse att i NGO:ernas roll ligger en självständighet och deras egna prioriteringar. Riksdagen ska inte kunna beordra en organisation till insatser. Vi kan ha förhoppningar, vi ska samarbeta och sätta upp villkor för finansieringen, men NGO:ernas självständiga roll är också någonting som vi måste värna.

Centern vill också sänka biståndet, men inte lika mycket som Moderaterna. Man vill satsa på jordbruket. Agne Hansson har utvecklat hur man ser på miljöbiståndet och det har förts en dialog med Lotta Hedström så jag ska inte gå in på den delen mer.

Men jag vill gärna erkänna att jag tycker att det är svårt att beskriva oppositionens inriktning för biståndet. Det är spretigt. Holger Gustafsson sade i ett tidigare inlägg att det krävs kreativitet för att få ihop borgarna. Då kanske det är bristande kreativitet från min sida som gör att jag inte

kan få ihop detta riktigt. Men det blir sammantaget svårt att tolka efter nästa val. Mer av det som redan görs är ju oppositionens ledstjärna.

Det blev visst någonting gemensamt i textform från oppositionens sida, om än lite virrigt, om Kuba. Men man var väl i akut behov av att hitta något att skriva ihop sig om. Men lite saklighet hade kanske varit på sin plats. Den diskussionen hänvisar jag intresserade till att utveckla med Kaj Nordquist som kommer att företräda oss socialdemokrater i nästa anförande.

Vid förra årets debatt, fru talman, frågade jag alla borgerliga partiföreträdare om de i sina europeiska och internationella kontakter och överläggningar driver SRHR-frågorna och kvinnors rättigheter. Då visade det sig att inget parti gjorde det, inget man kunde redovisa. Så nu är min självklara fråga i år igen om det hänt någonting sedan förra debatten här i kammaren. Har det hänt något under året? Har ni något att redovisa eller är era partiföreträdare fortfarande lika tysta när de passerat riksgränserna?

Utskottet skriver om legala och säkra aborter i sina betänkanden numera, men är vi alla budbärare? Att häva fattigdomen om man inte ger människor möjlighet att bryta befolkningsrika strukturer är svårt för att inte säga omöjligt. Tillgången till familjerådgivning krävs. Hiv/aids-katastrofen kräver att patriarkala strukturer bryts ned. Feminism behövs som ett utgångsläge för analys.

Fru talman! Jag har i denna kammare vid upprepade tillfällen pekat på den oheliga alliansen mellan president Bush, Heliga stolen och islamister. Nu oroar jag mig för att även Ryssland närmar sig deras bokstavligt talat för kvinnor livsfarliga inställning. På konferensen Från FN till Örebro den 30 november, alltså dagen för Världsaidsdagen den 1 december, talade jag bland annat på det temat. President Putin har vid flera tillfällen ifrågasatt frivilligorganisationernas verkliga motiv, alltså demografiska motiv, och hävdade att man skulle vilja försvaga Ryssland genom att jobba med familjeplanering. Det är samma argument som man har mött i till exempel en del afrikanska länder.

Det finns mot den bakgrunden skäl att oro sig för vad den nya lagen om frivilligorganisationerna kommer att slå mot, om det blir de som arbetar för kvinnors rättigheter, och då även sexuella rättigheter, som kommer att få ta stryk. President Putin ger nämligen i samma andetag den ryska ortodoxa kyrkan ett allt större utrymme i frågor om familjen och sociala förhållanden. Webb sajter med koppling till rysk ortodoxa kyrkan sprider förvrängda fakta om den ryska familjeplaneringsorganisationen RFPA. Man har i flera år utgjort en särskild måltavla för smädelse och förtal från kyrkliga grupper.

Vi kan nonchalera dem med att de fortfarande är för små för att kunna påverka. Samtidigt vet vi att omvärlden missbedömde den omsvängning av agendan som tillsättandet av president Bush innebar. Vi bör vara väl observanta och oroade för utvecklingen i Ryssland, inte minst för deras egen skull men också för hur de här oroande signalerna på sikt kan komma att påverka omvärlden, inklusive våra förutsättningar att bekämpa hiv/aids och fattigdom tillsammans.

Jämställdhet mellan könen minskar fattigdomen och räddar och förbättrar liv. Men den slutsatsen behöver fler budbärare. Det vi allra minst behöver är ju fler som aktivt engagerar sig mot det arbetet.

Prot. 2005/06:44
5 december

Internationellt bistånd

Birgitta Ohlsson tog upp några frågor som jag av tidsskäl har lite svårt att hinna bemöta, men det var lite slarvigt. Det har vi ju sett exempel på tidigare. Det svenska biståndet till Etiopien har stoppats. De 120 miljoner som skulle ha gått till budgetstöd får nu omprövas. Samma sak hände när det gällde Uganda. Med anledning av den utveckling vi har sett har man hållit inne det budgetbalansstöd som har utlovats tidigare. Vi vet att det också i slutet av denna vecka hålls ett möte i EU där man ska diskutera inom Afrikagruppen. Eventuellt kommer det nya ställnings-taganden. Det är inte så att vi inte har reagerat. Naturligtvis måste man reagera och se hur man ska kunna gå vidare på ett ansvarsfullt sätt.

Anf. 47 AGNE HANSSON (c) replik:

Fru talman! Jag blev för det första något förvånad när Carina Hägg sade att oppositionens biståndspolitik spretar förskräckligt mycket.

Låt mig först och främst säga att det finns tre partier i oppositionen som ligger nästan precis på samma biståndsmål när det gäller nivån.

Dessutom finns det en samsyn. Vi fokuserar betydligt mycket mer på innehållet där ni bara pratar om nivåer och pengar. Vi har tydligt visat i de reservationer som finns, i förslag och i motioner att vi vill fokusera mer på effektivitet och kvalitet, koncentrera biståndet till de länder där det ger verklig effekt, väga in mänskliga rättigheter och demokrati som krav för biståndet på ett helt annat sätt och lägga en säkerhetsaspekt i biståndet för att verkligen se till att det blir effekt där vi betalar ut pengar, att det blir lugn och stabilitet i de länder som behöver svenskt bistånd.

Jag är för det andra något förvånad också över att Carina Hägg jämför Centerns biståndsmål med Moderaternas nuvarande. Visst ska vi glädjas över enprocentsmålet. Det gör jag med. Vi närmar oss ju glädjens högtid framför andra. Men låt mig peka på att det bistånd som Socialdemokraterna i dag betalar ut i realiteten, när man tar bort anslagsbesparingarna, ligger betydligt lägre än den målsättning som Centerpartiet har i budgeten i dag. Så jag tycker inte att Carina Hägg har så förskräckligt mycket innehåll och nivå att slå sig för bröstet för om man jämför med vad Centerpartiet föreslår.

Anf. 48 CARINA HÄGG (s) replik:

Fru talman! Till att börja med tycker jag att det är väldigt glädjande att Agne Hansson, trots att Centerpartiet har en annan nivå på biståndet, ändå känner en glädje med oss som har lyckats uppnå enprocentsmålet. Det känns positivt.

Eftersom vi har lagt så mycket kraft på att höja nivån på vårt bistånd upp till 1 % har naturligtvis mycket av den offentliga debatten handlat om just nivåerna. Under tiden har vi naturligtvis funderat över inriktning, förändringar, vad vi vill. Jag tror att vi kanske lättare kan föra den diskussionen, inte minst i utrikesutskottet, lite mer publikt och få fler att känna ett engagemang i den. Jag tror nämligen att det krävs mycket mer fokus också på biståndets inriktning framöver. Den diskussionen är jag beredd att ta del av på ett kanske ännu mer aktivt sätt. Men jag har försökt att ge lite vinkar och har pekat på Indien och på den nya Afrikastrategin, och jag menar att utskottets ledamöter från såväl oppositionen som majoriteten måste finnas med i det arbetet.

Jag vill också säga, och det är en personlig reflexion, att många människor som bor i vårt land har sina rötter och ett engagemang i Afrika, som kommer att få en ännu större del av vår biståndskaka. Det är klart att de är en resurs i det arbetet. De har ofta en väldigt stor kunskap om lokala och regionala förhållanden. Jag tycker att vi ska vidga kretsen när det gäller vilka som kan vara med i diskussionen, och då har vi flera olika organisationer till vår hjälp.

Prot. 2005/06:44
5 december

Internationellt bistånd

Anf. 49 AGNE HANSSON (c) replik:

Fru talman! Jag är enig med Carina Hägg om den saken. Jag tycker att vi ska hjälpas åt att sprida och bredda debatten om innehållet. Jag hälsar med glädje att i alla fall Carina Hägg personligen har den ambitionen. Det tycker jag är ett första viktigt steg.

Carina Hägg nämnde Afrika som exempel när det gäller nya landstrategier och utvärderingen av effekterna hittills av vårt bistånd till de afrikanska länderna. Jag tar också upp biståndet till Afrika och vikten av att man analyserar Afrikastrategin på ett helt annat sätt än vad man har gjort hittills.

Jag konstaterar att man till exempel borde analysera vad det är som har gjort att livsmedelsbristen i stort sett är avskaffad i Sydostasien och att livsmedelsexporten nu börjar ta fart i Latinamerika, medan den fortfarande står still i de afrikanska länderna och människorna svälter. En orsak är naturligtvis att det förs en felaktig jordbrukspolitik av regimerna i många länder. Man ser till att pengarna går till den egna kassan och ser till att bönderna inte har möjlighet att producera livsmedel till den breda allmänheten utan bara till ett fåtal så att människor knappt kan livnära sig. Det måste vara en viktig del i innehållet att analysera den livsmedelspolitik som länderna bedriver för att se till att maten kommer den breda allmänheten till del. Det är det som jag har tagit upp och som jag har fått avslag på, och det beklagar jag.

Anf. 50 CARINA HÄGG (s) replik:

Fru talman! Jag tycker att vi från utskottsmajoritetens sida väl uppmärksammar frågor som möjligheten att äga land och inte minst möjligheten för kvinnor att ta lån. Vi vet att i Afrika är en majoritet av kvinnor jordbrukare. Det kan också spela roll för att man inte har satsat tillräckligt mycket på att se jordbruket som en nödvändig och viktig faktor för att förändra situationen när det gäller tillgång till mat och utveckling.

Det är också viktigt, som vi har sett under senare år, att ge människor möjlighet att leva kvar i de bygder som de i första hand skulle välja att finnas kvar i och inte tvingas flytta in i megastäderna. Man har ju inte kunnat utveckla dem och ta emot människor som kommer från landsbygden på ett positivt och tillräckligt bra sätt. Det klarar man inte någonstans i världen med en så otrolig tillväxt i antalet människor, och det har man inte heller gjort här. Ytterligare ett problem med den omflyttning som sker är att man inte i tillräcklig omfattning utvecklat jordbruket från överlevnadsjordbruk till vad man ibland i Afrika kallar för kommersiella jordbruk, som ger mer avkastning än vad den egna familjen behöver för sitt dagliga uppehälle.

Anf. 51 EWA BJÖRLING (m) replik:

Fru talman! Till att börja med gläder vi oss gemensamt åt att vi nu vill ha en ny Afrikastrategi. Det är bra.

Sedan vill jag ställa några frågor till Socialdemokraterna. Dem vill jag gärna ha svar på här och nu.

Hur kan Socialdemokraterna försvara att ha landstrategier när vi inte ställer krav på åtminstone försök till reformer, fungerande rättsstat, mänskliga rättigheter och demokrati? Hur kan Socialdemokraterna försvara att vi ger bistånd till Palestina där det eventuellt kan gå till Hamas, som är en terrororganisation? Hur kan Socialdemokraterna försvara att ge bistånd till så kallad kultur när vi skickar pengar till att betala pianon till Indien? Det är ett land som är väldigt mycket på frammarsch, tillsammans med Kina, och snart går om oss i Europa. Hur kan Socialdemokraterna försvara att ge bistånd till RKU där man bedriver antisemitisk propaganda? Hur kan Socialdemokraterna försvara det ökade multilaterala biståndet när vi inte ens har en fungerande strategi för hur vi gör?

Är det här väl använda skattepengar och ett bistånd med kvalitet? Jag skulle vilja säga: Rensa upp i biståndet! Därefter är det intressant att också diskutera kvantiteten.

Anf. 52 CARINA HÄGG (s) replik:

Fru talman! Jag tycker att det är positivt att även Ewa Björling från Moderaternas sida gläds åt att vi ska ta anta en ny Afrikastrategi. Jag hoppas att hon också vill ta aktiv del i det arbete som vi förhoppningsvis får ta del av i utskottets regi.

Ewa påstår att det som Ruts utredning visar på, bristen på strategi för fördelning av multibiståndet, per automatik skulle innebära en massa oegentligheter, att saker inte går riktigt till. Det misstänkliggörandet kan jag inte se att vi kan hitta något stöd för. Det är väl mer ett sätt att från Moderaternas sida försöka hantera det faktum att man inom den borgerliga oppositionen inte har kunnat komma överens om en biståndsnivå och att man själv står för en kraftig neddragning.

Detta med pianon har jag ingen aning om. Det hoppas jag att Ewa Björling tar upp med dem som har betalat ut pengarna och som står för det samarbetet med Indien. Att vi ska sända pianon till Indien är inget som jag känner till att vi har beslutat om i utskottet.

När det gäller Palestina och Hamas har vi diskuterat den frågan mot bakgrund av att Hamas ställer upp till val, och vi kan misstänka att de kommer att göra nya framsteg i valet. Då ska vi också fundera på vad det finns för bakgrund till det, vad det är som gör att Hamas politiska gren kan nå de resultat som vi tror att de gör i valet. Jag menar att vi noga måste följa det här och se hur vi framöver ska kunna hantera biståndssituationen. Ibland har vi funderat på om man kan se samma utveckling i Hamas som i IRA i Irland, som har en politisk gren och en militär väpnad gren. Men jag tror att det är svårt att dra de exakta parallellerna. Det är en helt annan situation, och motsvarigheten till Mellanösternkonflikten finns ingen annanstans. Men det här är något som vi måste bevaka framöver.

Anf. 53 EWA BJÖRLING (m) replik:

Fru talman! Carina Hägg svarar delvis på mina frågor men inte tillräckligt tydligt, anser jag. Det kan inte vara svårt att tydligt säga att man ska ta avstånd från terrororganisationer.

Jag känner att den s-märkta regeringen är så fartblind när det gäller att vara bäst kvantitativt på bistånd att man i vissa fall glömmer kvaliteten.

Jag ska ge ett tydligt exempel på gemensam borgerlighet. Det handlar om Kina, som vi nu återigen har antagit en ny landstrategi för i Sidas styrelse. Där var det jag från Moderaterna och Birgitta Ohlsson från Folkpartiet som reserverade sig mot beslutet att ge bistånd till Kina. Vi tycker att man ska fasa ut det nu, medan den socialdemokratiska regeringen tycker att man ska fortsätta.

Sedan handlade det om militära insatser, som kommenterades av Carina Hägg. Vi tycker att fred, säkerhet och demokrati går hand i hand. Därför är det viktigt att se ett ökat samarbete med internationella insatser och biståndsarbete. Det handlar inte om att räkna militär insats som bistånd. Men det handlar om att välkomna insikten om att dessa går hand i hand. Bedriver man militära insatser för att skapa ökad säkerhet betyder det att biståndet kan gå in i ett mycket tidigare skede i ett fattigt osäkert land. Jag tänker främst på Afghanistan som är ett tydligt exempel och som vi ska debattera i morgon. Där ser vi också att biståndet då kan vara mycket mer effektivt. Det finns tydliga erfarenheter av det från till exempel England. Deras militär och biståndsarbetare kan samarbeta och ändå vara åtskilda i sina insatser. Det är inte alltid så att det måste vara samma land som gör de militära insatserna som gör också biståndsinsatserna. Det handlar om att våga tala med varandra. Det ska inte vara en tjock vägg däremellan.

Anf. 54 CARINA HÄGG (s) replik:

Fru talman! Det har vid flera tillfällen funnits en tendens, och så även i dag även om den inte är lika tydlig som i en del tidigare debatter, att vi på något sätt ska överpröva Sidas styrelses beslut och vara en del av den processen. Det är inte vår uppgift, och det tänker jag inte gå in i. Jag tycker att det här är ett felaktigt forum att föra den diskussionen, som ska föras och som tydligen har förts av Sidas styrelse.

I den andra delen som handlar om vad biståndet ska gå till håller jag ganska hårt på att vi ska följa DAC:s regler. Jag tror att det blir väldigt svårt om vi ställer oss vid sidan om och hittar på egna regler oberoende om det skulle vara en fråga som Moderaterna har synpunkter på eller någonting annat. Då får det en följdpåverkan på andra länder som kanske har helt andra önskemål än vad som ligger i linje med våra synpunkter om hur man ska använda och fördela biståndsmedel. Jag tror att vi får värna och försöka utveckla de här reglerna i någon riktning som det finns en majoritet för. Men att glida in och ta militära kostnader på biståndsbudgetens konto känner jag väldigt stor tveksamhet till. Den militära delen globalt har sällan svårigheter att få sina kassor påfyllda, utan det är de resurser som går till att bekämpa fattigdom och som går till de fattigaste som inte räcker till. Det är där man behöver satsa, inte mer pengar till militära globala insatser.

Prot. 2005/06:44
5 december

Internationellt bistånd

Anf. 55 BIRGITTA OHLSSON (fp) replik:

Fru talman! Det är ganska intressant med den självgodhet som Socialdemokraterna alltid visar upp när det gäller bistandsfrågor. Carina Hägg säger: Vi har lyckats uppnå enprocentsmålet. Vad då lyckats? Vi har inte sett det hela konkret utbetalt ännu. Sida tvekar fortfarande, och de flesta humanitära biståndsorganisationer är fortfarande oroliga. Det vore väldigt konstigt om ni inte skulle lyckas uppnå det. År 1968 tog riksdagen ett samlat beslut om det. Det har gått 38 år, och ni har inte lyckats nå enprocentsmålet en enda gång under den tiden. Så det är nog snarare så att ni ska tona ned lite på självgodheten än att vi andra hela tiden ska upp till bevis.

Carina Hägg nämnde glädjande nog Etiopien och Uganda. Jag blir jättelycklig i mitt hjärta om du kan garantera att inte en biståndskrona kommer att betalas ut, att biståndet kommer att vara helt fryst till dessa länder där den politiska oppositionen förtrycks. Om du kan ge mig det beskedet som jag inte fått av UD när jag frågat, som jag inte har fått av Sida, som jag inte har fått av svenska ambassaden på plats, är jag jättelycklig. Har du den sanningen inom dig om Ugandas regim som sätter oppositionsledare i fängelse och slänger människor för att dödas och förtryckas – detsamma gäller Etiopien – är jag jätteglad. Då har min dag verkligen blivit förgylld om förtryckarna inte fortsätter att få stöd.

Carina Hägg tog upp frågan om SRHR, det vill säga sexuell och reproduktiv hälsa, och vad vi gör på den fronten. Jag tycker att det är jätteviktiga frågor. Jag vet att både du och jag som feminister har ett stort engagemang. Vad gäller Liberala internationalen, som är Folkpartiets internationella paraplyorganisation, är vi inte några syndabockar. De flesta liberala partier kämpar oerhört hårt, inte bara för kvinnors rätt till fri abort och rätt till preventivmedel utan också för homosexuellas rättigheter, som också är en kontroversiell fråga. Det är rätt intressant att jag för tredje gången i utrikesutskottet fick betona att fri abort inte hade skrivits in och fick ta upp det. Det verkar som att det försvinner varje gång trots att man beslutat om det. Jag undrar om den frågan sitter så djupt rotad hos er.

Anf. 56 CARINA HÄGG (s) replik:

Fru talman! Jag noterar att Birgitta Ohlsson vid upprepade tillfällen säger att det är så viktigt att understryka enprocentsmålet, men hon tar aldrig några repliker och diskuterar det med de partier som vill skära ned och vill ha mindre bistånd utan fokuserar på dem som borde vara hennes sympatisörer, dem som hon borde känna att hon har ett stöd hos och som vill ha en hög nivå på biståndet. Vi kan inte heller bara titta tillbaka på historien. Birgitta Ohlsson nöjer sig med att titta hur det har varit tidigare något annat år.

Jag konstaterar att de borgerliga partierna inför den kommande valrörelsen har fokuserat på att de än mer är eniga. Som min partikamrat sade här tidigare finns det än så länge en hemsida; mycket mer finns inte. Men bland de områden som man har sagt sig prioritera, utan att för den skull ha kommit med några resultat, finns inte biståndet med. Om det vore så att de tidigare ståndpunkterna och den debatt som Birgitta Ohlsson nämnde hade varit så väl förankrade, då hade vi varit i en annan situation. Då hade jag inte behövt ställa de här frågorna. Då hade vi kunnat

känna oss trygga med att det finns många partier, kanske alla partier, i den här kammaren som står upp för enprocentsmålet. Men så är inte fallet. Det skapas en osäkerhet. Då tycker jag att Birgitta Ohlsson borde vara så ärlig att hon erkänner att det problemet finns och föra den diskussionen med de partier som inte stöder det här. Tvärtom fokuserar hon på dem som står upp för enprocentsmålet. Jag tycker att det är lite bakvänt, och det kanske underminerar förtroendet för det hon egentligen syftar på, vad hon egentligen har för målsättning.

Nu har vi fått det första parti som har sagt att de utanför riksgränsen ändå lyfter frågorna om SRHR och så vidare. Det var i lite allmänna ordalag; något konkret exempel på att deras partiledare tar upp dem eller någon annan i partiledningen har vi inte fått höra. Men det är väl bra att man från den liberala sidan allmänt vill föra fram de här frågorna.

Varför en del frågor som handlar om SRHR och fri abort inte per automatik kommer in, frågar Birgitta Ohlsson. Det finns alltid en diskussion om hur mycket och var man ska föra in dem. Det kanske är en fråga som mera handlar om arbetssätt och arbetsledning, inte om enskilda partiets ställningstaganden.

Anf. 57 BIRGITTA OHLSSON (fp) replik:

Fru talman! Folkpartiet driver frågorna om sexuell och reproduktiv hälsa i EU-parlamentet genom våra duktiga EU-parlamentariker i ALDE-gruppen och på internationell nivå. Det skulle vara intressant om Carina Hägg, som alltid tar upp den här frågan, för en gångs skull kunde redogöra för vad Göran Persson gör på Socialistinternationalen, där han sitter bredvid en hel del diktatorer, och hur han driver den här frågan. Jag tror inte att det är att ta i för mycket, men jag tror inte att frågan om rätt till fri abort är det som Göran Persson skulle ställa upp på allra tydligast på de mötena. Om det vore så vore jag mycket glad.

Frågan om biståndsvolymer diskuterar vi inom borgerligheten. Det är ingen ny fråga. Jag skrev en debattartikel med den före detta biståndsmministern Alf Svensson där vi tog upp enprocentsmålet på Dagens Nyheters debattsida för några månader sedan. Det är en livlig och intensiv debatt som fortsätter. Det intressanta är att även om Moderaterna inte vill ha lika hög volym som vi andra har Moderaterna alltid fått böja sig genom politikens historia. Socialdemokraterna däremot, som har haft som mål en nivå om 1 %, har aldrig ens levt upp till den. Det är därför som bevisbördan torde ligga lite tyngre på er som ändå är ett parti som styrt landet decennium efter decennium.

Jag skulle vilja komma tillbaka till Uganda och Etiopien. Du talade väldigt självsäkert i ditt första inlägg om att ni minsann inte gav några pengar till Etiopien och Uganda längre. Kan du säga det så att jag kan ringa till Utrikesdepartementet direkt, så att jag kan ringa till mina kamrater som jobbar nere i Kampala i Uganda med biståndet och ser hur människor torteras och säga: Jag har hört från Carina Hägg, den socialdemokratiska riksdagskvinnan, att Sverige inte ger något bistånd längre utan man har fryst det och att det gäller? Kan jag få det bevisat är jag jätteglad.

Anf. 58 CARINA HÄGG (s) replik:

Fru talman! Jag noterade att Birgitta Ohlsson tillsammans med Alf Svensson skrev en debattartikel inför det möte som oppositionen hade i Bankeryd. Men jag kan också konstatera att efter mötet har ni inte blivit bönhörda. Det var ingen som ville lyssna på det. Resultatet av artikeln ska vi också notera.

I samma veva skrev Birgitta Ohlsson en annan debattartikel i tidningen Dagen där hon talade om att de frågor som hon har drivit, ganska tydligt ibland i en del publika sammanhang, ska man värdera mot den bakgrunden att de egentligen står för samma värderingar som ni. I de interna sammanhangen, där de här grupperna rör sig, vill hon alltså sända ut signalen att ni kan lita på mig när det verkligen gäller. Då kommer jag inte att driva de här frågorna.

Så tolkade jag denna artikel – ett backande. Det tyckte jag var ganska beklagligt. Jag förstår att Birgitta Ohlsson inte är van vid den kritiken. Men man måste också bli granskad, Birgitta Ohlsson, när man för fram dessa frågor på det sätt som du gör.

När det gäller Uganda och Etiopien har jag konstaterat och förklarat att det handlar om att dessa budgetbalansstödspengar som inte är utbetalade sedan tidigare är frysta. Vad kommer att hända med dem? Ja, de är alltså frysta. Och det beror på utvecklingen. Det beror naturligtvis också på vad vi har för uppfattningar här och vad vi kommer att göra tillsammans med dem, inte minst i EU-sammanhang, som också har ett gemensamt ansvar för dessa pengar.

Vi är alltid starkare om vi kan få en enighet tillsammans med de länder som vi samarbetar med. Jag tror att till exempel den borgerliga regeringen i Danmark har en högre biståndsnivå i fråga om Uganda än Sverige har, även om man kraftigt har dragit ned biståndet sedan man fick en ny regering.

När det gäller att tydliggöra var vi står, i fråga om regeringsföreträdare från statsministern och nedåt och regeringen i dess helhet, när det gäller SRHR, HBT och abortfrågan som en del av SRHR finns det många publika sammanhang där vi från svensk sida i olika tal också har möjlighet att synliggöra var vi står och vad vi driver därför att vi tillhör regeringspartiet. Däremot har oppositionen inte samma möjlighet. Därför tycker jag att det är viktigt att ge er chansen att på samma sätt tala om detta när dessa uppfattningar förs fram. Och det är magert. Jag konstaterar det. Jag hoppas att väljarna också tar till sig vem de kan lita på, inte bara när det gäller utrotning av fattigdom utan också när det gäller rättigheter.

Anf. 59 KAJ NORDQUIST (s):

Fru talman! Riksdagskamrater! Vi socialdemokrater är en enhet. Jag skulle gärna ha tryckt på en knapp att jag instämmer i allt som Carina Hägg har sagt, men jag ska säga följande i stället.

Sverige är ett litet rikt och stabilt land med en generös biståndspolitik. Det har varit så länge. Vi har fått ett enormt stort anseende ute i världen. När vi kommer på konferenser lyssnar man gärna på oss eftersom man vet att vi bryr oss om dessa frågor. Vi har en ledarroll på många sätt och på ett sätt som vi utifrån vår storlek aldrig någonsin skulle ha i biståndsfrågor.

Det visade sig också i den utredning som riksdagens utredningstjänst, Rut, gjorde, där man konstaterade att av femton stora multilaterala organisationer tillhörde vi de sex största givarna inom tolv av dem. Detta är viktigt att komma ihåg. Vi har att ta ett ansvar eftersom vi har byggt upp en förväntan om det.

Jag var själv med om beslutet för två år sedan om en politik för en global utveckling och känner en stor stolthet över det. Den har som sina två yttersta mål en rättvis och en hållbar global utveckling. Det är väldigt centralt att vi ska försöka fortsätta att arbeta på det viset. Vi ska samordna, effektivisera och utveckla vårt arbete i dessa frågor.

Vår PGU, politik för global utveckling, handlar om vår relation till utvecklingsländer och till transitionsländer, som det heter, det vill säga länder som har kommit en bit i sin utveckling men som fortfarande inte är rika länder. Inom PGU finns det en speciell avdelning som handlar om biståndspolitiken eftersom PGU och biståndspolitik faktiskt inte är samma sak. Inom detta ska vi fokusera på att fattiga människor ska förbättra sina levnadsvillkor. Det är det som den här diskussionen i dag egentligen handlar om.

Jag tycker att det är oerhört glädjande att vi i dag lyckas ta beslut om 1 %. Den här frågan har varit i luften så många gånger under debatten i dag. Men det viktiga i sammanhanget är att vi har en möjlighet att ta ett beslut, och det beslutet är att vi vill ha 1 % av bruttonationalinkomsten under nästa år.

För en stund kan jag tycka att det vore en poäng att vi faktiskt funderar lite grann på detta ur mottagarens synpunkt, alltså de som faktiskt får vårt bistånd. Hur fungerar det?

Det finns många som har pekat på att mottagarländernas regeringar kan tvingas hantera tusentals parallella projekt som vi från den rika världen skickar dit, naturligtvis i all välmening. Men det betyder att de får oerhört stora problem med sin administration av detta. Det kan också vara så att vi får stora problem med administrationen helt i onödan och att massvis av resurser spills därför att detta inte är koordinerat.

Det är ett av skälen till att vi faktiskt arbetar mycket med multilateralt bistånd, det vill säga bistånd där vi skickar pengar till en organisation av något slag som sedan för över pengarna till de fattiga länderna. På så sätt kan vi koordinera, harmonisera och effektivisera verksamheten. Vi arbetar inom Förenta nationerna, Europeiska unionen och andra internationella organisationer.

Detta brukar man ofta framhålla på internationella konferenser. Och jag tror att det är viktigt att komma ihåg det. När de multilaterala projekten fungerar som bäst ger de inte de egna flaggorna, som man säger, det vill säga att man inte står i ett fattigt land och tittar på vilka flaggor som finns från de olika tusentals projekten. I stället kanske resurserna når fram på ett mer effektivt sätt.

Vi behöver ta tag i detta på olika sätt. Vi behöver starta en process i fråga om det. Jag menar att vi har gjort det i utrikesutskottet. Eftersom folk vill ta åt sig äran av olika saker kan jag säga att initiativet faktiskt kom från oss socialdemokrater till att vi skulle se över det multilaterala biståndet.

Fru talman! Man kan titta lite vidare på vilka huvuddrag som finns inom PGU. Det är lite viktigt faktiskt, eftersom det är dessa principer

som ska vara styrande för vårt multilaterala bistånd. De grundläggande värderingar som vi talar om är demokrati, mänskliga rättigheter och jämställdhet mellan män och kvinnor. Inom området hållbar utveckling talar vi om att vi måste hitta bra projekt som jobbar för en förbättring av miljön. Vi måste ha en ekonomisk och en social utveckling. Vi har också ytterligare två huvuddrag. Det är vi ska jobba med konflikthantering och för ett tillvaratagande av de globala gemensamma nyttigheterna.

Det är detta som ska styra det som är våra multilaterala projekt. Det är det som ska göra att vi kan bidra till att uppfylla FN:s millenniemål.

Fru talman! Att genomföra PGU är en lång process. Det är många saker som behöver fungera för att vi verkligen ska lyckas med detta. Vi har börjat. Vi har fått flera skrivelser om det. Och vi har aktivt i utrikesutskottet börjat titta på den multilaterala delen. Det välkomnar vi från Socialdemokraterna.

Vi tycker att det är viktigt att vi tittar på detta med kritiska ögon, och vi tycker att det är viktigt att vi formulerar en strategi för detta.

Egentligen skulle jag inte ha varit här i dag. Jag skulle just nu ha suttit i ett plan över Atlanten på väg från Karibien tillbaka till Sverige. Det skulle ha varit slutpunkten på ett fyra dagar långt besök på Kuba. En delegation från det socialdemokratiska partiet skulle ha diskuterat situationen på Kuba med företrädare för den kubanska regeringen. Vi skulle också ha diskuterat med kubanska dissidenter.

Vi valde att inte, som så många gör, påstå att vi skulle åka till Kuba som turister, utan vi skickade in en visumansökan där vi talade om att våra ambitioner var politiska. Vi ville helt enkelt som ledande socialdemokrater diskutera situationen på Kuba med kubaner. Vi fick avslag på detta, så i dag är jag här.

Fru talman! Jag måste också ta tid i anspråk för att välkomna de förstärkta skrivningar som nu finns i betänkandet om funktionshindrade och bistandsfrågor. Från att tidigare ha haft bara ganska magra skrivningar om att det finns en del NGO-verksamhet pekar vi nu på att frågor om funktionshinder ska finnas med när det gäller alla de aspekter som vi diskuterar.

Fru talman! Avslutningsvis vill jag säga att jag tycker att det finns all anledning att glädjas över att vi nu kommer upp i enprocentsnivån. Det vi ska titta på nästa år är, tycker jag, om vi lyckas genomföra detta utifrån de fattigas perspektiv och utifrån ett rättviseperspektiv – det vill säga de huvudvärderingar, de perspektiv, som ska styra vår biståndspolitik.

Anf. 60 LOTTA HEDSTRÖM (mp) replik:

Fru talman! Jag kan inte låta Socialdemokraterna gå helt okommenterade ur debatten. Jag tycker att vi för lite har pratat om handelsfrågor. Visserligen har vi avlämnat ett särskilt yttrande till näringsutskottet, och de har haft en WTO-debatt. Men i biståndssammanhang är handelspolitiken väldigt viktig. Dess volym är till och med mycket större än de biståndsvolymer som vi här talar om.

Jag tänkte ta fasta på detta med att Kaj betonar värdet av globala nyttigheter. En av de viktigaste globala nyttigheterna är vatten. Jag kämpade för att få in de skrivningarna i PGU-propositionen på den tiden. Jag skulle vilja att Kaj talade om hur Socialdemokraterna ser på att EU och Sverige inom EU inte har backat när det gäller att ställa för starka krav

på att fattiga länder kommer med vad som kallas för bud inom GATS, tjänstehandelsavtalet inom WTO. Thomas Östros tycker till exempel att det är för låg kvalitet på budgivningen inom GATS, det vill säga att fattiga länder vill exponera för lite och för få områden för att avreglera på tjänstehandelsmarknaden. Till exempel just frågan om vattendistributionen har varit mycket omdiskuterad. Där har orättvisorna inom WTO-systemet blivit väldigt blottlagda. Hur ser Kaj Nordquist på detta?

Anf. 61 KAJ NORDQUIST (s) replik:

Fru talman! När det gäller handeln finns det en ganska ny rapport från Världsbanken som företrädare för andra partier tidigare har citerat ur. Man visar där på att 5 % av det som kan leda till utveckling för de fattiga länderna egentligen är sådant som är styrt av bistånd. Ungefär 90–95 % är sådant som kan påverkas positivt av handel.

Det där tror jag att det är ganska väsentligt att komma ihåg därför att bistånd kan på sin höjd vara ett smörjmedel, någonting som kan göra viss skillnad. Men det kan definitivt inte lösa de grundläggande problemen.

I frågan om vatten är man ännu inte på något sätt färdig. WTO-förhandlingarna nu i december är inte genomförda. Vi tillhör inte dem som tycker att man ska ha fundamentalistiska åsikter, utan man ska laga efter läge så att säga. Jag har väldigt svårt att uttala mig principiellt för en privatisering. Det viktigaste perspektivet för mig är hur de fattiga länderna själva vill utveckla sig och hur man på olika sätt ska kunna äga sin egen utveckling. Det skulle jag vilja säga är den socialdemokratiska synen.

När jag går igenom hur det resoneras från regeringens sida och från de nordiska länderna i Världsbanken tycker jag mig se att vi väldigt starkt betonar – detta brukar väl dyka upp här i kammaren också, och det tycker jag är väldigt riktigt – att länderna ska äga sina egna program, sina *power production strategy*-saker.

Det centrala för mig är alltså att de länder som tar lån och de länder som är fattiga ska kunna äga sina egna strategier. Detsamma gäller principerna kring skuldavskrivning, något som jag misstänker att Lotta tar upp i nästa fråga.

Anf. 62 LOTTA HEDSTRÖM (mp) replik:

Fru talman! Fel gissat! Jag tänkte att du, Kaj, skulle få fördjupa dig i GATS. Det är vad jag egentligen var ute efter. Det är därför som jag kom in på vattenfrågorna.

Hittills i GATS har man haft ett system med ett ganska stort mått av frivillighet. Man får lämna ut vilka områden man vill eller låta bli. Nu tycker man att det har blivit för lite, att det bör komma in fler områden. Regeringen har biträtt den så kallade *benchmarking*-modellen där man ska pressa fattiga länder ytterligare att lämna bud.

Du talar om fundamentalism. Men är det någon typ av fundamentalism som finns just nu i världshandelsområdet och svensk politik är det en sorts trosbekännelse om att bekämpa protektionismen. Detta står också din minister för – Östros, som är ansvarig för detta. Jag skulle vilja fråga om du har samma grundläggande knäfall inför att bekämpa protektionismen snarare än att bekämpa fattigdomen och om du tror att modellen

Internationellt bistånd

Anf. 63 KAJ NORDQUIST (s) replik:

Fru talman! Nej, jag tror inte att man ska ställa villkor. I stället tror jag att det är ganska viktigt att man inte gör det. Det viktigaste är att länderna får äga sin egen utveckling och att i demokratisk ordning bestämma hur man ska ha det. Jag tror inte att man ska tvinga på länderna något här. Däremot tror jag att man måste ha någon sorts hållbar idé om hur man ska göra.

Jag tycker att det är slående i internationell politik eller internationella frågor när man är med på konferenser kring Världsbanken och så att det snarare är fråga om en tillnyktring från en ganska sträng nyliberal hållning för tio år sedan – allting kunde lösas utifrån *the Washington consensus* – till att man numera håller på att nyktra till och börjar inse att det är viktigt med demokratiskt inflytande exempelvis.

Däremot påpekas det ofta från Världsbankens sida att man måste satsa på infrastruktur. Det tror jag är någonting rätt så centralt. Syd-syd-handel behöver nämligen också stimuleras. För att det ska fungera krävs det fungerande infrastrukturer, så det är någonting som jag hälsar som en positiv sida av den nya regimen i Världsbanken.

Anf. 64 BIRGITTA OHLSSON (fp) replik:

Fru talman! Carina Hägg uttryckte tidigare att Kaj Nordquist skulle ta upp lite mer om Kuba, men jag gör det i stället så får vi en chans att diskutera den saken.

Både jag och Kaj Nordquist har blivit nekade att komma in i Kuba på vanliga visum. Det är väldigt sorgligt att Fidel Castros diktaturregim förtrycker människor. Som vi såg under Irakkrigets start år 2003 slängdes ju nästan majoriteten av alla oppositionsledare i fängelse, och sådan förblir situationen.

Utifrån det perspektivet och utifrån flerpartireservationen, reservation nr 4 från oss borgerliga, skulle jag vilja ställa tre konkreta frågor till Kaj Nordquist om den socialdemokratiska regeringens Kubapolitik:

1. Är demokrati det övergripande målet för svensk biståndspolitik och utrikespolitik gentemot Kuba?
2. Ämnar den socialdemokratiska regeringen ta upp frågan om de nationaldagsfiranden som man tidigare hade tillsammans med oppositionen – det vill säga att flera europeiska regeringar på sin nationaldag bjöd in oppositionen, inte företrädare för Fidel Castros regim, och hade olika bjudningar för att visa att de, inte en diktaturregim, hade den moraliska rätten att prata om de här frågorna?
3. Kaj Nordquist leder ju ett Latinamerikanätverk här i riksdagen där bland annat Kubas ambassadör är en av de flitiga deltagarna. På vilket sätt har du via nätverket tagit upp den dialog som är så viktig för att öppna från den svenska regeringens sida fördöma det vansinne som pågår i landet?

Anf. 65 KAJ NORDQUIST (s) replik:

Fru talman! Jag ska försöka besvara alla tre frågorna. Den sista frågan handlade om Kubanätverket. Vi har planerat att ha ett Kubaseminarium och att diskutera Kubas framtid under vårterminen.

Den kubanske ambassadörens stora aktivitet bestod möjligen i att han, liksom alla andra latinamerikanska ambassadörer, var inbjuden när vi för ungefär tio månader sedan skapade nätverket.

Sedan har han inte varit hos mig. Däremot skickade den kubanska ambassaden till och med upp en person till mig för att övertyga mig om hur bra situationen var på Kuba, vilket bland annat föranledde en del kritiska frågor från min sida.

Sverige har inget bilateralt bistånd alls till Kuba, utan det vi pysslar med är saker som förhoppningsvis på sikt ska kunna öppna systemet och förbereda en demokratisk utveckling på Kuba. Enligt de uppställningar som jag har sett satsar vi en hel del på pengar genom enskilda organisationer, bland annat Diakonia och Erikshjälpen. Det tycker jag är ganska bra. Vi har en del utbildning, bland annat i modern nationalekonomi, vilket gör att de faktiskt får lära sig en del om marknadsekonomi. Det kan vara ganska bra för kubanska tjänstemän att få en bild av hur ekonomin sköts i resten av världen, inte bara hur det ser ut på sockerön.

När det gäller nationaldagsfirandet, den tredje frågan, är det väl så att Sverige är en del av EU. I EU jobbar vi med en gemensam utrikespolitik. Det betyder att så länge EU har den politik man har följer vi den. Jag ska också säga att jag vet att det fungerar så i Havanna att den ambassadör som är företrädare för EU inte får samtala alls med den kubanska regeringen. Så illa tycker de om EU och EU:s linje när det gäller Kuba. Om man skulle tro att den kubanska regimen har kommit fram till något slags synpunkt att EU skulle vara vänligt inställt eller icke-kritiskt stämmer inte det med verkligheten.

Anf. 66 BIRGITTA OHLSSON (fp) replik:

Fru talman! Personligen, som liberal, tycker jag att det är väldigt tragiskt att EU:s länder upphörde med de här nationaldagsbjudningarna, som ändå var ett bra, konkret exempel för att visa god moral och visa att demokratin står i centrum. Det tycker också den kubanska oppositionen, som tyckte att detta var väldigt fejt gjort av EU på grund av att vissa länder, som Spanien, vill ha en lite mer mild relation till Kuba än man haft tidigare. Jag tycker att det är ett gemensamt ansvar för oss i den här riksdagen att fortsätta ett hårt arbete.

Det jag också undrar över är om Kaj Nordquist och den socialdemokratiska regeringen kan tänka sig att utveckla demokratibiståndet till Kuba. I dag sker det genom partinära organisationer. Till exempel driver KIC, Kristdemokraternas biståndsorgan, och SILC, Folkpartiets biståndsorgan, fantastiskt bra projekt där det handlar om att smuggla in böcker, alltifrån *Pippi Långstrump* till Orwells *Djurfarmen* och andra böcker som är förbjudna i landet. Det handlar också om att knyta kontakter och framför allt stötta ungdomar att våga kämpa för friheten. Jag undrar: Kan ni tänka er att utveckla det demokratibiståndet och införa, som vi i Folkpartiet länge har krävt, samma modell som vi har i Vitryssland? Där har vi ett mycket utbrett demokratibistånd. Skulle ni vilja ha samma program för Kuba som vi har för Vitryssland?

Anf. 67 KAJ NORDQUIST (s) replik:

Fru talman! Först och främst kan jag väl säga, om huruvida vi kan tänka oss att ha något liknande Vitryssland, att svaret är ja. Men sedan måste det naturligtvis anpassas efter förhållandena. Jag är absolut ingen expert på Vitryssland. Jag vet betydligt mer om Kuba. Man får ju passa sig innan man överför erfarenheter alltför mekaniskt. I Vitryssland förekommer det ju saker som ändå mer liknar det som händer i Västeuropa, så jag vet inte exakt om vi kan plocka över allt. Men naturligtvis ska vi försöka överföra det. Jag har ingenting som helst emot att vi utvecklar demokratibistånd på det sätt som Birgitta tar upp.

Sedan är det väl lite viktigt också att ha koll på vad det är man ska förmedla. Vem är det man ska ha kontakt med? Naturligtvis är det så att en regering också kan ha ett behov av att ha kontakt med ett annat lands regering och, bland annat informellt, kunna framföra en hel del saker och komma i samtal. Det är ju inte bara så att vi ska stödja en opposition. Vi måste också som regering sköta statliga relationer.

Jag har inget emot att vi skulle skärpa hållningen från EU. Där får man ju laga efter läge. När det gäller oppositionen måste jag ändå för faktas skull säga att det faktiskt finns människor inom oppositionen som också tycker att EU-linjen är korrekt. Om Birgitta tvivlar på det kan jag gå i god för att jag har hört det själv, en förstahandskälla. Det är faktiskt på det viset.

Över huvud taget tycker jag att det är viktigt att vi försöker arbeta tillsammans här och utveckla strategier tillsammans. Det viktigaste vad gäller vår relation till Kuba är väl att vi får hjälpa till på olika sätt för skapandet av ett framtida demokratiskt Kuba, definierat som vi brukar definiera ”demokratiskt”.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 7 december.)

9 § Kommunikationer

Föredrogs

trafikutskottets betänkande 2005/06:TU1

Utgiftsområde 22 Kommunikationer (prop. 2005/06:1 delvis).

Anf. 68 KERSTIN ENGLE (s):

Fru talman! Vi ska nu börja behandla förslag i budgetpropositionen för 2006 inom utgiftsområde 22, kommunikationer. Det betyder att vi ska diskutera frågor som handlar om våra järnvägar och vägar, om flyget och sjöfarten, men också om posten och telekommunikationerna. Det är ett stort område med många infallsvinklar, vilket självklart kommer att framgå av dagens debatt. Vi behandlar i betänkandet motioner från de borgerliga partierna om olika alternativa anslagsberäkningar. I samband med detta har även ett stort antal motionsförslag om upprustning och utbyggnad av olika vägar och järnvägar behandlats. Till betänkandet har fogats fyra reservationer och sju särskilda yttranden.

Fru talman! Innan debatten släpps loss ska jag inledningsvis försöka beskriva de viktigaste delarna i betänkandet. Det blir säkert lite schematiskt men ändå ett försök.

Mål och resultat är naturligtvis viktigt. Utskottet har särskilt uppmärksammat detta område och är angeläget om en fortsatt utveckling av mål- och resultatstyrningen för att skapa ett hållbart transportsystem. Det innebär bland annat utveckling av mål- och resultatindikatorer, ökad tydlighet i resultatredovisningen samt jämförelse över tid, men även jämförelser med andra länder.

Anslagsfrågor utgör den största delen av trafikutskottets betänkande. Den 23 november 2005 fastslog riksdagen ramen för utgiftsområde 22 till drygt 31,5 miljarder kronor för budgetåret 2006. I detta avsnitt slår vi fast hur beloppet ska fördelas. Det innebär att vi från utskottets sida i år föreslår att 30,9 miljarder ska anslås till politikområdet Transportpolitik och 0,7 miljarder till politikområdet IT, elektronisk kommunikation och post. Den största delen av anslaget, 27,5 miljarder kronor, avsätts till underhåll av vägar och järnvägar. Utskottets bedömning är att nivån möjliggör ett snabbt genomförande av de angelägna investeringar som pekats ut i järnvägsplanerna, ett steg i omställningen till ett långsiktigt hållbart transportsystem. Även på vägsidan kommer viktiga, angelägna investeringar i den nationella vägplanen att kunna genomföras.

För att klara statens upphandling av bland annat interregional järnvägstrafik, viss flygtrafik i Norrlands inland och färjetrafiken till Gotland föreslår utskottet att Rikstrafiken anvisas ett anslag på 893 miljoner kronor. Funktionshindrades behov av telekommunikationer och posttjänster uppmärksammas. För att tillgodose dessa behov anvisas ett anslag på 130 miljoner kronor. För att vi ska ha en grundläggande kassaservice i hela landet avsätter riksdagen 400 miljoner kronor till Posten AB i detta syfte.

De borgerliga partierna har föreslagit olika budgetalternativ som redovisas i de särskilda yttranden som bifogas betänkandet. Gemensamt för de borgerliga partierna är att de vill höja den totala utgiftsramen men i varierande grad. Detta kommer vi säkert att få höra mer om under några timmar framöver här i kammaren. Med detta, fru talman, kan debatten börja.

Anf. 69 JAN-EVERT RÅDHSTRÖM (m):

Fru talman! Moderata samlingspartiet går gemensamt med övriga inom alliansen till val nästa år på att förbättra tillväxten i Sverige. Det kan ni se i det här och i många andra betänkanden.

Vi har lagt fram många olika förslag som syftar till att återupprätta den svenska arbetslinjen, bryta bidragsberoende, utanförskap och skapa en bättre välfärd. Då är vårt utgiftsområde en mycket viktig del i detta. Jag vill ta tillfället i akt och säga att vi satsar på offentlig kärnverksamhet såsom sjukvård, rättstrygghet och skola i stället för bidragssystem.

Vi föreslår en växling från subventioner och bidrag till omfattande skattesänkningar för alla, främst för låg- och medelinkomsttagare.

Vi har också lagt fram en rad förslag för att öka tillväxten och för att på så sätt skapa fler arbetstillfällen. Vi måste få fler företagare och fler företagare som vågar anställa. För att åstadkomma detta krävs att näringslivsklimatet förbättras, och där har transportpolitiken en mycket viktig roll. Det krävs en ny politik som innehåller förslag för framtiden

och en ny regering med handlingskraft. Senast i torsdags fick vi bevis på att Sverige i dag saknar en handlingskraftig regering.

Infrastrukturinvesteringar ökar näringslivets kapacitet genom lägre transportkostnader och kortare transporttider. På det viset får vi ett bättre näringslivsklimat. Därmed växer marknaden för varor och tjänster samtidigt som konkurrensen ökar. Minskade kostnader för transporter medför också att företag kan lokalisera sig och sina verksamheter på orter som faktiskt aldrig annars skulle vara aktuella. Det gör att hela landet får större förutsättningar att leva.

Förbättrade transporter utökar arbetsmarknaden då arbetstagaren får fler arbetsgivare att välja mellan. Goda kommunikationer underlättar arbetspendling och ökar möjligheterna att kombinera en god boendemiljö med ett bra arbetsliv. Ur ett regionalpolitiskt perspektiv finns det en direkt koppling mellan investeringar i infrastruktur och arbetsmarknaden. Det vore intressant att höra här i kammaren om någon i trafikutskottet vill motsätta sig detta. Men samtidigt ställer jag mig frågan: Har ni någon politik för det?

Kvaliteten på våra vägar och järnvägar är också viktig för människors välfärd eftersom rörlighet är ett väsentligt inslag för god livskvalitet och en förutsättning för ett fungerande vardagsliv. Ska man kunna bo och arbeta över hela Sverige är bilen viktig, inte minst för boende i landsbygd, för barnfamiljer och för dem som har ett aktivt friluftsliv. Vi måste inse att kollektivtrafik inte är ett alternativ för alla utan bara för ett fåtal utanför storstadsregionerna.

Infrastrukturen har en avgörande roll för att öka tillväxten och välståndet. Här som på många andra områden har regeringen inte tagit sitt ansvar, utan vänsterkartellen har under flera år underfinansierat och eroderat det kapital som vi under decennier har investerat i infrastrukturen. Det finns otaliga exempel på hur Socialdemokraterna inte har tagit ansvar för en sammanhängande och långsiktig transportpolitik.

Exempelvis tvingar vänsterkartellen på Stockholm trängselskatter trots kompakt medborgerligt motstånd. Totalt kostar trängselskatteförsöket 3,8 miljarder kronor – alla dessa pengar för en försöksverksamhet! Det är ekonomisk vanskötsel. Tänk vad dessa pengar hade kunnat göra nytta genom upprustande eller utbyggnad av eftersatta vägsträckor. Anser Socialdemokraterna att dessa 3,8 miljarder kronor som kastas ut på trängselskatteförsöket är välplacerade pengar? Hur många skadade och dödade hade inte kunnat undvikas om dessa pengar hade investerats i bättre vägar?

Hur mycket hade inte dessa pengar kunnat betyda för tjälsäkring av vårt vägnät? Man hade kunnat höja och återuppta det bristande underhållet som har släpat efter i många år. Hur väl hade inte dessa pengar behövts för att höja ersättningen och bidragen till enskilda vägar? Ja, listan kan göras väldigt lång över områden som behöver tillskott men som Socialdemokraterna har misskött under många år.

En annan svaghet i regeringens infrastrukturpolitik är de obefintliga budgetmarginalerna. Så fort något oförutsett händer, såsom stormen i södra Sverige eller nedläggningshotet i Trollhättan, ska anslaget till Vägverket och Banverket skiftas om. När det gäller Trollhättan vet ni att vi har påtalat problemen under många år, men vi fick inget gehör för att det behövdes vägsatsningar där. Men i tolfte timmen lyssnade regeringen.

Så fort något ska byggas måste genast något annat som redan är planerat prioriteras bort. Så kan vi inte ha det. Vi anser att det inte är rimligt att ställa regioner mot varandra på det sätt som har gjorts. Regeringen har ett ansvar för att se till att statsbudgeten har utrymme för oförutsedda utgifter. Bara att flytta bort planerade projekt för att klara nya akuta problem kostar mångmiljonbelopp. Detta är siffror som vänsterkartellen inte så gärna vill prata om när man flyttar pengar fram och tillbaka. Carina Moberg kan kanske redovisa här i dag lite grann vad dessa omflyttningar av planerade projekt har kostat statskassan.

Under en lång tid har regeringen meddelat att man avser att komma med förslag om förbättringar inom trafikområdet i en ny transportpolitisk proposition. Historien upprepar sig. Vi minns alla infrastrukturpropositionen som vi fick vänta på i flera år samtidigt som vår gemensamma infrastruktur förföll och fortsätter att förfalla.

Fru talman! Det kan kanske tyckas att det är ett starkt uttryck att säga att det är bedrövligt hur infrastrukturen har hanterats av regeringen, men tyvärr finner jag inte något bättre ord än bedrövligt.

Historien upprepar sig. Den transportpolitiska propositionen som var aviserad till våren 2005 har ännu inte kommit, och nu är det snart ett nytt år. Att historien upprepar sig när det gäller förseningar råder det ingen tvekan om. Om historien upprepar sig genom att det inte finns någon överensstämmelse mellan innehållet och verkliga åtgärder för kommande infrastruktur, då är det inte bara illa för vårt land, det är bedrövligt.

En annan svaghet är de partipolitiska hänsynstaganden som påverkar många infrastrukturprojekt. Trängselskatteförsöket är ett flagrant exempel på detta. Det finns många rapporter och utredningar som pekar på att de infrastrukturprojekt som genomförs alltför ofta inte är samhällsekonomiskt lönsamma. Vi måste återupprätta saklighet och rationalitet som bärande grunder för infrastrukturpolitiken. Det går att ifrågasätta om vänsterkartellens ensidiga fokusering på järnvägar framför vägnätet är samhällsekonomiskt motiverad. Vi moderater anser att samhällsekonomiskt lönsamma vägar måste prioriteras i högre grad.

Alla prognoser tyder på att trafiken på våra vägar kommer att fortsätta att öka kraftigt. Ska människors frihet öka och näringslivets konkurrenskraft stärkas måste infrastrukturen förbättras. Jag vill passa på att fråga Carina Moberg om hon och Socialdemokraterna inte ser något samband mellan ökat välstånd och tillväxt och ökade transporter.

Herr talman! Jag får säkert möjligheter i replikskiften att gå in på fler områden. Jag tycker att detta är ett mycket viktigt utgiftsområde. I och med att vi har en något begränsad talartid finns det inte möjlighet att ta upp allting.

Jag vill slutligen konstatera att alliansens budgetförslag till anslag för kommunikationer kännetecknas av en hög grad av samstämmighet. Vi vill samtliga tillföra ökade medel till utgiftsområdet. Vi vill samtliga rikta mer resurser till vägområdet, även om takten och tillvägagångssätten skiljer sig åt. Förklaringen till vår samstämmighet är den grundsyn vi har om att transportsektorn har stor betydelse för tillväxten och den fortsatta samhällsutvecklingen. Därmed skiljer vi oss väsentligt från den tillväxtfientliga politik som präglar regeringsunderlagets förslag.

Jag är övertygad om att svenska folket vet att det är vi moderater som har förslagen som ger en förbättrad infrastruktur för vårt land, vilket är nödvändigt för tillväxten.

Jag har medvetet avstått från att kommentera samtliga utgiftsområden inom trafikutskottets område, men min kollega Björn Hamilton kommer i sitt inlägg att ta upp en del andra ställningstaganden som vi moderater gör och som står att finna i våra moderata reservationer och motioner på trafikområdet.

Herr talman! Jag avslutar med att yrka bifall till Moderaternas första reservation i detta betänkande, reservation nr 1. Givetvis står vi bakom samtliga våra reservationer, men som vanligt yrkar vi moderater bifall till endast en reservation.

Anf. 70 ERLING BAGER (fp):

Herr talman! Allra först vill jag yrka bifall till Folkpartiets reservation nr 2.

I Folkpartiets budgetalternativ ligger vi lika med regeringen när det gäller anslag till järnvägar. När det gäller vägar ligger vårt förslag 500 miljoner över regeringens förslag. Över en flerårsperiod satsar vi ca ½ miljard mer per år än regeringen. Om man räknar på en treårsperiod ger detta 1,5 miljarder mer till vägar än vad regeringen satsar.

När det gäller flyget har vi ett anslag på ytterligare på 100 miljoner per år till icke-statliga flygplatser. Runar Patriksson kommer mer ingående att ta upp och kommentera Folkpartiets förslag till anslag till vägar och flyg senare i debatten.

Folkpartiet anser att trafikpolitiken ska ha som mål att bidra till ökad tillväxt, förbättrad miljö och ökad trafiksäkerhet. Det är viktiga mål för trafikpolitiken som vi framför inte minst i vår kommittémotion.

Sverige behöver tillväxt för arbete och välfärd. Sverige har inte för mycket tillväxt utan för lite. Goda transportmöjligheter för råvaror till industrin och för industrins produkter till export eller till kunder är en förutsättning för ökad tillväxt.

Den traditionella infrastrukturen i vårt land, vägar och järnvägar, har under flera decennier eftersatts vad avser såväl underhåll av befintlig infrastruktur som utbyggnad av ny infrastruktur.

Folkpartiet anser att de nya investeringar i vägar och järnvägar som måste göras främst är av två slag.

För det första gäller det att de så kallade flaskhalsarna på vägnätet och järnvägen byggs bort. Det gäller framför allt i våra storstäder, men det finns flaskhalsar även på annat håll.

För det andra måste den så kallade nordiska triangeln mellan Köpenhamn, Oslo och Stockholm prioriteras mer och färdigställas.

När det gäller finansieringen har Folkpartiet i flera år föreslagit att man ska pröva de privata finansieringsformer som med en sammanfattande beteckning kallas PPP, *public-private partnership*. Finansieringen av PPP-projekt kan ske genom att nyttjarna, trafikanterna, erlägger avgifter som exempelvis sker när det gäller Arlandabanan, Öresundsbron och nu senast Svinesundsbron, genom att staten hyr anläggningarna eller genom en kombination av dessa finansieringsmöjligheter. Vi i Folkpartiet har varit positiva till att pröva denna typ av finansiering för både vägar och järnvägar.

I storstadsregionerna Stockholm, Göteborg och Malmö har utbyggnaden av infrastrukturen inte på något sätt hållit takten med befolkningsökningen. Det leder till betydande trafikstockningar i rusningstid med stora samhällsekonomiska förluster som följd, förutom de betydande olägenheter som detta självfallet utgör för de boende.

För Folkpartiet är det av såväl miljö- som transportekonomiska skäl en utgångspunkt att investeringarna görs. Investeringar i spårbunden trafik är särskilt angelägna i landets mest trafiktäta områden. Till detta kommer den så kallade getingmidjan i centrala Stockholm som utgör ett växande hinder för en fungerande järnvägstrafik i Stockholmsregionen och för järnvägstrafiken till och från alla andra delar av landet, i söder, väster och norr.

I Västsverige utgör Göteborgs central en betydande flaskhals med sin så kallade säckkonstruktion. Den tågförbindelse som kallas Västlänken skulle väsentligt underlätta trafiken i Göteborg. Det skulle senare möjliggöra en snabbtågsförbindelse med Landvetters flygplats. Det skulle också innebära att vi kunde använda fler regionala tåg i hela Västsverige. När trängseln inom Göteborgs central och city minskar kan fler regionala tåg komma från till exempelvis Lidköping och Mariestad. Det här är en viktig bit i infrastrukturen i Västra Götaland.

Vi i Folkpartiet välkomnar regeringens förslag till Trollehättepaket för väg- och tågförbindelser. Nu talar vi även om att väg 45 ska bli Europaväg och fyrfältsväg.

I Folkpartiets tillväxtprogram för Västsverige som presenterades i mars 2004 fanns fyrfältsstandard som krav på E 6, E 20, Europaväg 45 och riksväg 40. Detta skulle prioriteras. I dag måste den biltrafik som genereras från Landvetter och ska till annat håll, exempelvis Alingsås, först åka in till Göteborg och sedan tillbaka på E 20. En förbindelse mellan väg 40 och E 20, en ganska kort bit, skulle underlätta väldigt mycket och ta bort flaskhalsen för biltrafiken i Göteborg.

Herr talman! Jag vill nu ta upp Norrbotniabanan. Vi anser, liksom tidigare, att regeringens och de rödgröna samarbetspartnerns planer för Norrbotniabanan saknar riktig samhällsekonomisk grund. Det har nämligen framhållits av Banverket i dess bedömning. Vi i Folkpartiet anser att Norrbotniabanan därför bör utgå ur investeringsplanerna för 2004–2015. Inom planeringsramen för järnvägar frigörs därmed 3 miljarder kronor under denna period fram till 2015. Hela Norrbotniabanan skulle kräva investeringar i storleksordningen 20 miljarder kronor eller mer. Merparten av dessa skulle således komma under den kommande planperioden.

Den svenska transportstrukturen bygger på en kombination av transporter på väg, på järnväg, till sjöss och i luften. Trafiknätet måste därför utformas så att kraftfulla noder utvecklas där det blir möjligt att på ett trafikekonomiskt och miljömässigt effektivt sätt växla mellan olika trafikslag på väg, på järnväg och till sjöss.

Den svenska sjöfarten har under ett antal år tidigare varit hotad av konkurrens från andra länder. Under senare år har dessutom situationen för näringen förbättrats i och med att rederistödet försvunnit och ersatts med en så kallad nettolösning. Detta var ett viktigt steg för sjöfarten. Inom ramen för EU:s gemensamma sjöfartspolitik har införts tonnagebaserad skatteberäkning för sjöfarten. Den har införts i andra EU-länder bortsett från Österrike, som inte bedriver någon sjöfart.

I Folkpartiets kommittémotion har vi framfört dessa krav under flera år. Det är glädjande att regeringen förra året tillsatte en utredning om tonnageskatten, även om det var en väldigt senfärdig behandling. I dagarna kommer ett nytt förslag från utredaren om tonnageskatt i Sverige. Vi förutsätter att den kommande utredningen snarast resulterar i en proposition till riksdagen.

Herr talman! Jag ser att min talartid börjar ta slut, men jag vill ändå ta upp frågan om isbrytningen. Kostnaden en normalvinter är ca 230 miljoner kronor. Från Folkpartiet, Moderaterna, Kristdemokraterna och Centern anser vi att kostnadsansvaret för isbrytning bör ingå i statens generella regionalpolitiska åtgärder. Vi anser också att regeringen tillsammans med Finland och Estland så snart som möjligt bör verka för att undersöka möjligheten att utverka regionalpolitiskt stöd från EU. Det är viktigt för att vi ska kunna hålla sjöfarten och farlederna öppna på de viktiga lederna i Östersjön och Bottenviken.

Jag känner till att Regeringskansliet nu även arbetar med frågan och hoppas att detta sker utan dröjsmål.

Dessutom skulle vi med EU-bidrag kunna sänka de rekordhöga sjöfartssavgifter vi nu har i Sverige.

Vad vore mer naturligt än att vi tillsammans med andra EU-länder som Finland och Estland försöker driva frågan? Isen är ju ett hinder för infrastrukturen i Östersjön och Bottenviken.

Herr talman! Slutligen yrkar jag återigen bifall till Folkpartiets reservation nr 2. Jag vill dessutom tacka trafikutskottets kansli för ett mycket värdefullt arbete under året.

Anf. 71 JOHNNY GYLLING (kd):

Herr talman! Jag börjar med att yrka bifall till reservation 3 om mål- och resultatfrågor.

Kommunikationerna måste fungera i Sverige, annars fungerar inte Sverige. Den här riksdagen har fastslagit ett övergripande mål för transportpolitiken. Det lyder: "Att säkerställa en samhällsekonomiskt effektiv och långsiktigt hållbar transportförsörjning för medborgarna och näringslivet i hela landet." Men i dag är det så, herr talman, att både näringslivet och medborgarna är missnöjda med transportpolitiken.

Låt mig göra en liten utvikning här och hänvisa till ett TT-telegram från den 7 november. "18 mil utan omkörning" är rubriken. Det står: "Vägverket vill bygga ett 18 mil långt mitträcke med bara en körbana i vardera riktningen på E10 mellan Töre och Gällivare.

– Det låter absurt, säger Ove Engström, ambulanschef i Kiruna."

Omkörningar skulle ske genom att framförvarande bil svänger in på en parkeringsficka.

Låt mig ta ett annat exempel på hur transportpolitiken fungerar, eller inte fungerar. Det är ett TT-telegram från den 30 november. "Utbyggnad av E 6 och 45:an försenas. Trots regeringens löften blir inte utbyggnaden av vare sig E 6 eller 45:an i Västra Götaland klar i tid."

Men det värsta av allt är ett meddelande från Sveriges Radio den 23 november, som säger att det blir sämre snöröjning på det statliga vägnätet i vinter. Vägverket har sänkt kraven både när det gäller hur snabbt vägarna ska plogas och hur mycket. Trafiksäkerhetsorganisationen NTF är kritisk till försämringen.

Vår förra ordförande i trafikutskottet är numera chef för NTF, som kritiserar Vägverkets förslag att försämrade snöröjningen på vintervägar. Ungefär 20 %, säger Vägverket i den här intervjun, skulle man spara på vinterväghållningen.

Om medborgarna och näringslivet upplever det här i Sverige kan man knappast vara nöjd, och man kan knappast säga att regeringen lever upp till de mål som riksdagen fastställt.

Vi kristdemokrater tycker att Socialdemokraterna, Vänstern och Miljöpartiet tonar ned den här delen av målet som handlar om effektivitet, ett effektivt transportsystem. Man pratar bara om att det ska vara ett hållbart transportsystem och om miljö. Men båda sakerna behövs ju – effektivitet och miljömässighet.

Regeringen sysslar med ekonomiskt tveksamma järnvägsbyggen, men vägunderhållet släpar efter. Det bristande underhållet har jag nämnt, till exempel det här med snöröjningen. Det är bedrägligt. Investeringarna är otillräckliga. Ett exempel är den nordiska triangeln. Där fick jag höra häromveckan på en transportkonferens att regeringen har missat ett antal miljoner från EU-bidragen för att utveckla den här transportlänken, den nordiska triangeln. Både vi kristdemokrater och de övriga partierna i alliansen vill satsa på det som Erling Bager nämnde, PPP, alltså *public-private partnership*, för att möjliggöra en snabb investering på vägsträckor som är flaskhalsar i dag.

I dag, herr talman, tänker jag inte diskutera olika transportstråk, utan förhoppningsvis ska vi göra det när det kommer en transportpolitisk proposition, något som vi har väntat på i snart ett år. Post- och kassaservice ska vi också diskutera framöver, så jag tar inte upp den frågan i dag, även om den är mycket aktuell.

I den budget som riksdagen ska besluta om är ramarna redan fastställda, och därför har vi kristdemokrater ett särskilt yttrande på den punkten. Vårt förslag har ju fallit, och vi kan alltså inte få igenom våra ökade anslag, till exempel 600 miljoner mer till vägarna, där vi tar hälften från järnvägssidan. Men vi har också 30 miljoner till sjöfartens infrastruktur, och vi är det enda parti som har haft den här konkreta satsningen uppe i flera år faktiskt.

Herr talman! Jag vill nämna någonting om trafikinspektionen också. Riksdagen beslutade om en gemensam trafikinspektion i november 2004. Regeringen skulle då snarast tillsätta en utredning med sikte på 2006. Men det dröjde ända till oktober 2005 innan man tillsatte en utredare. Om det är förhållning eller ovilja kan jag inte svara på, men illa är det att det har dröjt nästan ett år. De direktiv som har getts känns inte heller riktigt tillfredsställande med tanke på de ytterligare beslut som riksdagen har fattat. Inspektionerna ska i framtiden vara helt åtskilda från trafikverken. Det är viktigt med integritet.

Jag är i alla fall glad åt att trafikutskottet håller fast vid beslutet, nämligen att beredningen ska bedrivas skyndsamt och med inriktning som riksdagen har beslutat om. Därför har vi ingen reservation på detta område i år.

Herr talman! Avslutningsvis tycker jag inte att det går att tala om transportpolitiska visioner och samtidigt titta på när snöröjningen på våra vägar skärs ned. Det går inte ihop, varken för oss, för näringslivet eller för medborgarna. Det behövs en ny regering för en bättre infrastruktur.

Anf. 72 PETER PEDERSEN (v):

Herr talman! Jag debuterar ju som trafikpolitiker och ska därför försöka inta en ödmjuk hållning genom att lyssna och lära av debatten. Låt mig börja med att säga att jag huvudsakligen kommer att ägna mig åt de transportpolitiska frågorna medan Karin Thorborg från Vänstern tar upp IT, elektroniska kommunikationer och post samt trafikinspektioner.

Det var glädjande att höra Johnny Gylling från Kristdemokraterna ta upp det övergripande målet om att vi ska ha dels en samhällsekonomisk effektivitet, dels ett hållbart transportförsörjningssystem över hela landet. Ingen av de borgerliga politiker som hittills varit uppe i talarstolen har sagt att det finns ett antal delmål. Ett av dem är En säker trafik, vilket Johnny Gylling var inne på lite grann; det som togs upp om snöröjningen kan man väl tolka in där.

Ett annat delmål är En god miljö. Jag har inte hört speciellt mycket om det här, framför allt inte när moderaten Rådström pratade och nästan hyllade transporter – ju mer transporter desto bättre. För oss är transporter ett medel för att kunna ta sig från en plats till en annan. Om man kan undvika den transporten, framför allt om man ska köra bil, tror vi att det är att föredra, och vi behöver inte uppmuntra onödiga transporter.

Vi kan konstatera att det i Värmland, och i den valkrets jag tillhör, förekommit ett antal kraftiga skyfall, incidenter där vägar sköljts bort, som enligt mitt sätt att se uppenbart är relaterade till de utsläpp vi har, till den miljöpåverkan som vi människor står för. Jag tycker att vi borde kunna hålla några bollar i luften samtidigt. Även om vi pratar om värdet av fungerande transporter, vägar som man kan ta sig fram på för att forsla timmer och så vidare, måste vi ändå försöka ha ett perspektiv som innebär att vi tar ansvar för framtida generationers behov. Vi måste åtminstone i någon grad försöka lyfta fram frågan om miljöpåverkan och inte bara låtsas att vi kan trafikera våra vägar, luften och så vidare utan att det kommer att påverka vår omgivning. Det finns ju belagt att allt vi gör påverkar omgivningen. Inte minst gäller det trafiken.

Vi förstår att alla inte kan resa kollektivt, men vi är övertygade om att ett ökat kollektivt resande skulle minska den negativa miljöbelastningen. Det skulle minska antalet allvarligt skadade och dödade i trafiken. Det är belagt att kollektivt resande är förhållandevis mindre farligt per person-kilometer.

Jag konstaterar också att ingen av de borgerliga politiker som hittills varit uppe i talarstolen tagit upp delmålet Ett jämställt transportsystem. Det finns ett uppenbart manligt perspektiv där man sätter bilen i första rummet och så döljer man det bakom en massa fina formuleringar om regional utveckling. Också jag tycker att vi ska kunna leva, bo och verka i hela landet. Jag inser förstås att man behöver ta sig fram och att det ska finnas fungerande landtransporter, men vi måste också gynna ett system där vi i möjligaste mån till exempel fraktar gods på järnväg i stället för med långväga lastbilstransporter. Inte minst är kombinationen av olika transportslag viktig att satsa på.

Sedan låtsas den borgerliga alliansen i den här debatten, liksom i nästan alla andra debatter, att de är överens. Vi är tydligen en vänsterkartell och ni en borgerlig allians. Jag har funderat på vad det är för skillnad mellan kartell och allians och misstänker att det är fråga om en värdering av orden där allians är bättre än kartell. Det kan jag bjuda på. Jag kan

konstatera att den så kallade vänsterkartellen faktiskt lagt fram ett stort antal gemensamma budgetar på en rad olika områden, bland annat det nu aktuella området. Och vi har i praktiken visat att vi, trots att vi inte är alldeles överens i en förhandling eller diskussion, lyckas komma fram till ett gemensamt förslag som vi sedan står för.

Då kan den borgerliga alliansen hoppa på de tre partierna och säga att vi inte är överens, men om vi tittar i era reservationer kan vi se att ni själva inte är överens. Ni låtsas vara överens, men ni skiljer er åt kraftigt. Jag vill säga detta från talarstolen och samtidigt konstatera att framför allt Moderaterna märker ut sig ganska mycket genom kraftfulla satsningar på vägar, utöver budgetförslaget, medan de övriga borgerliga partierna ligger rätt nära den så kallade vänsterkartellen.

Vi gillar dock inte att man polemiserar utan tycker att vi ska ha en hyfsad debatt i Sveriges riksdag. Vi har heller inte ställt oss bakom formuleringen på s. 58 där socialdemokrater och miljöpartister konstaterar, nästan lite skadeglatt, att den borgerliga alliansen inte kommit överens, att de inte har ett sammanhållet förslag. Det har vi i stället ett särskilt yttrande om. Vi tycker att det räcker att man ger den typen av värdeomdömen när man står i talarstolen. Däremot behöver vi inte ha en tradition där sådant skrivs in i betänkandetexter. Jag vill tydligt markera detta i det här sammanhanget.

Det intressanta är hur man kan hävda att man har en gemensam politik när det uppenbart på papperet ser så olika ut. Där finns vissa likheter med mitt tidigare område, kulturpolitiken. Även där mälde Moderaterna tydligt ut sig jämfört med de andra borgerliga partierna men har nu gått mot en mer sansad hållning och lägger sig ganska nära mitten.

Om man ska vara lite småspydig, vilket jag tycker att ni ibland varit i debatten i dag, kan man fråga sig om ni nästa gång ska gå till Rut för att få fram lite synpunkter på vad en massiv satsning på fler vägar, fyrfiliga motorvägar och så vidare – ”riktiga” motorvägar förväntar jag mig att någon ska säga – får för långsiktiga konsekvenser vad gäller säker trafik, jämställdhet i transportsystem och miljöpåverkan. Jag tycker att ni borde tänka till innan för att få lite balans och inte komma med dessa attacker, som jag uppfattar dem. Jag tror inte att det finns någon här som inte inser att det är viktigt att vi har ett fungerande transportsystem.

Vi har ett budgetsysteem som innebär att vi i princip ska direktfinansiera alla investeringar. Det handlar om stora pengar inom kommunikationssektorn. I stället för att då försöka hitta lösningar inom ramen för det nuvarande budgetsystemet, eller att det kanske på något sätt måste ändras till motsvarande det som görs i fråga om investeringar i en kommun, kommer den borgerliga alliansen med förslag om att vi ska satsa på olika medfinansieringar från privata aktörer – som om de privata aktörerna skulle komma in för att de tycker att det är roligt att hjälpa det offentliga.

Någonstans ska någon tjäna pengar, och jag tycker att det fortfarande saknas underlag som visar att de privata satsningarna långsiktigt skulle gynna skattebetalarna, leda till en bättre infrastruktur och så vidare. Den allmänna hållningen är närmast att det som är privat är bra och det som är offentligt är dåligt. Men om något offentligt är bra ska man snart se till att det blir privat. Då kan man skälla på det som är kvar och inte går med vinst och inte fungerar så bra. På så sätt försöker man utifrån en borgerlig

ståndpunkt bevisa att offentlig verksamhet inte fungerar. Det där är billiga debattknep som dessutom är lätta att genomskåda.

Jag ska inte orda så mycket mer utan bara konstatera att Karin Thorgborg senare kommer att tala mer om kommunikationer. Jag vill yrka bifall till förslaget i det betänkande som majoriteten står bakom. Det skulle förstås ha sett helt annorlunda ut om Vänsterpartiet självt fått bestämma, men vi är trots allt nöjda med den kompromiss som de tre partierna lyckats komma fram till.

Anf. 73 JAN-EVERT RÅDHSTRÖM (m) replik:

Herr talman! Det var trevligt att få upp Peter Pedersen i talarstolen och höra honom tala sig varm för att Moderaterna utmärker sig som det parti som satsar hårdast på vägområdet. Jag tackar för den reklamen.

Jag skulle vilja ställa en direkt fråga om något som jag tycker alldeles för ofta kommer fram i diskussioner och debatter från vänsterkanten. Det gäller det som Peter Pedersen säger om att vi måste få bort onödiga transporter. Menar du någon enstaka transport, eller kan du stå här i kammaren och säga till svenska folket vilka onödiga transporter de håller på med? Är det lösningen på miljöproblemen att vi får bort onödiga transporter? För mig finns inga onödiga transporter. Jo, några sådana finns det, men det är på marginalen. De är väldigt få. Folk åker inte för nöjes skull, utan folk åker för att de är tvungna att förflytta sig.

När det sedan gäller miljöpåverkan ska vi ju inte ha någon kärnkraftsdebatt i trafikutskottet nu, men det är klart att tanken dyker upp när man ser att vänsteralliansen vill lägga ned kärnkraftverk, köpa tysk och dansk kolkraft och så vidare, som långt ifrån är miljömässig. Då går det an. Den debatten avstår jag dock från att ta upp, men det är en tanke som automatiskt kommer.

Anf. 74 PETER PEDERSEN (v) replik:

Herr talman! Det vi menar med onödiga transporter är att man i dag kan ta fram en produkt i norra Sverige som sedan körs i väg runt halva jordklotet för att göras i ordning och därefter transporteras tillbaka till Sverige. Vi hävdar att det då är för billigt att transportera. Det är något som är fel. Vi tror på mer nära produktion så att man inte behöver ha långväga internationella frakter med lastbil, i form av sjöfart och så vidare, och därmed belasta miljön.

Sedan är jag medveten om att man, ifall man bor i glesbygd, måste transportera sig. Vi tror dock inte att problemet är att någon puttrar fram i en bil ute på landsbygden, utan det vi syftar på är storstadsproblematiken. Men det är ni också emot.

Ni vill inte ha försök för att minska trafiken i de större städerna och få fler människor att resa kollektivt. Men vi kan inte bara dra åt tumskruvarna, utan vi måste möjliggöra andra alternativ. Gör det möjligt för fler att resa kollektivt, så kommer det att leda till bättre miljö och färre skador i trafiken!

Sedan detta med kärnkraften. Jag bara konstaterar att om något skulle hända så tar det evig tid innan vi kan rätta till skadorna. Det är ett nonchalant synsätt att säga att det inte finns några problem. Vad gäller trafiken så ser vi ju att den har en tydlig påverkan både på kort och på lång sikt. Och det måste vi göra något åt, för trafiken står för en stor del av de

utsläpp vi har i atmosfären. Det görs kraftfulla insatser nu, och det tycker jag att vi ska stödja i stället för att negligera det i kammardebatten.

Prot. 2005/06:44
5 december

Anf. 75 JAN-EVERT RÅDHSTRÖM (m) replik:

Herr talman! Och man köper tysk och dansk kolkraft för att man ser att det är problem med trafiken ...

Peter Pedersen talar om transporter. Jag vet inte om jag ska kalla honom för kommunist eller vänsterpartist. Men när jag hörde honom kändes det som om det stod en sann socialist i talarstolen. Det är lätt för en socialist att säga: Transporter ska vara så dyra att vi inte kan frakta. Det tycker Peter Pedersen. Han tycker att vi inte ska ha ett system där det är billigt att frakta varor, så att de inte ska kunna deltillverkas. Detta är ju direkt riktat mot alla varor som produceras och som det slutligen, i alla lägen, är konsumenten som får betala. Men det är lätt för en socialist att säga att det är samhället, staten eller Vänsterpartiet som ska bestämma vilka varor som får förflyttas och vilka varor som inte får förflyttas.

Ska det vara extra skatt på att flytta vissa varor, eller hur ska det vara? Detta är ett så filosofiskt resonemang som är långt från verkligheten. Det är faktiskt dags för Vänsterpartiet att tala om hur ni ska få bort onödiga transporter utan att det blir dyrare för varje konsument i vårt land som vill få varor hem till sig på något sätt. Jag håller mig till en fråga, så får Peter Pedersen ge ett uttömmande svar om hur socialismen löser transportproblemen.

Anf. 76 PETER PEDERSEN (v) replik:

Herr talman! I ert särskilda yttrande, nr 2, skriver ni under Järnvägsinfrastruktur: "Trafikslagets kostnader skall så långt det är möjligt bäras av den egna verksamheten." Vi håller helt med. Sedan skriver ni att ni ska höja banavgifterna, men ni nämner ingenstans att ni tycker att transport på väg ska bära sina egna kostnader.

Vi hävdar bestämt att de ekonomiska styrmedel vi har är inrättade på ett sådant sätt att de konsekvent gynnar transporter på väg – då menar jag framför allt godstransporter – och missgynnar andra alternativ. Marknaden väljer ju hela tiden det billigaste alternativet. Då bär man inte sina samhällskostnader.

Det är inte rimligt att man ska frakta stål från England till Sverige i stället för att låta det produceras nära den övriga produktionen. Då kostar transporterna, sett i relation till hela produktionskostnaden, för lite. Det som ska betalas ut i lön och andra insatsvaror tycker man däremot kostar för mycket. Då satsar man på transporter, och det tycker vi inte är till fördel för miljön eller samhällsutvecklingen.

Transport i sig löser ju inga problem, mer än att man fraktar en vara från en plats till en annan. Om man då kan korta transportavståndet blir den åtminstone effektivare, liksom om man kan genomföra transporten på ett sätt som inte leder till en försämrad miljö.

Jag tycker att ni moderater skulle kunna svara på en fråga: Varför nämner ni inte, varken i den här debatten eller annars, vilka konsekvenser för miljön som ett obegränsat antal transporter medför? Ska bilarna gå på luft i framtiden, eller vad har ni för synpunkter på det framtida bränslet?

Kommunikationer

Anf. 77 ERLING BAGER (fp) replik:

Herr talman! Jag tyckte att Peter Pedersen i sitt första anförande i TU höll en stillsam och lite försynt prägel. Jag tycket också om att han kommenterade majoritetstexten och att han inte ställde sig bakom den övriga majoritetens sätt att beskriva alliansen. Det tycker jag var trevligt.

Peter ställde några frågor i sitt anförande. Han frågade: Vad blir konsekvenserna av fyrfältsvägar? Det går att ge många exempel på vad konsekvenserna blir. Ser man till E 6 fram till norska gränsen finns det mycket problem. Där går mycket norska transporter på långtradare, både export och import. Det sker tragiska trafikolyckor, trafikstockningar och mycket annat. Där skulle konsekvenserna bli trafiksäkrare vägar. Det blir mycket bättre.

På E 20, som förbinder Stockholm och Göteborg, finns i Västergötland de sämsta sträckorna i Skaraborg och efter Herrljunga. Däremot är det mycket bra väg i höjd med Degerfors och längre upp mot Stockholm. Vi tycker att man tidigare borde ha satsat på E 20 för fyrfältsväg. Det sker många tragiska olyckor även där.

Det är bra med fyrfältsvägar där man kan få ned olycksrisken och få infrastrukturen att fungera bättre.

PPP har vi talat om här. I Norge, Danmark och Frankrike är staten med på att man också kan ha PPP-lösningar. Det tidigare lägger projekt. Det nämnde jag också i mitt anförande.

I en replik nyss sade Peter Pedersen att det satsas mer på vägar än på järnvägar. Så är det inte. Ser vi till fördelningsplanen 2015 satsar vi från riksdag och regering över 100 miljarder på järnvägar och under 49 miljarder på vägar.

Anf. 78 PETER PEDERSEN (v) replik:

Herr talman! Vi tycker att det är en utmärkt princip som nu har kommit fram, det vill säga att relationen ska vara ungefär 2:1 till järnvägens fördel under den kommande tiden.

När det gäller fyrfiliga motorvägar kan man konstatera att det är något dyrare att bygga den typen av vägar i jämförelse med vägar som inte är så breda. Om man hade obegränsat med pengar och inte behövde pengar till annat än att lösa trafikfrågor skulle man kunna resonera som Erling Bager. Men nu har vi ett utgiftstak med vissa ramar att röra oss inom. Då är det rimligt att man värderar varje krona av skattebetalarnas pengar.

Om man kan lösa detta på ett sätt som leder både till bättre tillgänglighet och framkomlighet och till en betydligt lägre kostnad, till exempel mitträckesalternativet, så är det att föredra. Jag talar då inte om det som någon läste upp här, att det ska vara 18 mil med bara ett körfält i vardera riktningen. Vi är ju inte riktigt så ogina att vi tycker att man ska behöva köra in på parkeringsplatser för att köra om och sådant ...

Men det finns alternativa lösningar. Vi tycker att man ska väga för och nackdelar och för varje sträcka noga överväga vilka alternativ man ska välja. Jag tycker till exempel att E 18 mellan Örebro och Karlskoga har varit katastrofalt dålig. Jag har inget emot att man ser till att få bättre framkomlighet där. Däremot vill jag inte föreslå att man ska ha fyrfilig motorväg. Det behövs inte. Det skulle fungera utmärkt med mitträcksal-

alternativet, som det ju för övrigt är mellan Karlskoga och Karlstad. Det fungerar utmärkt jämfört med det som fanns tidigare.

Prot. 2005/06:44
5 december

Anf. 79 ERLING BAGER (fp) replik:

Herr talman! På en del områden kan det vara lämpligt med vad vi kallar för ”2+1”-väg med mitträcke, där behovet räcker till. Men det finns vägar där det är fullständigt olämpligt, till exempel E 20, väg 45 mellan Borås och Jönköping och många andra vägar där trafiken är intensiv och det är många långträdare som hela tiden mal på. Där är det olämpligt, och det blir mycket bättre med fyrfältsväg.

Vi välkomnar Trollhättepaketet. Att Trollhättan nu får fyrfältsväg kommer att underlätta mycket. Man skapar möjligheter för tillväxt i och med att Göteborg och Trollhättan kommer närmare varandra och man kan arbetspendla på ett bättre sätt.

Peter verkar ha en principiell inställning till fyrfältsvägar: Fyrfält – nej, det blir lite för mycket! Men det går bra med mitträcke och ”2+1”-vägar. Det är en märklig inställning. Låt behoven styra!

Titta på Vägverkets statistik! Se på olycksstatistiken över dessa fruktansvärda dödsolyckor som har skett i norra Bohuslän och, som jag nämnde, bland annat i Skaraborg och nedåt Herrljungatrakten! Titta på den och ta ställning sedan!

Anf. 80 PETER PEDERSEN (v) replik:

Herr talman! Jag hörde Erling Bager säga ungefär så här: Många långträdare mal på.

Ja, vi håller med om att det är ett stort problem, vilket inte alla partier gör, att det är många långträdare som mal på när det borde finnas andra alternativ. Jag är också medveten om man inte kan lösa det här väldigt kortsiktigt, men långsiktigt måste man ha en ambition. Vår absoluta övertygelse är att vi vill få över mer av framför allt godstrafiken på spår-bunden trafik. Vi tror att det är till fördel inte minst för miljön och att det kommer att gynna trafiksäkerheten.

Sedan är vi inte några fundamentalister som aldrig kan tänka oss att bygga ut en vägstump. Det jag sade var att man vid varje tillfälle ska ta ansvar för skattebetalarnas pengar och noga fundera över vilket som är det optimala sättet att lösa just den situationen. Jag har alltså inte sagt någonting i någondera riktningen.

Jag har inte uppfattat att Folkpartiet är för att man ska bygga fyrfiliga motorvägar överallt, men man kan inte ena gången i ena debatten säga att det är jätte viktigt hur man hushållar med våra skattepengar och nästa gång låta som att det finns obegränsat med pengar till att bygga ut vägar. Så ser det faktiskt inte ut i verkligheten. Jag tycker att man ska vara ärlig och erkänna att det är ett ständigt val – vad ska vi prioritera? – mellan olika utgiftsområden och inom varje område. Vad ska vi välja just här? Ibland måste man faktiskt ta en lösning som inte kan anses vara den optimala därför att man ändå tjänar så pass mycket pengar och kan bygga ut fler sträckor. Det finns en rad exempel på att just mitträcken drastiskt har fått ned antalet döda och allvarligt skadade. Det tycker jag inte att man ska negligera.

Kommunikationer

Anf. 81 SVEN BERGSTRÖM (c):

Herr talman! Låt mig börja med att instämma i Erling Baggers välkomnande av Peter Pedersen till trafikutskottet och vårt arbete där. Det är trevligt, kan jag lova. Låt mig också instämma i det tack till vårt utskottskansli som någon har varit inne på för ett väldigt gott arbete under året.

Den här debatten om regeringens budgetproposition för området Kommunikationer för mina tankar till nobelpristagaren Samuel Beckett och hans mest kända drama *I väntan på Godot*. Vi väntar likt huvudpersonerna Didi och Gogo i Becketts drama på något som vi hoppas ska göra tillvaron mera intressant. Men det är väntan som dominerar tillvaron. Vi får uppenbarligen fortsätta att vänta, men jag hoppas att vår väntan får en annan upplösning än i Becketts drama. Tills vidare får vi hålla oss till det här betänkandet som dock i hög grad präglas av samma väntan som i debatten här i dag. Jag kan redan förutse Socialdemokraternas replik på det här. Det är väl Karin Boyes: Intet är som väntans tider. Men jag tror att många med mig tycker att vi nu har väntat länge nog i trafikutskottet.

Riksdagen beslutade den 23 november att anta regeringens förslag till utgiftsram för 2006 för det område kommunikationer som vi nu diskuterar. Det handlar om 31 ½ miljarder kronor. Det är mycket pengar, även om vi från Centerpartiet och övriga allianspartiet varit beredda att anslå något mera pengar främst till ett bättre vägunderhåll. Vi har också tydligt sagt att vi är beredda att pröva alternativ finansiering, utanför statsbudgeten, för att påskynda angelägna projekt på väg- och järnvägsområdet.

Den viktigaste kritiken mot regeringen från Centerpartiets sida är dock inte stora skillnader i penningnivån. Det är snarare att regeringen är så väldigt dålig på att leverera de pengar som man utlovar. År efter år har vi kunnat konstatera att Socialdemokraterna här i riksdagen med pukor och trumpeter säger: Nu ska vi satsa, och nu ska vi säkra en bättre standard på våra vägar.

Många av oss minns dåvarande infrastrukturministern Björn Rosengrens pompösa presentation här i kammaren för några år sedan av långsiktsplanen för 2004–2015. Då fattades det inga pengar. Den enda begränsning som Björn Rosengren kunde föreställa sig, för att fullfölja det omfattande paketet på flera hundra miljarder kronor, var bristen på grävskepp runt om i landet. Det var det som var den trånga sektorn.

Det blev inte riktigt så. Det har vi sett. Tvärtom har regeringen gång på gång dragit in pengar från angelägna satsningar. Man har hänvisat till Trollhättepaketet för att rädda bilindustrin. Man har hänvisat till stormen Gudrun, och man har hänvisat till alla möjliga anledningar för att legitima indragningar av pengar som drabbat viktiga projekt runt om i landet, som då skjuts på framtiden gång på gång på gång. Flaskhalsar och dödsfall i trafiken blir kvar. Det regionala vägnätet slits ned ännu hårdare.

Det har gått så långt att till och med Sveriges Kommuner och Lands-
ting kritiserar regeringen mycket skarpt för den ryckighet som man anser präglar regeringens politik på det här området. Kommunernas och lands-
tingens talesman på området, Håkan Johansson, talar till och med om de små stegens tyranni och beskriver effekterna för kommuner och regioner som mycket olyckliga.

Så här blir det med det arbetssätt den nuvarande regeringen har valt. Man har inga ekonomiska marginaler i sitt arbete. Och när det inträffar någon liten störning och det blir ökade kostnader för något akut och oplanerat drabbar det med dominoeffekt en rad sedan länge inplanerade projekt på andra håll i landet. Nu är dessutom självaste finansminister Pär Nuder ute och rycker sönder sin egen budget genom att lova tidigare-lagda storsatsningar i sin egen valkrets, som för övrigt är densamma som Carina Mobergs, utan hänsyn till den tidsordning och prioritering som Vägverket har upprättat. Samtidigt får vi rapporter om ytterligare förse-ningar för E 6:an genom Bohuslän och väg 45 som ska bli Europaväg i Västsverige. Vilken röra!

Herr talman! Det bristfälliga underhållet av vårt vägnät har blivit en visa. När vi senast träffade Vägverkets generaldirektör för några veckor sedan i trafikutskottet bekräftade han att det underhållsberg som Vägverket rullar framför sig uppskattas till ca 17 miljarder, och det fortsätter att rullas, och det fortsätter att växa.

Centerpartiet vill ha en annan ordning som tryggar att utlovade infra-strukturprojekt kan förverkligas på utlovad tid. Vi vill se ett väl utvecklat transportsystem med säkra, miljövänliga och tillgängliga transporter. Transportsystemet som helhet ska medverka till tillväxt och företagande samtidigt som det tar stor miljöhänsyn, precis som Peter Pedersen var inne på.

Centerpartiets vision om framtidens transportsystem bygger på att de olika transportslagen ska komplettera varandra, samverka och tillsam-mans utgöra en helhet som kan bidra till att skapa goda förutsättningar för utveckling i hela vårt land. De kombiterminaler som nu byggs upp på olika håll här i landet är bra exempel på ett sådant klokt helhetstänkande.

I vår vision ingår åtgärder på alla olika trafikområden: väg, järnväg, sjöfart och luftfart. Några av de viktigaste innehåller konkurrens på lik-värdiga villkor mellan olika operatörer på våra järnvägsspår, ett bättre kollektivt resande med god tillgänglighet även i glesbygd, ett ökat utnytt-jande av kombitrafik för godstransporter, ökad satsning på drift och underhåll av väg och järnväg och en ökad anpassning till ett internationellt transportnät.

Centerpartiet har ett grundläggande synsätt att politiken ska byggas underifrån. Människor lever i en lokal och regional verklighet, och det är från den utgångspunkten som en långsiktigt hållbar politik måste byggas. Detta gäller också transportsystemet, eftersom det har stor påverkan på regionernas utveckling, precis som Sveriges Kommuner och Landsting framhåller.

Från Centerpartiets sida vill vi även uppmärksamma betydelsen av det enskilda vägnätet både för landsbygdsboende och för tätort och för näringsliv, jakt, fiske, friluftsliv och turism. Problem knutna till den enskilda väghållningen är bland annat att bidragen är underdimension-erade och att kostnader för exempelvis reparationer av broar är större än vad vägsamfälligheter klarar av att bära.

Det är enligt vår mening inget större fel på det övergripande mål för transportpolitiken som riksdagen har slagit fast. Men det finns anledning att ha en massa synpunkter på hur vi bäst arbetar för att nå det här målet och hur mycket pengar vi satsar på olika områden. Det framgår med stor tydlighet i den redovisning av regeringens egen genomgång som vi har

med i det här betänkandet hur väl man lyckats uppfylla de olika delmålen på det transportpolitiska området. På flera områden, till exempel trafik-säkerhet och klimatpåverkan, närmar vi oss inte ens delmålen, och på något område, till exempel buller från transporter, har det till och med blivit sämre än föregående år, enligt regeringens egen bedömning. När det gäller jämställdheten, som Peter Pedersen var inne på, har regeringen gjort en analys och sagt sig vilja återkomma i den transportpolitiska propositionen, så där finns det inte mycket substans att kommentera, dessvärre.

Herr talman! I dag kunde vi på Morgonekot höra alarmerande rapporter om att glaciärerna på alptopparna i Schweiz och Österrike smälter i allt snabbare takt. Transportsektorn späder på klimatpåverkan främst genom utsläpp av stora mängder koldioxid.

Av de svenska koldioxidutsläppen står transportsektorn för ca 40 %, och av detta kommer två tredjedelar från vägtrafiken. Menar vi allvar med våra miljöambitioner, och det gör vi i Centerpartiet, är det därför helt klart att de ökande transportbehoven inte kan klaras med ännu mer gods på vägarna, utan sjöfarten och järnvägen måste användas i ökad utsträckning.

Det är bland annat mot denna bakgrund som nu också EU betonar järnvägarnas och sjöfartens roll. För sjöfarten talar man om sjömotorvägar i Östersjön som gör att gods kan komma fram säkert och snabbt också sjövägen. Det blir särskilt viktigt i takt med att Ryssland, Polen och de baltiska staterna blir allt större handelspartner och trafiken på Östersjön ökar i omfattning.

Herr talman! IT-frågorna och postfrågorna har vi med i betänkandet. Men jag gör liksom andra och spar det till det de särskilda betänkandena i de frågorna.

Jag ska säga några avslutande ord om kollektivtrafiken. Här har vi begränsade statsbidrag i kombination med kraftigt ökade bränslepriser, samt att kostnader för upphandling av trafiken ökat. Det innebär stora svårigheter att upprätthålla en god kollektivtrafik på många håll i landet.

De ekonomiskt ansträngda kommunerna och landstingen har inga möjligheter att satsa de nödvändiga resurser som krävs när staten drar sig tillbaka. I många län har länstrafiken redan tvingats dra ned på sin verksamhet, turtätheten minskar och en del linjer läggs helt enkelt ned.

Med kniven på strupen och efter hård opinionsbildning både från Gotland och från flera partier här i kammaren sköt regeringen till slut till mer pengar för att trygga en anständig Gotlandstrafik. Men en negativ utveckling för riktig kollektivtrafik kan ses på många andra håll i landet. En sådan utveckling måste förhindras enligt vår mening. Centerpartiet avsätter därför 100 miljoner kronor mer till stöd för kollektivtrafiken i regionerna.

Herr talman! Som jag inledningsvis framhöll har riksdagen redan beslutat om de ekonomiska ramar som ska gälla för vårt utgiftsområde. Centerpartiet har ett annat budgetförslag och deltar därför inte i beslutet om anslagsfördelningen.

Jag vill avsluta mitt anförande med att hänvisa till det särskilda yttrande som jag lämnat i betänkandet. Där redovisas hur vi med en annan majoritet i riksdagen, som vi hoppas att svenska folket ombesörjer i valet

nästa höst, vill forma en ny och bättre transportpolitik för Sverige. Till dess, herr talman, får vi nöja oss med detta och med att vänta.

Prot. 2005/06:44
5 december

Anf. 82 CARINA MOBERG (s):

Herr talman! Vi socialdemokrater har för en tid sedan genomfört en partikongress och där fattat beslut om politiska riktlinjer. Vår utgångspunkt är: Alla ska med.

Det är centralt för oss socialdemokrater att se till att blir så. Vi tar ansvaret för helheten i politiken. Vi tror på generella lösningar som omfattar alla och inte på privatiseringar och individualiseringar där några lämnas åt sitt eget öde. De stunder du är som mest utsatt ska du tryggt kunna lita på att hjälpen finns där. Vi tror att alla, samhället, vinner på det.

Vid vår kongress slog vi fast att infrastrukturen är av avgörande betydelse för tillväxt, sysselsättning och välfärd. Vi vill därför fortsätta att satsa på infrastrukturen. Det befintliga väg- och järnvägsnätet ska kvalitetssäkras och nya satsningar göras.

Vi socialdemokrater anser att investeringar kräver långsiktighet och samarbete mellan lokal, regional och nationell nivå. Där företag fattar beslut om nya investeringar är möjligheterna till goda kommunikationer avgörande.

Vi ser infrastrukturen som en strategisk resurs och kommer att använda den för att möta framtidens strukturomvandlingar. Under kommande mandatperiod vill vi öka väginvesteringarna och finansiera dem på ett samhällsekonomiskt effektivt sätt.

Vi vill se satsningar som knyter ihop Sverige med nya växande marknader i vårt närområde. Här spelar inte minst flyget en viktig roll. Vi vill också att en nationell strategi ska tas fram för att utveckla Sveriges strategiska hamnar. Det får vi återkomma till i kommande debatter om den framtida transportpolitiken.

Vi ska ha en säker kollektivtrafik med hög tillgänglighet och rimliga priser som ger förutsättningar för ett jämställt och jämlikt resande. SJ och de statliga myndigheterna är viktiga aktörer som ska agera för effektiva och långsiktigt hållbara trafiklösningar.

Kollektivtrafiken måste utvecklas så att möjligheterna att pendla med buss, pendeltåg, tåg och färja över större regioner förbättras. Det är viktigt också i glest befolkade områden. Staten och trafikhuvudmännen måste här ta ett gemensamt ansvar också beträffande kostnad och verksamhet så att de följs åt.

Herr talman! Allt detta blir naturligtvis lättare att infria då vi som i dag ser att våra offentliga finanser är starka, att inflationen är låg och att tillväxten ökar. Vi socialdemokrater vill alltså tillföra ytterligare medel för väsentliga infrastruktursatsningar också på vägsidan och att den befintliga strukturen kvalitetssäkras.

Herr talman! När vi har behandlat de motioner med yrkanden från de borgerliga partierna som faller inom utgiftsområde 22 har en väldigt splittrad bild tonat fram. Texten i betänkandet tycker vi beskriver detta på ett bra sätt. Den splittrade bilden visar tydligt att oppositionen inte förmått samla sig kring ett alternativ till regeringens förslag.

Högeralliansen – eller allianspartiet, en freudiansk felsägning antar jag, men jag tackar ändå Sven Bergström för det – har faktiskt bara lyck-

Kommunikationer

ats ena sig helt kring en enda anslagspunkt. En neddragning av det administrativa anslaget till Banverket på 50 miljoner är faktiskt allt.

På ytterligare en punkt under anslagen lyckas man därutöver lägga fram förslag som någorlunda pekar i samma riktning. Man vill ha mer pengar än majoriteten till vägarna. Regeringens förslag innebär en anslagssatsning på nästan 16 ½ miljarder för år 2006. Det tar i princip 50 % av utgiftsområdets budget i anspråk.

Moderaterna vill lägga på ytterligare 4 miljarder, vilket de gärna framhåller som en storsatsning. Dock kostar det oerhörda summor att bygga motorvägar. I praktiken motsvarar den 11-procentiga ökningen inte fullt tio mil motorväg, om terrängen är lättillgänglig. Övriga borgerliga partier pendlar mellan påslag från 0,9–1,5 %. Jag ställer även det här året frågan till Moderaterna: Hur ska ni kunna infria er ambition? Vilka andra av era krav ska ni göra avkall på för att få igenom era satsningar på vägarna?

Vem som helst kan se att de fyra borgerliga partierna är väldigt splittade på transportområdet och det trafikpolitiska området, precis som på många andra områden. Jag har längre undrat varför ni inte har någon gemensam arbetsgrupp som arbetar med de frågorna. Är det för att ni har gett upp förhand, eller är det inte tillräckligt viktigt? I så fall tycker jag att svenska folket ska få veta det. Skulle Sverige styras av dessa splittade partier skulle betydligt mindre hända på infrastrukturen än vad som nu är fallet.

Det blir i det närmaste pinsamt när ni i era reservationer allihop försöker överbrygga den så tydliga splittringen i era förslag genom att lyfta fram mer pengar till vägar, neddragning av Banverkets administration och en gemensam grundsyn om transportsektorn. Stämmer det verkligen, Sven Bergström, att Centerpartiet vill satsa sina 350 miljoner i ökat väganslag på att bygga motorvägar i storstäderna? Så läser inte jag ert särskilda yttrande.

Herr talman! När jag är ute och träffar folk i vardagen får jag ibland höra att alla politiker säger samma sak och att det inte är någon skillnad partierna emellan. Därför tycker jag att det är bra om vi alla kan vara tydliga. Jag har länge efterlyst en tydlig och stark opposition.

De fyra borgerliga partierna anstränger sig för att tala med en röst. Det går hyfsat så länge de får kalla till presskonferens om olika utvalda frågor där man lyckats hitta en gemensam linje. Det kan också fungera en stund att låta bli att besvara frågor om till synes eniga förslag. Men det kommer inte att hålla i längden. Privatiseringen av trafikförsäkringen är ett exempel.

Detta är en bra fråga att tydliggöra alternativen i svensk politik utifrån. Den är ideologisk, den berör den enskildes privatekonomi och den har bäring på statsfinanserna. Anknypningen till den transportpolitiska och trafikpolitiska sektorn är stark.

Moderaterna har protesterat högljutt mot trängelskatten. Vad de där emot talar tyst om är att de själva föreslår en ny straffskatt för alla som kör bil, moped, motorcykel, skoter, etcetera.

Förslaget bygger på att den som skadas i en trafikolycka inte längre ska omfattas av den solidariskt finansierade sjukförsäkringen. I stället ska sådana skador täckas av den privatfinansierade trafikförsäkringen som alla som har bil måste betala.

Folksam har räknat ut att enbart den delen av förslaget skulle göra att premien som var och en av oss betalar skulle fördubblas. För riskutsatta grupper talar vi om summor på uppemot 15 000 kr per år. Unga killar i Stockholmsområdet och unga killar i Norrbotten är exempel på riskutsatta grupper.

Men inte nog med det – ovanpå detta lägger Moderaterna och högeralliansen en helt ny straffskatt på bilisterna. Det sker i form av en särskild avgift som bland annat ska täcka tidigare års trafikskador. På så vis vill man göra en besparing på hela 2,8 miljarder kronor, som ska tas direkt ur bilägarnas plånböcker. Det motsvarar en höjning av bensinpriset med 66 öre – i genomsnitt, kan tilläggas.

Eftersom dagens generella välfärdsmodell omfattar alla och kraftfullt bidrar till att omfördela mellan höginkomsttagare och låginkomsttagare skulle en nedmontering av denna öka klyftorna i samhället. En enig försäkringsbransch dömer ut förslaget totalt.

Moderaternas och högeralliansens förslag slår alltså hårt mot alla dem som måste köra bil till och från jobbet. Samtidigt säger de nej till kollektivtrafiksatsningen i Stockholms län. Men, återigen, inte nog med det – de vill dessutom höja skatten på kollektivtrafiken eller, som de själva kallar det, höjd moms på personbefordran. Det skulle innebära att kostnaden för SL-kortet höjs med ca 400 kr per år.

Det som vi socialdemokrater har valt att beskriva som chockhöjda avgifter i trafikförsäkringen beskrevs i slutet av förra veckan som Moderaternas nya straffskatt i tidningen GT. Här kan man läsa att det lanserade försäkringssystemet inte är någonting annat än en ny mot bilisterna diskriminerande straffbeskattning och första steget i ett systemskifte av hela det svenska trygghetssystemet. Att lyfta ut just bilister och motorcyklister ur det allmänna sjukvårdssystemet och låta dessa grupper ännu en gång betala de sjukvårdskostnader som uppstår i samband med vägtrafik är djupt orättvist. Dessutom är själva konstruktionen av förslaget ett uttryck för den mest hänsynslösa klasspolitik.

Detta var ord och inga visor sagda och skrivna inte av vem som helst, utan av mannen bakom bensinupproret, tillika moderat lokalpolitiker i Varberg.

Herr talman! Utifrån detta vill jag ställa några frågor till högeralliansens ledande parti, Moderaterna, även om ni alla är eniga på just den här punkten. När ni moderater skriver era reservationer om att ni vill betrakta bilismen som ett positivt inslag i samhället, att ni vill bygga fler vägar, att ni vill ha en växling från subventioner och bidrag till omfattande skattesänkningar för alla så kan jag inte låta bli att undra: Får ni inte vara med när de stora helhetsfrågorna diskuteras? Är det bara de personer som får vara med i era arbetsgrupper för viktiga frågor och era partiledare som bestämmer?

Samtidigt vill jag passa på att tacka för bra uppslag att diskutera med folket ute i byggbodarna och på andra ställen. Tydlig politik är som sagt väldigt bra.

Herr talman! Vi socialdemokrater vill att alla ska vara med – så är det bara. Den moderatledda högeralliansen sorterar bort människor, privatiserar generella försäkringar, köpslår med människors oro och försämrar tryggheten för människor. Ni är överens om att de arbetslösa ska pressas

hårdare. Efter 300 dagar ska ersättningen sänkas till under 65 %, och då har man ännu inte hunnit tända lampan eller handlat mat.

Med era skattesänkningar har ni inte råd att förlänga föräldraförsäringen eller höja barnbidraget. Ni kan inte prioritera högskoleutbyggnad eller höjt tak i sjukförsäringen. Det blir ett kallt och otruggat Sverige, möjligtvis med några fler mil väg att åka på men med färre som har råd att köra bil.

Herr talman! Moderaterna har vid flera tillfällen sagt att skattenivån ska sänkas till genomsnittet i EU. Det skulle innebära att mer än 250 miljarder kronor, alltså var femte skattekrona, skulle försvinna från vården, skolan och omsorgen. Nu talas det om OECD-nivåer, vilket kan innebära såväl mer som mindre. Det kan vara alltifrån 100 miljarder till 350 miljarder.

Jag undrar vad det är som gäller egentligen. Och vad skulle det i så fall innebära för investeringar i ny infrastruktur och kvalitetssäkring av den befintliga? Ni kommer att svara mig som vanligt – PPP-lösningar är framtidens melodi. Jag säger inte nej till att pröva alternativa finansieringsformer, men att fullständigt lita till PPP- eller OPS-lösningar vore ett oansvarigt och kortsiktigt sätt att hantera framtidens behov av stora satsningar.

Herr talman! Jag tror inte på högeralliansens löften och lösningar. Avslutningsvis vill jag därför yrka bifall till förslaget i betänkandet i dess helhet och avslag på samtliga reservationer.

(Applåder)

Anf. 83 SVEN BERGSTRÖM (c) replik:

Herr talman! Jag hade sett fram emot ett resonerande inlägg av Carina Moberg om en del av det som vi inledande talare förde upp på dagordningen. Men jag tror att det blev standardanförande nr 2c ur någon instruktionsbok. Försäkringsfrågan blev ett huvudnummer, trots att den bara har berörts i någon bisats i betänkandet.

Jag skulle vilja resonera lite med Carina Moberg. Hon inleder med att säga: Vi vill – vi socialdemokrater vill det ena och det andra. Egentligen handlar det övergripande mål som vi är överens om här i riksdagen inte om vad man vill.

Jag tänkte läsa högt ur de mål som vi har formulerat för transportpolitiken. Det står så här: Vi ska *säkerställa* – inte vilja, sträva efter och ha som målsättning – en samhällsekonomiskt effektiv och hållbar transportförsörjning för medborgarna och näringslivet i hela landet.

Jag hänvisade i mitt tidigare inlägg till Björn Rosengren och hans pukor och trumpeter. Endast grävskeporna skulle vara begränsningen för den enorma satsning på flera hundra miljoner fram till 2015.

Hur ser Socialdemokraterna och Carina Moberg nu på att man misslyckas igen med att leverera det som man gång på gång lovar? Hur ser ni på den oerhört skarpa kritiken från Sveriges Kommuner och Landsting om att det är förödande med den ryckighet som regeringens politik innebär? Till och med orden de små stegens tyranni används – inte av Centerpartiet, Moderaterna och andra partier i alliansen utan av Sveriges Kommuner och Landsting, som faktiskt är socialdemokratiskt styrt.

Carina Moberg ställde en fråga om vad mer Centerpartiet vill använda sina miljoner till. Det är klart att vi har prioriterat att satsa mer på

drift och underhåll. Det är vår profilfråga. Vi har ett sjuttonmiljardersberg som vi rullar framför oss. Men vi har också öppnat för alternativa finansieringar som kan ge nyinvesteringar både i storstadsområdena och ute i landet. Vi öppnar alltså för en större påse genom att vi öppnar för den alternativa finansieringen.

Prot. 2005/06:44
5 december

Kommunikationer

Anf. 84 CARINA MOBERG (s) replik:

Herr talman! Politik är att vilja, Sven Bergström. Det anser jag. Jag anser mig också ha full rättighet att beskriva en politisk vision i en debatt i Sveriges riksdag. Jag tycker kanske inte att man i första hand ska skjuta in sig på att recensera kollegers sätt att skriva sina anföranden. Men det får Sven Bergström stå för.

Jag står naturligtvis helt bakom de transportpolitiska målen. Jag ser väldigt mycket fram emot att få diskutera och debattera dem när vi har en ny transportpolitisk proposition på riksdagens bord. Jag längtar lika mycket som ni efter att få sätta tänderna i den fina produkten.

Björn Rosengrens löften får stå för honom. Det har gått ett antal år nu. Vi har en ny infrastrukturminister som sköter sig på ett bra sätt och som vi har ett bra samarbete med. Det koncentrerar jag mig på.

Jag förstår inte riktigt vad det är som Sven Bergström syftar på när han säger att vi har misslyckats. Jag tycker inte att vi har misslyckats alls. Om vi tittar på Socialdemokraternas vallöften i förra valet, 2002, kan vi nu i samband med den budget som vi debatterar här i dag pricka av samtliga vallöften som vi fick väljarnas förtroende för att genomföra vid förra valtilfället.

Du har beskrivit vad ni vill använda era ökade satsningar på vägområdet till. Jag kan ännu mindre nu se hur ni ska lyckas få ihop en borgerlig majoritet för att genomföra detta. Era förslag spretar åt alla de håll, och ni kommer att få oerhört stora problem. Men det kanske inte är så aktuellt att diskutera det eftersom det inte kommer att bli någon borgerlig regering efter valet om jag får tippa.

Trafikskadeförsäkringen får vi återkomma till.

Anf. 85 SVEN BERGSTRÖM (c) replik:

Herr talman! Mitt inlägg i repliken var inte avsett att i första hand recensera Carina Mobergs sätt att skriva anföranden. Det handlar bara om kontrasten mellan retoriken, pratet, och resultatet. Ni har ju gång på gång stått här i kammaren och sagt: Nu kommer det massor med pengar! Nu ska vi satsa! Vi jobbar ju mer och mer med utvärdering i trafikutskottet. När vi då tittar tillbaka och utvärderar så visar det sig att det blir bara ungefär hälften av de stora planer som ni säger er leverera.

Till och med Sveriges Kommuner och Landsting tar nu bladet från munnen och säger att det här är oanständigt, att det är en ryckighet och de små stegens tyranni.

Tar ni inte till er ens de argumenten? Att ni ignorerar oppositionen och allianspartierna här i riksdagen vet vi, men tar ni inte till er kritik ens från Sveriges Kommuner och Landsting?

Sedan var det frågan om retoriken. Ibland är oppositionen splittrad, och ibland är den moderatdominerad. Det är liksom lite svårt att förstå logiken, det vill säga hur ni har tänkt. Vi kan inte vara både splittrade och dominerade av Moderaterna. Vi är fyra enskilda partier som nu samarbe-

tar bättre än någonsin i alliansen. Vi är inte eniga på alla punkter. Det erkänner vi villigt. Men vi är ändå ett tydligt och trovärdigt alternativ.

Slutligen var det försäkringsfrågan. Jag vill ställa några motfrågor till Carina Moberg. Vill inte Carina Moberg att bilförsäkringen ska spegla riskbeteendet hos bilisterna? Är det rimligt att busbilisterna ska subventioneras av de försiktiga kvinnorna som nästan aldrig drabbas av olyckor? Vad är det för solidaritet i det? Vad är det för socialdemokratisk politik? Det vore intressant att också få höra Miljöpartiets och Vänsterns syn på hur försäkringsfrågorna ska se ut framöver.

Anf. 86 CARINA MOBERG (s) replik:

Herr talman! 50 % av den totala budgeten av det anslag vi diskuterar i dag läggs på vägsidan. Det är ett faktum. Jag tycker visst att en splittrad opposition och en Moderatledd opposition kan vara precis samma sak. Det är precis det vi ser framför oss när vi läser era motioner, yrkanden och hör de frågor ni väljer att ta upp i era anföranden i kammaren.

Nu har inte Sven Bergström möjlighet att svara mig, men vad är ni eniga kring? Ja, jag kan läsa mig till det som jag nämnde i mitt anförande. Ni vill ha en neddragning på administrationen för Banverket på 50 miljoner. Det låter lätt och bra att dra ned på administrationen. Men om man räknar om det innebär det att uppemot 100 tjänster ska sopas bort genom hugget mot administrationen – som är så lätt att skära i. Jag tror säkert att Sven Bergström också kan inse att det innebär att en hel del arbetsuppgifter inte skulle bli utförda och att de beslut vi har fattat skulle verkställas på ett sämre sätt om vi plockar bort skickliga personer som i dag arbetar på Vägverket.

Jag lyssnar självklart på Sveriges Kommuner och Landsting. Jag för en diskussion med dem i olika sammanhang. Det vill jag ha sagt.

Det är säkert något som jag inte har lyckats svara på, Sven. Men vi får fortsätta den debatten vid ett senare tillfälle.

Anf. 87 JOHNNY GYLLING (kd) replik:

Herr talman! Jag blev förvånad när Carina Moberg började prata trafikförsäkringar. Jag har inte sett något om det i vårt betänkande. Det fanns inte med i ämnet i dag. Visst tillhör det trafikområdet, men likväl bereds sådana frågor av andra utskott i riksdagen. I så fall vill jag diskutera bensinskatten här i dag. Mitt parti, Kristdemokraterna, vill sänka den. Jag skulle gärna sväva ut i många andra frågor, men nu kommer Carina Moberg med ett ämne som vi andra inte har haft en chans att förbereda oss för. Dessutom var det felaktiga påståenden om att försäkringsbranschen är helt emot en lösning av trafikförsäkringen som allianspartierna har föreslagit.

År 1996 ställde sig Försäkringsförbundet bakom en sådan typ av lösning, det vill säga att överföra fler kostnader till trafikanterna för att få ned skadorna och minska kostnaderna för sjukvården. Däremot har våra partier nu gått ett steg längre. Det är något som vi håller på att diskutera, och vi ska lägga fram en vettig lösning inför valet.

Jag är förvånad att man får lov att ta upp en sådan diskussion om ett annat ämne.

Carina Moberg sade att alla ska med. Det låter jättebra. Gäller det också på lång sikt gotlänningarna? Hur ska frågan om Gotlandstrafiken

lösas? Gäller det de som vill använda Kassaservice? Gäller det industrin, som ropar efter bättre transporter? Gäller det norrlänningarna, som ska köra 18 mil utan att kunna köra om? Gäller det vintertrafikanterna, som ska få sämre snöröjning av Vägverket? Ska de också med?

Prot. 2005/06:44
5 december

Kommunikationer

Anf. 88 FÖRSTE VICE TALMANNEN:

Jag vill markera att jag naturligtvis har begrundat Carina Mobergs anförande, men jag har släppt igenom det enligt det stadgande som finns i 2 kap. 12 § riksdagsordningen. Jag medger gärna att hon tangerade absolut yttersta gränsen för att bli direkt avklubbad under anförandet.

Anf. 89 CARINA MOBERG (s) replik:

Herr talman! Jag tillåts prata om trafikförsäkringen, och jag tänker därför fortsätta att göra det en liten stund.

Ni i den borgerliga alliansen måste på något sätt hitta former för att finansiera era oerhörda skattesänkningar. Det här är självklart ett sådant område där ni kan hitta ganska mycket pengar. Om ni ser vad konsekvenserna kan bli, ser ni att det är ett klassiskt högerförslag som kommer att öka klyftorna i samhället. Människor som i dag inte har råd att köpa dyra trafiksäkra bilar kommer ofta att få betala en högre premie och kommer inte att ha råd att köra bil i samma utsträckning som de kanske är i behov av. Jag vet inte om Johnny Gylling förnekar att det är människor med bättre ekonomi som kommer att tjäna på det här på bekostnad av dem som har mindre resurser.

Du vill prata bensinskatt. Ja, det kan vi gärna göra. Som jag sade i mitt anförande innebär förslagen på trafikförsäkringsområdet motsvarande en höjning av bensinpriset med 66 öre. Det är lågt räknat. Jag är helt säker på de siffrorna. Dem har vi tagit från era budgetmotioner. Det kan du själv räkna på om du inte redan har gjort det.

Det är helheten i politiken som är viktig. Frågan berör starkt det transport- och trafikpolitiska området. Därför har det verkligen sin plats i debatten. Vad gäller försäkringsbranschens omdömen om detta är åtminstone de senaste uttalandena från en enig bransch att hela sakförsäkringen skulle kollapsa om högeralliansens förslag skulle genomföras.

Alla ska vara med, Johnny Gylling. Det gäller gotlänningar. Det gäller människor som bor där det behöver snöröjas. Det gäller alla andra du räknade upp.

Anf. 90 JOHNNY GYLLING (kd) replik:

Herr talman! Jag vill först tacka talmannen för klarläggandet om debattreglerna, och för att själv inte riskera att bli avklubbad tänker jag inte fortsätta debatten om trafikförsäkringen.

Carina Moberg säger att allianspartierna är så splittrade. Vi är fyra partier. Vi har valt att vara splittrade. Däremot går vi fram med en gemensam politik på de områden där vi finner det lämpligt.

Har ni någonsin presenterat en gemensam budget med Miljöpartiet och Vänsterpartiet innan ett val? Det kan någon grubbla över.

Carina Moberg sade tidigare till Sven Bergström att vad den förre ministern, Björn Rosengren, hade sagt och gjort fick stå för honom. Nu har vi en ny infrastrukturminister som sköter det här bra. Sköttes området sämre innan? Har inte hela regeringen ansvar för de beslut som fattas?

Lades inte den infrastrukturplan som nu gäller fram av Björn Rosengren? Jag förstod aldrig den kommentaren.

Det var bra att Carina Moberg sade att löftet gäller. Alla ska med. Är Carina Moberg beredd att stå för det och ta strid mot att Vägverket tänker spara 20 % på snöröjningskostnaderna på vägarna? Det ser jag som dels en viktig trafiksäkerhetsfråga, dels en viktig fråga för att våra medborgare ska acceptera de höga skatter och avgifter vi har i landet. Ska de dessutom få försämrade vinterväghållning är bensinskatteupproret ett lindrigt uppror för vad som ska komma.

Anf. 91 CARINA MOBERG (s) replik:

Herr talman! Jag utgick från, om vi nu ska fortsätta att prata utifrån vad Sven Bergström vill att vi ska diskutera i kammaren, det uttalande som tydligen Björn Rosengren vid något tillfälle hade givit angående att det skulle fattas grävsopor. Det får stå för honom.

Vi strävar efter största möjliga väljarstöd i kommande val. Vi går inte ut och talar om att vi ska styra i någon speciell kartell eller allians, utan vi för fram den socialdemokratiska politiken och hoppas att människor tycker att den är tillräckligt bra för att de ska rösta på den.

Vad gäller Vägverket litar jag på att de gör rätt bedömningar utifrån gällande förutsättningar. Jag vill helst inte gå in och recensera olika vägsverksregioners upplägg för hur man ska hantera situationen i just detta nu.

Anf. 92 JAN-EVERT RÅDHSTRÖM (m) replik:

Herr talman! Det var ändå inspirerande att höra Carin Mobergs anförande. Jag ska inte recensera hennes anförande, men jag kan konstatera att när hon skrev sitt anförande glömde hon tydligen att ta med sig det betänkande som vi i dag behandlar och hade något propagandablad från det socialdemokratiska högkvarteret som hon utgick från. Det är sorgligt.

När hon står här i kammaren och säger att hon söker största möjliga väljarstöd tycker jag också att hon ska presentera vilken politik hon har.

Carina Moberg säger att finanserna i dag är så starka att vi nu kan satsa.

I det betänkande som hon glömde när hon skrev sitt tal i går kväll står det så här:

Angående investeringar i regional plan gör regeringen bedömningen att det av statfinansiella skäl är nödvändigt att lägga dem på en lägre nivå. Anslagsposten ökad bärighet, tjälsäkring och rekonstruktion blir något lägre än planerna. Medel för drift och underhåll är i närheten av infrastrukturplanen.

Inget av dessa områden klarar det som ni har sagt. Det skulle Carina Moberg ha ägnat lite tid åt, för det är det som är problemet med den kommande infrastrukturen.

Om Carina Moberg kan stå och säga att finanserna är bra i dag och man ändå inte klarar planerna, hur blir det om finanserna är dåliga? Då kommer det att bli ännu värre. Det är värt att beakta.

Carina Moberg är aggressiv och tycker att det är så besvärande med allianspartierna, och hon kan inte se med klarhet att vi har något alternativ. Vi har en gemensam valplattform som vi kommer att lägga fram i augusti.

Vad kommer väljarna att rösta på om de röstar på något av vänsterpartierna? Är det socialdemokratisk politik som ska gälla? Är det vänsterpartistisk? Är det miljöpartistisk? Ni talar inte om någonting, utan väljarna får möjligtvis avvakta hur mycket ni orkar kohandla valnatten och så vidare innan ni kommer överens.

Hux flux har vi Norrbotniabanan, som ingen väljare visste om! Hux flux har vi trängselskatter, som de i Stockholm lovade att det inte skulle bli. De gjorde det över valnatten.

Detta, Carina Moberg, är politik som du kan vara säker på att du kommer att få möta i valrörelsen. Då är nog inte förtroendet för socialdemokratin så stort.

Anf. 93 CARINA MOBERG (s) replik:

Herr talman! När jag skrev mitt anförande tänkte jag på dig, Jan-Evert Rådström. Jag hade inte glömt betänkandet, utan det har jag nog läst.

Dessutom kan du själv läsa lite noggrannare i betänkandet så kan du få ett bra grepp om vilken politik vi står bakom. Vi kommer – var inte orolig – att presentera ett alldeles utmärkt program som svenska folket sedan får ta ställning till, om de tycker att det är bra. Vi hoppas att de i valet kommer att rösta på Socialdemokraterna i väldigt stor utsträckning.

Du är ursäktad, Jan-Evert Rådström. Vad jag har kunnat utläsa har du aldrig någonsin varit riksdagsledamot annat än i opposition. Därför är du ursäktad. Du är inte van vid och har aldrig fått vara med om att sy ihop en politik tillsammans med andra partier i majoritetsställning.

Anf. 94 JAN-EVERT RÅDHSTRÖM (m) replik:

Herr talman! Det var väl inte så förvånande att Carina Moberg inte hade så mycket att säga om den politik som hon hade möjlighet att kommentera.

Jag lyfte fram att det finns så få resurser i infrastrukturen även om det är bättre tider, som Carina Moberg säger. Jag tycker att Carina Moberg skulle kunna ta ett resonemang i sin andra replik, när hon här i kammaren kan stå och säga att nu har vi starka finanser. Samtidigt står det i betänkandet att vi inte kan klara de planer som vi tidigare har beslutat därför att ekonomin inte räcker till. Hon skulle kunna resonera utifrån vad som händer om ekonomin blir sämre och vilka konsekvenser detta får.

Jag är glad att jag inte behöver sitta och träckla, som Carina Moberg säger, för att få ihop nattliga överläggningar och få ihop en budget. Den sykenskap som dessa partiledare på vänsterkanten har och det träcklande som de åstadkommer betackar jag mig för.

Jag tycker att den kostnad som detta innebär för svenska folket är orimlig. Det är socialdemokratins svek mot stockholmarna när det gäller trängselskatteförsöket. De går ut i valrörelsen i en fråga, och sedan blir det ett totalt annat resultat. Man vaknar en morgon och ser att man har Norrbotniabanan, som inte alls hade diskuterats. Den syjuntan överlåter jag till vänsterkartellen.

Anf. 95 CARINA MOBERG (s) replik:

Herr talman! Vi har en hög tillväxt i det här landet. Vi har låg inflation. Vi har goda offentliga finanser. Ett bevis för detta är att vi i den

budget vi nu debatterar kan satsa 20 miljarder kronor på att pressa tillbaka arbetslösheten. Vi erkänner att vi inte har lyckats tillräckligt bra med det, även om vi nu ser att konjunkturen har vänt och det anmäls fler lediga jobb till arbetsförmedlingarna än arbetssökande i dag.

Vi kommer nog att få ordning på det här ska du se. Det finns ingen anledning för mig att stå här och prata om vad fallet skulle vara om de ekonomiska förutsättningarna drastiskt försämrades. Jag har inte den bilden på min näthinna.

Med en god ledning av detta land vill vi socialdemokrater under kommande mandatperiod bland annat öka väginvesteringarna och finansiera dem på ett samhällsekonomiskt effektivt sätt. Det kommer vi att ha möjlighet att göra, eftersom vi nu kan lägga fram en så bra statsbudget.

Anf. 96 ERLING BAGER (fp) replik:

Herr talman! Allra först: I Carina Mobergs anförande fick vi en rapport från den socialdemokratiska kongressen, och den innehöll en del nyheter om ökade satsningar. Det är positivt. Sedan kom det i en replik att man under kommande mandatperiod, som jag fattade det, ska satsa mer pengar i budget. Det är ju utöver flerårsplanen och innebär inte, som med Trollhättepaketet, att man försenar andra projekt. Är det korrekt uppfattat av mig att det kommer nya anslag för investeringar i vägar, att det är utöver flerårsplanen och att man inte, som med Trollhättepaketet, ska försena andra projekt? Jag kanske kan få ett instämmande i den biten.

När det gäller alliansen och våra satsningar ligger vi ganska lika i fråga om järnvägen. Folkpartiet har samma som regeringen, och de andra partierna ligger mycket nära regeringen. Det innebär att vi inte har några stora problem där.

Det som möjligen är ett problem är att Folkpartiet – och även Moderaterna, förstår jag – tar bort Norrbotniabanan i vår budget. De anslagen vill vi satsa på områden där behovet är större och där de gör mer samhällsnytta och miljönytta. Därför har vi lyft ut Norrbotniabanan ur planen fram till 2015.

När det gäller PPP har jag kollat protokollet från debatten för ett år sedan, och Carina Moberg var även då ganska positiv till PPP. Men vi vill se mer från regeringen. Fanns PPP också med på den socialdemokratiska kongressen? Vi fick ju höra om de här målsättningarna.

Slutligen hörde vi en nyhet: Ny strategi för Sveriges hamnar. Vi har väntat sedan i januari på att få veta av Ulrica Messing vilka som ska bli nationella hamnar. Det skulle komma i januari, sedan i maj, i juni och till riksdagens höststart. Vi väntar fortfarande. I dag hör jag att en ny strategi för hamnar ska tas. Får jag veta mer?

Anf. 97 CARINA MOBERG (s) replik:

Herr talman! Den som väntar på något gott väntar aldrig för länge, Erling Bager. Det har citerats en del här i dag. Det är väl fint. Du får veta mer när den transportpolitiska propositionen läggs på riksdagens bord.

Erling Bager är en positiv person. Han kan till och med tycka att jag sade något positivt och bra i mitt anförande. Det vill jag tacka alldeles särskilt för.

Vi kommer att satsa mer på infrastrukturutbyggnad. Exakt hur och när dessa satsningar kan bli verklighet får framtiden utvisa. Nu pratar jag

om kommande mandatperiod utifrån den partikongress som vi socialdemokrater har haft för att vi vill forma den politik som vi ska gå till val på.

Om jag får ställa en motfråga till Erling Bager skulle jag gärna vilja att Erling Bager preciserar något mer vad gäller det ökade anslag på vägsidan som Folkpartiet beskriver i sitt särskilda yttrande. Där skriver ni att ni främst för att skapa utrymme för tjälsäkring av skogsvägar och tidigareläggning av investeringar i väginfrastrukturen föreslår 500 miljoner mer till vägarna. Då undrar jag hur många meter väg det egentligen blir kvar att bygga när man har satsat på tjälsäkring av skogsvägar. Och hur går det att täcka behov av drift och underhåll?

Enligt de uträkningar som jag har haft tillgång till skulle de 500 miljonerna som ni har ökat anslaget med inte ens räcka till två mil motorväg. Man kan inte koka soppa på en spik hur många gånger som helst. Jag skulle gärna vilja ha ett svar från Erling Bager på den frågan.

Prot. 2005/06:44

5 december

Kommunikationer

Anf. 98 ERLING BAGER (fp) replik:

Herr talman! Vi har tre förstärkningar av budgeten. Återigen: För det första vill vi skjuta på Norrbotniabanan. För det andra lägger vi 500 miljoner mer än regeringen. För det tredje vill vi verkligen satsa på PPP. Det finns intresse för PPP-lösningar på många håll.

Jag såg i en broschyr om E 20 att Götene kommun går in och lånar ut 11 ½ miljoner till Vägverket så att de ska kunna bygga Göteborgsrondellen Götene. Dessutom är man beredd att satsa 265 miljoner till etappen mellan Lundsbrunn och Holmestad, den mest olycksdrabbade i Skaraborg ned mot Alingsås. Är Carina Moberg positiv till att man försöker hjälpa till på en olycksdrabbad väg, eller inte?

Återigen vill jag fråga om hamnarna. Är det en ny strategi som läggs? Det är intressant för oss i riksdagen och trafikutskottet att känna till detta. Ytterligare frågar jag: Satsar Socialdemokraterna nästa mandatperiod mycket mer på infrastruktur utöver den ram som gäller till 2015 utan att det sker förseningar av andra projekt?

Anf. 99 CARINA MOBERG (s) replik:

Herr talman! Självklart är jag glad över att det stråk på E 20 som togs bort ur planerna under den borgerliga regeringen 1991–1993 nu åter är på gång att bli av. E 20 är en av de viktigaste godstransportlederna. Glädjande nog startas, precis som Erling Bager säger, vägsträckningen Holmestad–Lundsbrunn – du valde att beskriva den från andra hållet – redan nästa år, och det blir en fyrfältsväg. Självklart är det positivt.

Vad gäller PPP står jag kvar vid den ståndpunkt som jag har haft under ganska lång tid. Jag tycker inte alls att man ska utesluta alternativa finansieringsformer av vägprojekt, dock kan jag känna mig tilltalad av det som Vägverket lämnade som förslag. Det tycker jag absolut att vi ska diskutera vidare. Jag vill ha en demokratisk kontroll av dessa projekt. Jag anser inte att de ska vara för många. Jag anser att de ska finnas över hela landet och inte endast i storstäderna. Men låt oss diskutera fyra fem större projekt runtom i landet, om det nu är så att vi trots den goda ekonomin, låga inflationen och goda tillväxten, inte skulle kunna finansiera alla de infrastrukturprojekt som är angelägna. Visst, låt oss diskutera PPP vidare, eller OPS som en del väljer att använda som benämning.

Den del av Norrbottenbanan som finns inlagd i långtidsplanerna står jag självfallet bakom. Den har vi förhandlat oss fram till mellan de tre partier som har samarbetat under den här mandatperioden. Jag har själv fått ta del av vilken framtidsstro detta ger i norra delen av Sverige där man de facto verkar överens över partigränserna om att det är ett välkommet projekt som manifesterar att hela Sverige ska leva. Det är viktigt i sammanhanget att det inte bara är persontransporter som är avsedda att gå på Norrbottenbanan utan också godset. Det är inte minst viktigt.

Anf. 100 CLAES ROXBERGH (mp):

Herr talman! Jag skulle vilja ta upp en aspekt som nästan inte alls har berörts hittills i debatten. Jordens genomsnittstemperatur har stigit med en halv grad. Mängden koldioxid i atmosfären var från början någonstans kring 270 ppm, 270 miljondelar. Den är nu uppe på 375. Man säger att det vi skulle kunna tolerera ligger någonstans under 500. Det skulle i så fall medföra, enligt IPCC, två graders temperaturhöjning på jorden med mycket stora konsekvenser.

Hur ska vi då bära oss åt för att klara det här? Om vi tittar på vad det innebär för det vi pratar om i dag, nämligen transportsektorn, är svaret att det inte går. Det pekar åt helt fel håll alltihop.

Den tunga trafiken på vägarna ökar kraftigt. Biltrafiken minskar inte sina CO₂-utsläpp trots tekniska förbättringar. De äts upp av trafikökning.

Flygtrafiken ökar. Utsläppen ökar där också trots att flygmaskinerna och motorerna blir bättre.

Sjöfarten är energieffektiv, men de kör fortfarande på väldigt mycket dåligt bränsle.

Även när det gäller tågtrafiken finns en del att göra, i varje fall när det gäller den dieseldrivna trafiken som kan gå över till alternativa bränslen, förnybara bränslen.

Då kommer vi till frågan: Hur ska vi få rätsida på den här utvecklingen?

Det gäller att se till att den marknad som transportköparna vänder sig till har rätt prissättning på transporttjänsterna. Jag menar att en stor del av prissättningen inte är korrekt. Den måste justeras så att det blir rätt sammansättning och att man köper rätt typ av transporter. Det innebär att det finns transportslag som inte bär sina reella, riktiga, kostnader. Risken finns att man köper en för bra transport till sina varor om det är fel prissatt. Då får vi felaktiga investeringar. Vi får felaktiga transportstrukturer.

Ett sätt att arbeta med detta är avgifter och skatter. Ett annat sätt framåt är handel med utsläppsrätter så vi skruvar ned utsläppen. Det sista är lagstiftning, att vi lagstiftar om emissionskrav helt enkelt. Det är en palett som måste användas på rätt sätt.

När det gäller trafiken på väg behöver vi en kilometerskatt så vi får möjligheter till en vettigare prissättning. När det gäller flyget har vi fått eller kommer att få en flygskatt som jag i och för sig inte tycker är det optimala, utan vi måste gå vidare med bränsleskatt och utsläppsrättigheter så att vi skapar incitament för de aktörer som finns på marknaden. Sjöfarten måste det också åtgärder till. De betalar inte heller bränsleskatt i dag. Det är självklart att varje trafikslag måste betala sina kostnader.

När det gäller trängselskatten, som har varit uppe här förut, är det också ett marknadsorienterat sätt att prissätta en begränsad tillgång. När

vi ringer betalar vi en högre taxa under vissa tider på dygnet när det är hög belastning i telefonsystemet. På samma sätt borde vi göra i biltrafiken, och jag hoppas vi kommer att göra det efter den 1 januari här i Stockholm. Detta är egentligen en satsning både på bättre miljö, bättre framkomlighet, bättre säkerhet och ett bättre utnyttjande av en dyrbar infrastruktur som vi har byggt en gång.

Det går inte att lösa det här problemet genom att bygga motorvägar och biltrafikleder. Det var någon som lärde mig en gång att när det gäller transportkapacitet i en storstad motsvarar ett tunnelbanespår 18 bilfiler.

Tänk er själva hur det skulle se ut i Stockholm om vi löste hela problemet med att bygga ut motorvägarna. Det skulle bli motorvägar över hela staden.

Kollektivtrafiken är oerhört viktig och en förutsättning för att det här ska fungera. Det behövs stora investeringar, både i Stockholm och Göteborg och flera andra städer. I Göteborg skulle Västlänken kunna betalas med trängselavgifter. Det vore en alldeles utmärkt lösning.

Norrbotniabanan mellan Umeå och Luleå är faktiskt samhällsekonomiskt lönsam om man beaktar den godstrafikpotential som kommer att trafikera den järnvägen.

Därmed vill jag yrka bifall till betänkandetexten.

Anf. 101 SVEN BERGSTRÖM (c) replik:

Herr talman! Det är en lång debatt och det är förståeligt att inte alla hinner lyssna på allt som sägs. Jag vill ändå erinra Claes Roxbergh om vad jag lyfte fram i mitt inledningsanförande, nämligen att vi på Morgonkot i dag hörde talas om hur glaciärerna smälter i Alperna och att transportsektorn står för ca 40 % av de svenska koldioxidutsläppen och att två tredjedelar kommer från vägtrafiken.

Vi är nog flera ledamöter i utskottet som är uppmärksamma på detta. Det har berörts i debatten.

Miljöpartiet har nu suttit med i några år i nära samarbete med regeringen och varit överens om de budgetförslag som lagts fram. Ändå lyckas Claes Roxbergh på något sätt förpassa sig i oppositionsposition när han går upp i talarstolen och säger att nu måste vi göra något. Det ska vara rätt prissättning och varje trafikslag måste bära sina egna kostnader.

Jag kan instämma i det mesta som Claes Roxbergh sade från talarstolen. Ni har ju suttit med. Varför har ni inte gjort mer? Varför har ni inte lagt fram de skarpa förslagen? Något av det mest påtagliga som har kommit fram är ju trängselskatten. Den kom in under valnatten. Socialdemokraterna motsatte sig den väldigt kraftfullt under hela valrörelsen. Under valnatten kastade man om och gick med på detta.

Jag tycker att det är sorgligt. I Centerpartiet har vi en väldigt öppen attityd till trängselskatter. Vi vill utnyttja marknadsmekanismerna, men vi vill göra det i en öppen dialog med väljarna och tala om vad vi står för och inte kasta in det som jästen efter degen när valnatten är inne och man måste försöka forma en majoritet.

Det är ett bedrägligt sätt som dessvärre kanske kan innebära att det här sättet att utnyttja marknadsmekanismerna faller. Jag hoppas att det inte gör det. Jag tror att det är nödvändigt att arbeta också med det här instrumentet. Men det är väldigt illa att det kom in på det sätt som skedde.

Anf. 102 CLAES ROXBERGH (mp) replik:

Herr talman! Det är väl samma process som vi kommer att se om det skulle bli en borgerlig regering. Det skulle bli samma typ av förhandlingar. För oss har det inte varit någon hemlighet. Vi har stått för trängselavgifter och trängselprissättning hela tiden. Det har vi haft på vår agenda.

I den här typen av förhandlingar partierna emellan när man ska bilda underlag för en regering blir det eftergifter åt både det ena och det andra hållet. Vi har inte fått igenom precis vad vi har velat. Vi tyckte att man kunde gå längre. Socialdemokraterna har också fått göra eftergifter. Jag föreställer mig att alliansen också får göra eftergifter fram och tillbaka mellan partierna för att skapa majoritet. Det fick ni göra 1991, så det är väl inte okänt.

Jag vill ge en erkänsla till Centern. Både du och Centern i övrigt tar klimatfrågan på allvar. Det tycker jag är viktigt att påpeka. Det nämndes ju också tidigare i debatten.

För oss finns det flera förslag som vi tycker är nödvändiga att genomföra men som vi inte har fått gehör för. Nu lyfte jag fram ett antal som jag tyckte var väldigt viktiga. Ett antal har vi fått igenom. Något som återstår och som jag tycker är väldigt viktigt är kilometerskatten. Flygskatten har vi börjat på ihop med flera andra länder som också har det.

Anf. 103 SVEN BERGSTRÖM (c) replik:

Herr talman! Claes Roxbergh medgav ju själv att han inte var säker på att flygskatten som den nu är utformad är alldeles optimal. Där delar jag hans uppfattning. Vi kan ju konstatera att de länder som har prövat, både Danmark och Norge, har gått ifrån det eftersom det inte fungerar särskilt bra. Jag tror mer på handeln med utsläppsrätter som Claes Roxbergh var inne på. Det tror jag är ett effektivt sätt att använda marknadskrafterna för att få rätt prissättning.

Det är snart tio år sedan som kommittén Komkom med många ledamöter från trafikutskottet penetrerade hur vi skulle få rätt prissättning på olika transportslag och att varje trafikslag måste bära sina externa kostnader, det heter internalisering med ett fint ord.

Nu har Miljöpartiet suttit med i många år och haft möjlighet att marknadsföra det och få gehör för det. Varför händer det inte något radikalt på det här området, annat än möjligen en felformulerad flygskatt? Trängselskatten har vi berört. Ni har ändå haft möjlighet att under många års tid ta vara på de förslag som kom fram i Komkom och föra in dem i regeringspolitiken.

Anf. 104 CLAES ROXBERGH (mp) replik:

Herr talman! Svaret är enkelt. Det finns ett massivt motstånd mot den här typen av avgifter. Så enkelt är det.

När det gäller flygskatten vill jag påpeka att Malta har, Storbritannien har, Danmark kommer att ta bort, Frankrike planerar införande – 2 euro för ekonomiklass och 20 euro för businessklass – Chile planerar, Schweiz planerar att återinföra, Holland och Norge har flygbränsleskatt, Österrike planerar att införa. Det finns en väldigt stor rörelse inom EU att gå den här vägen.

Jag förväntar mig i framtiden att EU-länderna gör något tillsammans. Här kommer vi att få någonting. Det vi ser nu är en varierad palett över

att majoriteten av EU-länderna har eller planerar att införa någon form av sådant system.

Jag ser framför mig att vi får ett EU-system där vi har både flygbränsle- och någon form av flygbeskattnings så att flyget får betala sin del av kakan.

Prot. 2005/06:44
5 december

Kommunikationer

Anf. 105 ERLING BAGER (fp) replik:

Herr talman! Claes Roxbergh kommenterade mitt inlägg om Norrbotten. Jag vill fråga Claes Roxbergh: Vad är det för fel med tanken att mäta största samhällsnytta och största miljönytta när man prioriterar var det är viktigast att bygga ut järnväg? Vad är det för fel med tanken största samhällsnytta och största miljönytta?

Det har präglats Folkpartiets sätt. Vi ser andra områden i Sverige som är mer tätbefolkade där vi skulle kunna göra det möjligt för tillväxten att bli ännu bättre. Claes vet ju att det inte kom till via Banverkets prognoser och förslag utan det var i en regeringsförhandling på natten som det här kravet accepterades av Socialdemokraterna.

Men återigen: Vad är det för fel på tanken, när vi prioriterar projekt, att vi har principen att stor samhällsnytta och miljönytta är viktigt när staten satsar så stora pengar?

Anf. 106 CLAES ROXBERGH (mp) replik:

Herr talman! Man ska för det första inte ha någon övertro på den typen av kalkyler. Trots det är bandelen från Umeå till Luleå samhällsekonomiskt lönsam. Det som förvirrar diskussionen är den norra delen av Norrbotten, norr om Luleå. Den är inte samhällsekonomiskt lönsam. För bandelen Umeå–Luleå finns däremot samhällsekonomiska förutsättningar. Det är den som ligger i planen.

Samtidigt måste vi bestämma vad vi vill med Norrland. Ska det bara vara en avfolkningsregion eller ska vi göra något positivt? Jag tycker att det är mycket bättre att satsa på vettiga infrastrukturinvesteringar än företagsstöd och sådant. Skapa en långsiktigt hållbar infrastruktur så att den regionen har möjlighet att utvecklas och så att det blir ett spännande företagsklimat där företag kan utvecklas och arbetstillfällen skapas i stället för att syssla med andra stödformer. Det tycker jag ger betydligt bättre förutsättningar för framtiden.

Anf. 107 ERLING BAGER (fp) replik:

Herr talman! Det innebär att projekt som järnvägstunneln i Stockholm, Västlänken i Göteborg med avsikten att bygga bort flaskhalsen samt järnvägen Västra Götalandsbanan Göteborg–Borås inte är lika viktiga.

Denna region skulle så väl behöva en arbetsmarknad som bättre hänger ihop med kommunikationerna. Som Roxbergh också vet är Göteborgsregionen mycket tätbefolkad och har stora problem. Men jag förstår att det är viktigare att nu, fram till 2015 och vidare, satsa på något annat projekt.

Folkpartiet säger klart och tydligt att vi lyfter ur Norrbotten i den nuvarande planen fram till 2015. Vi satsar på andra projekt, och jag har nämnt några.

Anf. 108 CLAES ROXBERGH (mp) replik:

Herr talman! När det gäller Citytunneln här i Stockholm är ju den på gång. Det finns anvisade medel. Den verkar i och för sig bli lite dyrare än vad man hade planerat från början, men jag räknar med att den är i hamn, att den kommer att byggas ut och att det kommer att fungera.

När det gäller Västlänken i Göteborg, som inte är finansierad, tycker jag mycket väl att man skulle kunna använda sig av trängselavgifter för att finansiera den. Då skapar man också de möjligheter som Västlänken kommer att ge, och som du så bra beskrev, att minska störningarna och avlasta trafiken in till stan.

Anf. 109 KARIN SVENSSON SMITH (-):

Herr talman! Man kan välja olika perspektiv i den här debatten. Jag har många gånger tidigare använt miljöperspektivet som utgångspunkt för att diskutera trafikuskottets betänkande. Ibland har jag använt trafik-säkerhetsperspektivet och någon gång jämställdhetsperspektivet. Men det jag tänkte pröva i dag är att försöka läsa vårt betänkande och se på vår politik från barnens perspektiv. Jag tänkte utgå från det som står i FN:s barnkonvention om att barn har rätt till en säker och stimulerande miljö.

Idén till detta fick jag när jag tittade på Miljömålsrådets redovisning av hur det går med de 15 olika miljökvalitetsmål vi har. De har lagt upp detta utifrån barns perspektiv. Det har en stark beröring till trafik, och det är därför jag har valt detta.

Jag tänkte ta upp fem olika områden ur barns perspektiv. Det första handlar om frisk luft.

Barn andas mer än vuxna i förhållande till sin vikt och är ofta mer aktiva utomhus. Enligt barnens miljöhälsoenkät 2003 färdas nästan 40 % av barnen i dag mer än fem kilometer för att komma till och från förskola eller skola och andra aktiviteter. Det innebär att de exponeras för trafikmiljöer med höga föroreningshalter. Luftföroreningarna påverkar barnens luftvägar och hämmar lungornas utveckling. Den som vuxit upp i ett förorenat område löper ökad risk för sämre lungfunktion som vuxen.

Enligt studier från andra länder, om de överförs till svenska förhållanden, skulle svenska innerstadsbarn kunna löpa en fördubblad risk att få sänkt lungfunktion, och detta är en sänkt funktion som består resten av livet. Detta tycker jag är väldigt allvarligt, och som folkvald känner jag att jag måste göra någonting för att förhindra att barn blir utsatta för det här.

Detta har också en väldigt tydlig social prägel. Det handlar framför allt om barn i hyreshus där människor inte har möjlighet att köpa sig en bättre miljö genom att flytta bort från de trafikerade lederna.

Luftföroreningar kan även ge olika symtom i luftvägarna hos barn, troligtvis i kombination med infektioner. Antalet lunginflammationer bland barn har ökat kraftigt de senaste åren, och det tror man hänger ihop med det här. Barn som har astma, vilka är fler nu än tidigare, är extra känsliga för effekter på luftvägarna som kommer från trafiken.

De delmål man har för kvävedioxid och marknära ozon klarar man dåligt av att uppfylla, och det har en väldigt tydlig koppling till trafiken. Där har den tidigare förbättringen stannat av.

När det gäller partiklar är barn mer exponerade för dem nu än tidigare. Här är trafiken en väldigt viktig källa. Alldeles nyligen fick vi ta del

av en forskarrapport som visar att man har underskattat hälsoeffekten av ultrafina partiklar, alltså väldigt små partiklar. För svenska förhållanden räknar man med att de orsakar 1 800 förtida dödsfall, det vill säga tre gånger så många som antalet omkomna i trafiken.

Detta handlade alltså om frisk luft. Här talar slutsatsen för att man måste satsa på ett långsiktigt hållbart transportsystem där ekologi och hälsa står i förgrunden. Detta anser jag att vi inom den rödgröna majoriteten har stakat ut framtiden för, både med infrastrukturplaner och med de beslut vi tagit hittills. De kanske inte riktigt är så långtgående som de hade blivit om vi i Miljöpartiet hade formulerat detta själva, men det vi har gjort under dessa sju år då vi haft möjlighet att skriva budgetar och propositioner ihop är att hitta det som är praktiskt möjligt och en handlingskraft. Vi har också tillmätt detta en ganska stor betydelse. Vi gör hellre någonting bra än vi gör det snabbt.

Jag blir däremot lite orolig över att se vilken låg prioritet den borgerliga alliansen ger de här frågorna. Ingen av de sex grupper som ni tillsatte för att göra er gemensamma politik hade med trafik och miljö att göra. Det är lite svårt att debattera med er när ni har så väldigt olika frågor. Om ni tyckte att det var viktigt med trafik skulle ni försöka skriva ihop en gemensam plattform så att man vet vad man debatterar emot.

Det andra området sett ur barns perspektiv som jag skulle vilja ta upp är god bebyggd miljö. Vad är problemet där? Jo, problemet är bland annat buller. Det är någonting som barn är mer exponerade för nu än tidigare. Man har också upptäckt att barn blir hörselskadade mer än tidigare. Vid fyra års ålder rapporteras ca 2 000 barn ha nedsatt hörsel och vid tolv års ålder ca 4 000 barn.

Förutom att ge hörselproblem har buller negativ effekt i andra avseenden. Efter långvarig exponering för flygbuller nära flygplatser har skolbarn visat sig prestera sämre i test, till exempel vid korrekturläsning, pusselläggning och läsförståelse. De har sämre minnes- och koncentrationsförmåga, och ju långvarigare och kraftigare exponeringen är, desto större tycks skadeeffekten vara.

Koncentrationen av biltrafik i städerna hindrar också barnen från att röra sig. De flesta av oss som är lite äldre minns när man kunde leka i närheten av sin bostad även om man bodde i tätort. Föräldrar hade kanske inte lika stor anledning att oroa sig när barnen idkade sport och vistades utomhus på egen hand. Tyvärr är det inte så i våra tätorter i dag. Det hindrar barn från att röra sig, vilket är ett väldigt allvarligt hälsoproblem.

Det tredje problemet jag tänkte ta upp handlar om miljömålet Begränsad klimatpåverkan. Både Sven Bergström och Claes Roxbergh har tagit upp det i dag. Jag blir väldigt bekymrad när jag ser Kristdemokraternas reservation här, som säger att man i mindre utsträckning vill bry sig om långsiktigt hållbara transportsystem och hellre prioriterar problem i närtid om samhällsekonomisk effektivitet. Men vem är det som drabbas om vi i dag inte begränsar de klimatpåverkande gaserna? Jo, det är framför allt barnen, som ska leva och ta hand om den miljö vi lämnar efter oss. De ska ta itu med att områden blir översvämmade, att det blir mer extrema väderleksförhållanden och att de växtgeografiska zonerna ändrar sig. Detta tycker jag är oetiskt och omoraliskt. Jag ser fram emot att få diskutera det närmare med Johnny Gylling längre fram.

Det fjärde perspektivet jag tänkte ta upp som har med barnen att göra är nollvisionen, ett av våra trafikpolitiska mål som vi inte har pratat så mycket om i dag men där investeringar är viktiga för att vi ska hamna åt rätt håll. De flesta barnolycksfall med dödlig utgång är trafikolyckor. Ca 60 % av alla barn upp till 15 år som omkommer gör det faktiskt i trafiken. Motsvarande andel i åldern 15–90 år är hela 80 %. Mätt i förlorade levnadsår eller nedsatt hälsa orsakar trafiken mycket större skador än någon av de sjukdomar som kan drabba barn. Detta är någonting där vi har ett ansvar: att se till att vi genom prioriteringar av kollektivtrafik, hastighetsövervakning och effektiva sanktioner gör en säker miljö för barnen.

Det sista jag tänkte ta upp ur barns perspektiv handlar om PPP-lösningar. SNF brukar prata om att det egentligen borde heta CPP – *children pay principle*. Det handlar nämligen egentligen inte om hur man ska betala nu utan hur man ska spendera nu och skicka räkningen till kommande generationer. Barnen får betala om vi överinvesterar i dag.

Anf. 110 JOHNNY GYLLING (kd) replik:

Herr talman! Karin Svensson Smith kritiserar oss kristdemokrater för att inte tillräckligt vilja satsa på ett hållbart transportsystem.

Jag vill läsa innantill från vårt särskilda yttrande, där vi säger att vår syn på kommunikationer utgår både från välstånd och miljöhänsyn: Transporterna belastar dock miljön, och därför måste ytterligare insatser göras för att minska de skadliga utsläppen. Den långsiktiga hållbarheten förutsätter att de mest miljövänliga alternativen utvecklas. Järnvägens och sjöfartens ställning behöver stärkas samtidigt som fossila bränslen successivt fasas ut ur framför allt vägtrafiken.

Om detta presenterade vi förra året ett ganska omfattande program för en långsiktigt hållbar transportpolitik som även Anders Wijkman, EU-parlamentarikern, undertecknade och bidrog med sina synpunkter till. Vi anser att vi har en god och bra politik för att transportsystemen på sikt ska bli hållbara. Men det vi kritiserar regeringen, Miljöpartiet och Vänstern för är att man nästan bara fokuserar på det här området och glömmer bort att vi har andra mål också, nämligen att transporterna ska vara effektiva, att de ska vara trafiksäkra och så vidare.

Vi vill hemskt gärna stimulera järnväg och sjöfart, men vi tycker inte att man politiskt ska bestämma vilka godstransporter som ska gå på tåg, väg eller köl. Det måste industrin göra. Vi vill stimulera samverkan mellan de här olika transportslagen.

Anf. 111 KARIN SVENSSON SMITH (-) replik:

Fru talman! Nej, vi har heller inte någon som helst avsikt att dirigera vilken transport som ska gå med vad. Men det vi tycker är väldigt viktigt är att man har rätt pris på transporter så att den klimatpåverkan och annan påverkan som trafiken ger upphov till är inlagd i priset. Det är ett medel för att minska klimatpåverkan från transporterna.

Då undrar jag om Johnny Gylling tror att en sänkt bensinskatt underlättar eller försvårar för en klimatanpassning av transporterna.

Anf. 112 JOHNNY GYLLING (kd) replik:

Fru talman! Vi är ett parti som vill sänka bensinskatten, om talman-
nen tillåter att jag redogör för det nu. Vi resonerar som så, att om männi-
skor ska ha en chans att klara av sitt arbete, klara av sin fritid och sina
sociala kontakter måste de ha råd att använda bilen. Just i dag är det inte
så att alla kan gå och köpa sig en ny så kallad miljöbil, och det finns inte
alternativa bränslen ännu. Vi måste se till att inte beskatta bilisterna för
hårt, för då rasar samhället samman.

Jag skulle kunna vända på frågan: Är Karin Svensson Smith beredd
att höja bensinskatten till 100 kr litern nu då? Skulle det innebära att vi
snabbare fick en övergång till ett hållbart transportsystem?

Anf. 113 KARIN SVENSSON SMITH (-) replik:

Fru talman! Priset på fossila bränslen ger en sorts signal till männi-
skor om hur de ska bete sig, hur ofta de ska använda bilen jämfört med
andra sätt att förflytta sig och också vad man ska köpa i framtiden. Där-
för tror jag nog att du behöver diskutera den saken med Anders Wijk-
man, för jag har mycket svårt att tänka mig att han tror att sänkt bensin-
skatt är någonting som minskar bilens klimatpåverkan. Det är ju sänkt
skatt på fossila bränslen.

Som jag ser det är dessutom det förslag ni lade fram i somras ett pla-
nekonomiskt förslag, för det innebär ju att man subventionerar. Det är
marknadspriset som har ökat eftersom bristen på olja gör att den blir
dyrare. Den är svårare att pumpa upp. Att då påverka marknadsekonomin
genom att sätta ett tak där vi undan för undan med skattepengar ska sub-
ventionera bilismen strider både mot marknadsekonomiska och miljö-
mässigt sunda principer.

Från Miljöpartiets sida vill vi framför allt se till att bilismen blir dy-
rare där det finns alternativ. Det är därför vi är varma anhängare av
trängselskatt och vill införa det i fler städer.

Anf. 114 BJÖRN HAMILTON (m):

Fru talman! Jag ska börja med att från Moderaterna instämma i tacket
till kansliet, även om vi har ytterligare en debatt före jul. Men tack i alla
fall för ett väl genomfört arbete under det här året!

Fru talman! Vi misshandlar flyget i Sverige. Jag är väl snart den enda
i den här kammaren som diskuterar flygfrågor, men jag tycker att rege-
ringen och majoriteten i riksdagen misshandlar flyget.

Nu har flyget börjat bli ett transportsätt för alla. Det är inte bara di-
rektörerna i de mörka kostymerna som är ute och flyger utan det är alla.
Det är ett transportsätt som våra ungdomar använder för att förflytta sig
runtom i världen och skaffa sig fantastisk kunskap som ökar förståelsen
och minskar motsättningarna mellan olika kulturer och levnadssätt. Barn-
familjer semestrar långt hemifrån och tar med sig intryck från främ-
mande kulturer till sitt vardagsslit hemma.

Flyget har tillsammans med den snabba kommunikation som Internet
erbjuder blivit en av förutsättningarna för en värld med kanske mindre
våld och framför allt med större förståelse. Människor och idéer tar sig i
dag på nolltid mellan kontinenterna och utgör en av grundpelarna för den
globala utvecklingen.

Då, fru talman, vill majoriteten i denna riksdag lägga nya pålagor på flyget. Man vill under nästa år införa en flygskatt som får allvarliga konsekvenser för den transportpolitik som vi i trafikutskottet är ansvariga för. Det drabbar i första hand flygresenärer som använder lågprisflyget, det flyg som har blivit så populärt både för internationella transporter och för transporter inom Sverige. Det drabbar i första hand ungdomar och barnfamiljer. Det drabbar turistnäringen. Och det blir ett problem, speciellt i Sydsverige, om nu danskarna tänker avskaffa den skatt som Sveriges riksdag tydligen håller på att införa. Det blir ett stort problem för flygplatsen på Sturup.

Fru talman! En annan sak som är viktig i de här sammanhangen är naturligtvis att man inte bara kräver att flygbolagen ska rationalisera sin verksamhet utan även att staten rationaliserar den verksamhet som staten är ansvarig för, för att åstadkomma en kostnadseffektiv infrastruktur.

Ett sätt att göra detta vore att konkurrensutsätta flygtrafiktjänsten. Detta insåg regeringen redan år 1990, då man i sin budgetproposition skrev att man tyckte det vore bra om flygtrafiktjänsten skulle kunna konkurrensutsättas i Sverige. Men vad har hänt sedan dess, fru talman? Egentligen ingenting.

Kristianstad, Stockholm Skavsta, Saab-Linköping och Växjö flygplatser ville göra en lokal upphandling för flygtrafiktjänster för nästa år, 2006. Men de upphandlingarna avbröts sedan Näringsdepartementet meddelat att Luftfartsverket ensamt har ansvaret för flygtrafiktjänsten i det svenska luftrummet och att endast Luftfartsverket kan överlåta dessa uppgifter till någon annan. I nu gällande förordning för Luftfartsverket ansvarar Luftfartsverket för drift och utveckling av flygtrafiktjänst i fred och för civil och militär luftfart och utbildning av flygledare.

Det här anser jag står i strid med fri konkurrens inom flygtrafiktjänstområdet och omöjliggör att bedriva kostnadseffektiv flygtrafiktjänst på våra flygplatser. Kostnaderna för detta drabbar i slutändan ungdomarna och barnfamiljerna, precis som flygskatten.

Ett annat problem som regeringen drar i långbänk är flygplatssituationen i Stockholm. Hur många gånger har vi inte stått här och diskuterat Bromma och vad som kommer att hända i Stockholmsregionen, fru talman? Min fråga till majoriteten är: När kommer regeringen och majoriteten med ett förslag på hur lösningen för både affärsflyget och det reguljära flyget inom Stockholmsområdet skulle kunna se ut?

En annan sak som inte har varit uppe speciellt mycket i dag är sjöfarten. Vår uppfattning är att möjligheten att utnyttja sjöfart har hamnat i skymundan i regeringens infrastrukturpolitik. Vi får väl se om det står någonting i den nya trafikpolitiska propositionen som vi har väntat på så länge. Men att det inte har diskuterats tycker vi är mycket olyckligt.

Vi måste bestämma hur infrastrukturen i form av vägar och järnvägar ska anpassas till ett effektivt system av hamnar längs våra kuster. Sjöfartens fördelar är stora, inte minst är den energieffektiv. Det finns all anledning att lyfta fram sjöfartens konkurrensfördelar.

Kostnaden för godshanteringen i hamnarna måste också vara konkurrensneutral i förhållande till transportslaget. Lasthanteringen är en dryg kostnad som drabbar sjöfarten på ett unikt sätt. En kusttanker får till exempel vanligen betala full hamnavgift för lossning vid en oljedepå.

Om samma kvantitet levereras till samma depå via järnväg utgår däremot ingen kostnad för järnvägsoperatören.

Konventionell kustsjöfart är knappast längre möjligt att bedriva med lönsamhet i Sverige. Det finns tecken på att utländska rederier av kostnadsskäl föredrar att landtransportera gods till kontinentala hamnar hellre än att göra anlop i Sverige.

Nej, fru talman, vi behöver en radikal förändring av sjöfartsnäringens förutsättningar. Kanske vore tonnageskatt och ett avskaffande av stuve-rimonopolet ett steg i rätt riktning.

Fru talman! En annan sak som vi avvaktar och inte har fått förslag om ännu är hur kassaservicen ska fungera i framtiden. Det har vi väntat på under säkert ett års tid här i riksdagen. Staten har under många år lämnat ersättning till Posten för upprätthållande av grundläggande kassaservice i hela landet. Enligt min mening är riksdagens krav att tillhandahålla kassaservice rimlig, men det är långt ifrån givet att det är Posten AB som ska tillhandahålla tjänsten eller avgöra hur kassatjänsten ska utformas.

Det finns möjlighet att utforma olika lösningar beroende på lokalisering och efterfrågan. Möjligheten att tillhandahålla begränsad kassatjänst också på mindre orter finns även hos andra aktörer än hos Posten AB. Vi avvisar mot denna bakgrund regeringens anslag på 400 miljoner kronor för ersättning till Posten för rikstäckande betalningsservice eftersom Posten ännu inte har redovisat var de här pengarna används. Man har alltså inte gjort någon kostnadsredovisning till riksdagen i alla fall.

Anf. 115 KARIN SVENSSON SMITH (-) replik:

Fru talman! Jag ska först svara på en av de frågor som Björn Hamilton ställde, och det gäller sjöfarten. Utan att berätta om några detaljer kan jag säga att sjöfarten är mycket väl företrädd såsom vi resonerar nu inom ramen för den transportpolitiska propositionen. Vi är mycket väl medvetna om att det finns en stor potential för att ta hand om flera av de godstransporter som i dag går från norr till söder på vägarna. Det här är en expanderande näring som har bra möjligheter i framtiden.

Men vi vill å andra sidan inte dra undan grunden för den svenska sjöfarten genom att ta bort sjöfartsstödet. Jag undrar om Moderaterna fortfarande står för det förslaget. Det är ingen större poäng att inrätta en transportpolitik för sjöfart om man sedan tycker att den ska flagga ut, inte vara svensk längre och inte ha svensk besättning.

Men det var inte därför som jag begärde ordet, utan det var för att diskutera flyg. Jag undrar om Björn Hamilton är helt oberörd av de klimatförändringar som har skett på sistone, att glaciärer smälter, att man till exempel har frusen mark i 30 dagar mindre nu för svensk skogsindustri att transportera ut sina varor och de katastrofer som har hänt. Berör det inte alls Moderaterna? Flyget är ju en väldigt viktig anledning till att vi har klimatpåverkande gaser.

Sedan undrar jag slutligen om Moderaterna instämmer i det Folkpartiet säger på s. 50 i budgetbetänkandet om att man avsätter 100 miljoner för driftbidrag till icke-kommunala flygplatser, främst för att motverka effekterna av den nya flygskatten i Norrland och på Gotland. Vi har inte förlagt flygskatten ännu. Jag tror att både Norrland och Gotland blir undantagna. Vilka icke-kommunala flygplatser i Norrland är det i så fall

ni vill understödja? Visby är ju Luftfartsverkets flygplats. Ni har kanske inte pratat om detta gemensamt.

Anf. 116 BJÖRN HAMILTON (m) replik:

Fru talman! Jag ska ta sista frågan först här. Vi har inte avsatt den slant som Folkpartiet har avsatt till detta. Däremot kan jag tänka mig att man i en borgerlig regering kanske får en lite annorlunda syn på de avvägningar som man måste göra mellan de olika transportslagen för att få fram ett kostnadseffektivt och miljömässigt transportsystem som våra invånare kan använda och vill ha. Jag kan tänka mig att man får en annan syn på det än vad den nuvarande majoriteten och regeringen har. Vi har alltså inte tagit upp några speciella pengar till det i vår budget. Däremot har vi, som Karin Svensson Smith vet, en betydligt vidare budget än vad regeringen har.

Det var det ena.

Sjöfartsfrågan försvann lite i mitt huvud när jag talade om det andra. Karin Svensson Smith kan kanske upprepa den.

Anf. 117 KARIN SVENSSON SMITH (-) replik:

Fru talman! Jag undrar om Moderaterna fortfarande står fast vid att ta bort sjöfartsstödet som är en förutsättning för att man flaggar in och utvidgar sjöfarten. Det har ni ensamma velat och krävt flera gånger tidigare. Jag undrar om det ligger fast.

Anf. 118 BJÖRN HAMILTON (m) replik:

Fru talman! Vi får ta upp det när vi diskuterar den gemensamma politik som vi ska ha i alliansen. Vi har inte satt ned foten där just nu.

Anf. 119 RUNAR PATRIKSSON (fp):

Fru talman! Många saker är redan sagda. Men jag känner ändå ett behov av att ta fram vissa saker. Sven Bergström tog ifrån mig en sak. Intet är som väntans tider, hade jag tänkt starta mitt inlägg med, med tanke på transportpolitiska propositioner och infrastrukturpropositioner som vi har väntat på. Under mina sju år här i riksdagen har jag väntat på många propositioner i infrastrukturärenden. Det måste jag få påstå. Jag hinner kanske rentav inte med att få vara med om att genomföra dem under mina åtta år om vi ska vänta längre.

Fru talman! Men så kom ju kyrkomusikern på att det är ju advent, och det är ju också väntans tider. Då kan jag använda det i stället och säga att det är ju perfekt att ha den här debatten i adventstider, eftersom det är väntans tider. Nu hoppas vi verkligen att den transportpolitiska propositionen kommer så att vi får ordning och reda på dessa för landet så oerhört viktiga frågor.

Jag kände förut att jag kanske inte behövde gå upp i debatten över huvud taget eftersom det har sagts så mycket här som jag kan ställa mig bakom. Men först skulle jag vilja bemöta det socialdemokratiska angreppet om att alliansen inte är överens. Att vi inte har någon egen grupp som jobbar med de här frågorna tror jag faktiskt beror på att vi har varit så överens om frågorna under de år som har varit. Det räcker nästan med begreppet PPP. Det var någon mer i dag som använde begreppet OPL,

offentliga och privata lösningar på infrastrukturbyggande, som jag faktiskt nästan tycker är bättre än det engelska begreppet PPP. Det är där skillnaden ligger.

Det handlar inte om att skjuta över avgifter på våra barn i framtiden, som Karin Svensson Smith sade. Det handlar om att landet är i behov av infrastruktur. Är vi inte åtkomliga i hela landet är inte hela landet i bruk. En norsk politiker sade vid ett möte i Nordiska rådet att vi ska ta hela Norden i bruk. Det har jag använt många gånger sedan. Hela Sverige ska brukas. Det är omöjligt att bruka områden som inte är åtkomliga.

Nu råkar jag själv bo i ett sådant område. Jag råkar också bo i ett område av Sverige där det inte finns några järnvägar – och då kan ni stå här och prata om Botniabanor och vad det är – men det finns mycket skog. Det finns oerhörda mängder råvara som ska fram till pappersbruken och sågverken.

Det finns småföretagare som satsar 3 miljoner på en lastbil som han ska hämta rundtimmer med. Han får kanske ha sin investering stående stilla i åtta veckor och betala lön till en anställd därför att infrastrukturen inte fungerar.

Då menar vi att man ska bygga PPP-anläggningar på de stora vägarna och använda de anslagsmedel vi har till de mindre vägarna. Jag vill i dag vara de mindre vägnas talesman. Där finns den råvara som ska till svensk träindustri med över 100 miljarder i omsättning. Vi tar ingen hänsyn till dem. Småföretagarna som ska frakta detta virke kan utsättas för många veckors stopp på grund av att det inte finns någon åtkomlighet. Här är skillnaden. Här är alliansen överens. Bygg stora projekt med PPP-pengar! Använd anslagsmedel till de mindre vägarna!

Tjalsäkringssystemet fanns faktiskt inte när jag kom till riksdagen för sju år sedan, men nu finns det med i budgeten, och det gläder oss väldigt, vi som bor i de områdena, att vi har klarat att tjata in en rubrik som handlar om tjalsäkringspengar. Det är den svenska glesbygdens pengar. Men så fort det blåser till någonstans eller regeringen har missat att det ska läggas ned en fabrik i Trollhättan så går man in och hämtar pengar från andra projekt, och vilka drabbas? Jo, råvaruvägarna. Tjalsäkringspengarna från den svenska glesbygden får stå tillbaka för dålig kommunikation mellan olika projekt.

Jag trodde faktiskt att Carina Moberg i dag skulle säga någonting när hon startade. Vi hör ju en statsminister stå här ibland och säga: Jag är stolt men inte nöjd. Jag trodde att Carina skulle säga: Jag är missnöjd – inte stolt utan missnöjd med den politik som nu förs i den här frågan.

Jag tror att alla som sitter framför mig här åker på politiska möten och träffar Andersson och Pettersson och Lundström, och vad tar man upp? Jo, man tar upp frågan om infrastrukturen. Då kommer vägarna alltid först. Jag har ingenting emot att bygga järnvägar, men det finns stora områden där järnvägar inte finns och man måste bygga vägar. Stannar bilen så stannar Sverige – ja, det är helt sant! Därför måste vi prioritera den delen – det är vi helt överens om.

Vad gäller glesbygdspolitik i övrigt tar vi från Folkpartiet ingen debatt i dag om postfrågorna och IT-frågorna, för de kommer i januari. Vi har bestämt oss för att vi lägger dem åt sidan till den debatten. Men det är ju likadant där. Om vi skulle ta diskussionen om de frågorna så är ju

post- och IT-frågor glesbygdsfrågor som vi har missat. Vi ska ta en ordentlig debatt om dem senare.

Flytta över ansträngningen i Sverige på PPP eller samarbete mellan offentligt och privat i de här frågorna, och använd pengarna i övrigt, som jag har sagt, till det andra vägnätet – inte minst det enskilda vägnätet i Sverige, som hela tiden halkar efter!

Jag talar nu för skogens ägare, de små skogsägarna, som har det här problemet, och för ägaren till det lilla sågverket och den stora pappersindustrin. Jag tror att vi måste ta det här på allvar i riksdagen.

Till slut skulle jag vilja påstå att även vi måste tänka på det globala arbetet. När jag nu är inne på PPP-systemet kan jag inte gå ur talarstolen vid min sista debatt om budgetfrågorna utan att nämna den nordiska triangeln. Mitt engagemang i Nordiska rådet, mitt boende vid norska gränsen och det nordiska arbetet drar mig runt i hela Norden, och jag vill säga hur viktigt det är med den nordiska triangeln, som går från Köpenhamn via Oslo till Helsingfors – Stockholm finns med på vägen – och faktiskt vidare ända fram till Sankt Petersburg. Det är så oerhört viktigt att vi kommer i gång med byggandet av vägarna i den nordiska triangeln. Då är det så att offentliga och privata medel måste verka tillsammans för att få det att fungera. Den nordiska triangeln är oerhört viktig för hela Nordens fortsatta samarbete, både för persontrafik och godstrafik.

Anf. 120 KARIN SVENSSON SMITH (-) replik:

Fru talman! Jag frågade Björn Hamilton om vilka flygplatser som avsågs, och det var kanske lite taskigt. Men nu är det en folktoppartist som har pratat, så nu tänkte jag att Runar kunde berätta för mig vilka icke-kommunala, icke-statliga flygplatser i Norrland som ska få del av de här 100 miljonerna.

Men när jag ändå har tillfälle att prata med dig, Runar, är jag nyfiken på det här med PPP-lösningar, som du talar dig så varm för. Vi behandlar ju faktiskt det i det här betänkandet. Arlandabanan var väl ett av de första projekten som byggdes med alternativ finansiering. Det projektet gick ju så pass dåligt att för att det inte skulle gå i konkurs fick en australiensisk bank ta över det. Det är ju rätt så anmärkningsvärt, för det finns väl få sträckningar där järnvägen borde gå ihop sig bättre än mellan Stockholms central och Arlanda.

Man konstaterar också här i regeringens redovisning att man i framtiden måste se upp mycket bättre med den här sortens projekt. Riksrevisionen har riktat mycket stark kritik mot detta, och regeringen konstaterar i sin redovisning följande: "Riksgäldskontoret har på uppdrag av regeringen lämnat förslag om hur lån med kreditrisk till näringslivet bör hanteras med avseende på bl.a. värdering av kreditrisk och ansvarsfördelning." Det här är ju bara ett sätt att skapa sig utrymme som man inte har i dag och sedan skicka räkningen till kommande generationer. Jag skulle vilja veta om Runar tycker att det är högre skatt vi ska ha för att kunna finansiera återbetalning av lånen eller om det är större barngrupper i skolan eller färre poliser. Jag vill att du nu talar om hur det är tänkt att man ska finansiera en investering vi inte har råd med och skicka räkningen till kommande generationer.

Anf. 121 RUNAR PATRIKSSON (fp) replik:

Fru talman! Jag lånar lite av repliktiden till att titta bort på våra vänner från vårt kansli och säga: Tack för förberedelsearbetet till er alla! Jag missade det under mitt huvudanförande. Vi ses ju till ett icke protokollfört möte senare i dag, så vi kan ju träffas och tala om det då. Tack, kansliet!

Jo, så här är det: Vilka flygplatser som ska få stöd är inte klart än. Det finns 100 miljoner extra i budgeten från Folkpartiet till flygplatser i glesbygd. Det har vi alltid haft. Vi har haft mindre pengar tidigare, men i år har vi lagt till pengar med 100 miljoner. Det innebär att vi har en beredskap inför den diskussion som vi nu ska ha kring den flygskatt som ju också är uppe till diskussion. Där har Folkpartiet inte helt tagit avstånd, men vi har ju helt andra åsikter än jag tror regeringen har i de frågorna. Men som reserv, i bakgrunden, har vi också 100 miljoner till att stötta icke-statliga flygplatser, små flygplatser i Sverige, när den diskussionen kommer upp om vilka som det gäller specifikt.

Jag har lite tid kvar till PPP. Nej, vi har radikalt olika åsikter om PPP. Det har Karin Svensson Smith och jag haft under alla år. Jag tror inte att det var så förr. När man en gång byggde järnvägen i Sverige och när man byggde Göta kanal tror jag inte att pengarna fanns. Men man trodde på infrastrukturen på den tiden. Det fanns inget vänsterparti eller miljöparti som inte trodde på infrastruktur, utan man trodde på att bygger vi vägar för att transportera gods och människor så är det någonting att satsa på, och så betalar vi lite längre fram, även om inte pengarna fanns just den dagen.

Anf. 122 KARIN SVENSSON SMITH (-) replik:

Fru talman! Jag konstaterar bara att på s. 50 i betänkandet står det att Folkpartiets budgetförslag reserverar de här medlen för icke-kommunala flygplatser för att motverka effekterna i Norrland och på Gotland. Jag vet inte vilken privat flygplats ni vill stödja på Gotland, och jag vet inte heller vilka i Norrland. Förmodligen kommer ingen av dem att drabbas av flygskatten. Det ska bli intressant att få utrett, om du har möjlighet, vilka privata flygplatser i Norrland det rör sig om. 100 miljoner är mycket pengar.

Men jag vill gå tillbaka till det här med PPP. Jodå, vi har lånefinansierat investeringar förr i Sverige, och vi gör det nu också. Skillnaden är om det är det offentliga som lånar eller om det är privata verksamheter som ska gå emellan. Det finns mycket som är lånefinansierat – Botniabanan är ett exempel. Skillnaden med PPP är ju att det är privata intressen som avgör vilka som kommer på tal, vilka byggbolag som är intresserade av vilka projekt, i stället för en demokratisk och rationell ordning. Jag tror att Erling Bager talade sig varm tidigare för att man skulle låta samhällsekonomisk effektivitet avgöra och inte Skanska och NCC utifrån vilket favoritprojekt de har så att de ska kunna köpa sig före i kön. Skillnaden är också att man måste ha ut en vinst. Det är väl ändå grunden för en privat verksamhet. Det är det som gör att det blir dyrare jämfört med när SJ och Banverket bygger upp sin verksamhet. Man har offentlig kontroll och behöver inte plocka ut privat vinst åt någon när man bygger projektet. Det tror jag är mycket mer samhällsekonomiskt effektivt, för att använda de ord som vi hörde tidigare från Erling Bager.

Anf. 123 RUNAR PATRIKSSON (fp) replik:

Fru talman! Jag tror inte att det finns någon skillnad mellan min och Erling Bagers syn i den här frågan. Det var att märka ord åt fel håll.

Vi tror på åtkomlighet. Vi tror på satsning på infrastruktur. Vi tror att ett av Sveriges största problem i dag – den arbetslöshet vi har, möjligheterna att skapa arbetstillfällen i Sverige både i storstadsområden och i glesbygd – beror på vår eftersatta infrastruktur. Därför hävdar vi med envishet att det finns möjlighet att som i Norge, England och många andra länder bygga via PPP-systemet.

Självklart kommer det en räntenota, men om vi inte bygger ut infrastrukturen får vi inte stopp på utflyttningen och vi får inte i gång nyinvesteringarna i svensk industri. Det är ju den frågan som ideligen tas upp när det handlar om att etablera arbetsplatser och skapa arbetstillfällen inom industrin i svensk glesbygd – det finns ingen åtkomlighet.

Du har pratat om barnen i dag. Jag ser dem framför mig. Det är mina skolbarn i de tio skolorna när jag som musiklärare år efter år åkte runt i västra Värmland och hoppade fram på tjälsjuka vägar, något som de fortfarande håller på med. Det är de vägarna vi ska rätta till. Det är där vi ska kunna köra virke året om. Det är där lastbilschauffören ska kunna använda sin investering året runt och inte behöva stå still i några veckor.

Anf. 124 TUVE SKÅNBERG (kd):

Fru talman! Också Kristdemokraterna vill förstås tillfoga ett varmt tack till kanslipersonalen för gott arbete. Det ska vara sagt och understruket.

Karin Svensson Smith hade ett snyggt grepp när hon prövade att lägga ett barnperspektiv. Hon nämnde att hon tidigare hade haft ett miljö- och kvinnoperspektiv. Faran med det lite nya greppet är naturligtvis att det är svårt att replikera på det.

Låt även mig få ta ett nytt grepp och lite grann titta på de sista replikerna. Så är ju vår debattrunda upplagd att den som blir utmanad får sista ordet och därmed också sista repliken. Det har i vår debatt förekommit att det till och med ställts frågor i sista repliken. Det ska ju inte förekomma. Därför bestämde jag mig för att ta fatt på de utestående frågorna eller det som aldrig blev sagt i några av de sista-repliken-skiften som vi hade.

Till exempel ondgjorde sig Peter Pedersen i sitt inlägg mot slutet av replikskiftet över ”de riktiga motorvägarna”, som ”utbredde sig i naturen”. Det var mycket märkligt med tanke på att just motorvägarna är de säkraste. De har den jämnaste hastigheten och därmed den minsta bränsleförbrukningen och sålunda också den minsta miljöbelastningen i form av utsläpp. De är dessutom de effektivaste.

Man kan alltså inte gärna, ens ur Peter Pedersens perspektiv, kritisera motorvägarna för de sakerna. Man kan kritisera dem för att de är dyra att bygga, men när de väl finns där ligger de bra och fast. Dessutom lär det väl, vad gäller att utbreda sig i naturen, knappast vara motorvägarna som tar det största utrymmet i vårt land.

Carina Moberg fick frågan om Vägverkets hantering av snöröjningen. Nu är det replikskiftet över, men jag vill ändå ta fasta på att Carina Moberg inte ville gå in och recensera olika bedömningar som Vägverket gör. Men det är ju den debatten vi ska föra. Det är den politik som Socialde-

mokraterna för, med stöd av Vänsterpartiet och Miljöpartiet, som leder fram till att vi kan se fram mot en smärtsamt svår vinter när det gäller snöröjningen.

Låt mig, eftersom det lackar mot jul och är adventstid, tänka på hur det ska se ut i jultrafiken om Vägverkets tankar på att ha moddsträngar på upp emot en meter blir verklighet på grund av ekonomiska nedskärningar på 20 %. Hur ska vi kunna rädda människoliv om varje omkörning sker i en meter modd? Carina Moberg säger att hon inte vill gå in och recensera detta, men jag skulle vilja ha ett svar på frågan om det är acceptabelt med en meters moddsträngar i jultrafiken eller inte.

Sedan till och med berömde Carina Moberg Jan-Evert Rådström, och ursäktade honom, för att han inte varit med 1991–1994 under den borgerliga regeringen och alltså inte varit med om att sy ihop politiken. Jag var med. Jag kan berätta att det klimat och den gemenskap som vi hade – och då ska ni veta att vi var ett nytt och litet parti i riksdagen – det gällde också för ett oprövat parti som Kristdemokraterna och var alldeles utomordentligt. Det ska sägas, så att det inte framstår som att vi hade problem med att slänga i dörrar och gå ut. Det var ett intet mot vad nuvarande regeringsunderlag har – även om det också fanns någon sådan fråga.

När det handlar om kommunikationer vill jag dra mig till minnes, och påminna kammaren om, att Mats Odell hade ansvaret som kommunikationsminister. Då, under den borgerliga tiden, hade vi större investeringar på järnväg än vi haft sedan rallarnas tid, och större än vi någonsin haft sedan dess. Under den borgerliga regeringstiden 1991–1994 gjordes större investeringar på järnvägar än vad nuvarande regeringsunderlag någonsin mäktat med.

Dessutom var det då som PPP-lösningarna för Arlandabanan och Öresundsbron gjordes. Jag skulle vilja fråga: Vill någon ha dessa två obyggda? Ska vi sitta och åka taxi ut till Arlanda? Är det någon som fortfarande tycker att Öresundsbron skulle vara obyggd? Inte jag heller, även om jag då var mycket orolig för miljökonsekvenserna.

Claes Roxbergh berömde Centerpartiet för att ta växthusgaserna och växthuseffekten på allvar. Då är det väl klädsamt att också beröra kärnkraften något. Om vi ska avveckla kärnkraften innebär det att vi måste ersätta den med något annat. Om vi ersätter den med fossilt bränsle betyder det att kärnkraftsavvecklingen ger en ökad växthuseffekt. Det skulle också kunna fogas till debatten.

Anf. 125 KARIN THORBORG (v):

Fru talman! För att inte få en dubbel debatt om IT- och postfrågorna hade inte heller jag tänkt ta upp dem i dag. Vi kommer ju att ha en speciell betänkandedebatt i januari och därför hänskjuter jag de frågorna till dess.

Jag hade tänkt ta upp två saker i mitt anförande i dag. Det ena handlar om trafikinspektionen. Vi har från Vänsterpartiet drivit den frågan under många år och även motionerat i frågan. Därför noterar jag med tillfredsställelse att det äntligen börjar hända något när det gäller en samlad trafikinspektion.

Det har pågått ett arbete med att särskilja inspektionsdelen från producentdelen, och förra året beslutade riksdagen att detta bör kompletteras

med att de självständiga inspektionerna samlas i en gemensam trafikinspektion. Att det behövs en utredning för att veta hur man bäst går till väga för att få en fungerande gemensam inspektion är förståeligt. Vi noterar att en sådan utredning nu är tillsatt, men vi beklagar att det tog väldigt lång tid. Om man tror att en samlad inspektion ger mervärde vill man naturligtvis att arbetet ska gå så fort som möjligt.

Jag satte upp mig på talarlistan främst för att kommentera en motion som Moderaterna har med i detta betänkande. Nu är visserligen inte Elizabeth Nyström som väckt motionen här, men de närvarande moderaterna har yrkat bifall till motionen och till den reservation som bygger på den. Det är motion T604.

I motionen sägs att regeringen angett 20 verksamhetsmål för Vägverket och att det finns många önskemål om allt från säkrare trafik till ökad jämställdhet mellan kvinnor och män i trafiken. Nu önskar man att det skulle ha gjorts en prioritering mellan dessa målsättningar. Från det som sedan följer i motion kan man utläsa att det där med jämställdhet inte är så högt prioriterat bland Moderaterna, för inriktningen ska vara att höja vägstandarden och öka trafiksäkerheten; det är viktigare än att kvinnor får vara med och påverka och att man tar deras värderingar på allvar.

Det här tycker jag naturligtvis är helt fel. Det finns inte ett mål som är viktigare än något annat. Sedan fyra år har vi ett sjätte delmål i transportsektorn. Det går inte att bortse från det. Där står det att vi ska ha ett jämställt transportsystem som är utformat så att det svarar mot både kvinnors och mäns transportbehov.

Kvinnor och män ska ha samma möjligheter att påverka transportsystemets tillkomst, utformning och förvaltning, och deras värderingar ska tillmätas samma vikt. Det målet har riksdagen antagit. Man kan tycka vad man vill om det, men Vägverket, som är en statlig myndighet, måste faktiskt arbeta för det här målet. Naturligtvis är det självklart att vi år 2005 ska tillmäta kvinnorna samma vikt som männen. Att Vägverket skulle komma lindrigare undan är underligt. Vi vet dessutom att transportsektorn är den mest manliga sektorn som finns i Sverige, näst efter militären.

Transportsystemens utformning beror i hög grad på vilka behov och värderingar de personer har som arbetar och beslutar inom sektorn, i synnerhet de som innehar de ledande befattningarna. Om vi sedan ser till hur vårt transportsystem har utformats under de senaste hundra åren inser vi lätt vems värderingar som har kommit till uttryck. Även om män försöker tillgodose de krav som ställs av kvinnor kan systemet aldrig till fullo utformas efter kvinnors behov så länge som kvinnor inte har samma inflytande i besluts- och påverkansprocessen. Även om jämställdhet inte kan uppnås enbart genom lika representation av könen är detta en av grundförutsättningarna.

I den undersökning som företaget Markör gjorde 2004 på uppdrag av Sika kan man själv utläsa vilken manlig sektor detta är, när det gäller både generaldirektörer, styrelser, branschorganisationer och påtryckningsorganisationer. Eftersom jag tror att beslut blir bättre om de fattas av båda könen gemensamt är det en självklarhet att den sneda fördelningen av kvinnor och män ska rättas till. Där har en statlig myndighet ett extra ansvar att vara föredöme.

En av prioriteringarna var att satsa på trafiksäkerhet. Om kvinnliga värderingar fick gälla hade vi haft en säkrare trafik här i landet. Kvinnor är mer positiva till trafiksäkerhetsåtgärder än män. De kör säkrare och orsakar färre olyckor. Om det gick att omsätta kvinnors idéer och värderingar i praktiken ökar faktiskt trafiksäkerheten, men då måste också Vägverket satsa på det arbetet. Annars går vi miste om dessa förbättringar.

Det krävs handlingskraft och beslutsamhet för att få en förändring till stånd, skriver Moderaterna i en annan reservation. Jag undrar: Det kanske är kvinnorna som saknas?

Anf. 126 JAN-EVERT RÅDHSTRÖM (m) replik:

Fru talman! Jag måste ställa en fråga direkt till Karin Thorborg med anledning av hennes anförande. Det var en debatt om alliansens alternativ när det gäller trafikförsäkringen. Jag ställer en fråga utifrån det som Karin Thorborg säger om att kvinnor kör försiktigare. Tycker Karin Thorborg att det vore en framkomlig väg att, precis som i vårt alternativ, försäkringspremien ska påverkas av försiktigt körande på det sätt som du säger att kvinnor kör? Det är ju exakt det som vårt förslag innebär.

Anf. 127 KARIN THORBORG (v) replik:

Fru talman! Redan i de försäkringar som finns sänks premien om man kör försiktigare, inte orsakar några olyckor eller kör berusad och så vidare. Har man inga prickar minskar försäkringspremien. Redan nu har ni alltså fått genomslag för detta. Kvinnor kör säkrare. Det här systemet finns redan inbyggt i det system som vi har nu.

Anf. 128 JAN-EVERT RÅDHSTRÖM (m) replik:

Fru talman! Jag tycker inte att det var något bra svar. Karin, ursäkta. Jag försöker göra mig ännu tydligare.

Tycker Karin Thorborg att det är bra om man har en försäkringspremie som till exempel missgynnar bilar som är väldigt motorstarka, där man ser en risk för att man kör väldigt fort, har ett mer trafikfarligt beteende och så vidare? Eller struntar Karin Thorborg i att man skulle kunna ha ett försäkringssystem som gynnar kvinnligt körande och dem som vill köra trafiksäkert?

Anf. 129 KARIN THORBORG (v) replik:

Fru talman! Jag tycker verkligen att det i trafikförsäkringarna ska synas om man kör trafiksäkert eller inte. Men att göra hela systemet till ett privat trafikförsäkringssystem är inte samma sak.

Men jag tycker visst att kvinnor ska gynnas, och inte bara kvinnor, även om det var kvinnor som jag diskuterade i mitt anförande, utan även andra. Det går att göra detta även inom det nuvarande systemet. Det behövs inga privata trafikförsäkringar för att uppnå det.

Anf. 130 JARL LANDER (s):

Fru talman! Trafikutskottet brukar hålla på länge i sina debatter. Jag ska försöka att begränsa mig något. Timmen är sen, och vi har ytterligare sammanträden i kväll.

Fru talman! En budgetdiskussion bygger på att pengar anslås. I betänkandet säger vi att det är lite besvärligt att få fram alla de pengar som vi egentligen skulle vilja ha. Vissa investeringar måste skjutas upp. Varför gör man då det, när det är som vi sade i debatten förut, att det går så bra för Sverige? Ja, det går bra för Sverige.

Frågan är om det är befolkningen som ska ha nytta av att det går bra för Sverige, eller om det är den brist på infrastruktur som borgerligheten säger finns. Jag vill påstå att det inte kan vara någon stor brist på infrastruktur när det går så bra för landet. Alltså tycker jag och vi socialdemokrater att vi tillfälligtvis kan skjuta på vissa infrastrukturinvesteringar för att befolkningen ska få nytta av den ekonomiska tillväxt som vi har i landet. Det är orsaken till att vi inte ställer upp på alla dessa pengar som vi skulle ha kunnat göra med anledning av svensk ekonomi.

Moderaterna och de övriga borgerliga slår sig för bröstet för att de har så mycket mer pengar. Om man har 8 miljarder mer, som Moderaterna får genom att spara in på arbetslösa, sjuka och så vidare, så kan man visst använda dem till infrastrukturinvesteringar. Men vi socialdemokrater ställer inte upp på det, för vi har byggt vår politik på ett välfärdssamhälle. Därför ska människorna ha möjlighet till en rejäl sjukersättning, en rejäl omställningsersättning vid arbetslöshet och så vidare. Därför har vi inte mer pengar till alla dessa vägar.

Runar Patriksson säger att de dåliga vägarna i Värmland blir utsatta för att man satsar infrastrukturpengar på större vägar. Det är inte med sanningen överensstämmande. Pengarna för tjälsäkring och bärighet ligger i en egen påse, och de används inte för utbyggnad av exempelvis väg 45 mellan Göteborg och Trollhättan.

Runar Patriksson envisas med, vill jag påstå, att säga att det bara är PPP som gäller. Det är inte heller något som behöver stå för att det är en sanning, så att säga. Det finns helt andra sätt att finansiera infrastruktur. Och inom Regeringskansliet pågår sonderingar för att hitta andra möjligheter till finansiering av infrastrukturen. Med den utveckling som vi är på väg att få nu i det här landet, med fortsatt socialdemokratisk regering, kommer det att finnas mer pengar även nästa år, precis som Carina Modéus sade inledningsvis. Kontentan av det är att vi för kommande år satsar lite mindre än vad vi borde ha gjort, men vi låter de pengarna gå över till befolkningen i stället. Det tror jag är mer lyckat.

Fru talman! Björn Hamilton plockade lite flygfrågor och ondgjorde sig mycket över att det kanske ska införas en flygskatt. Man har sagt att den ska prövas, om vi ska införa den. Den ska prövas utifrån regionalpolitiska aspekter. Det ska prövas om det kan läggas en liten summa på billiga flygbiljetter och en högre summa på dyrare flygbiljetter.

Utifrån det här påstås det att ungdomar och andra inte skulle kunna använda flyget framöver. Jag tror inte att detta har någon stor inverkan. Däremot tror jag, Björn Hamilton, att det förslag som ni har, att man ska höja resemomsen från 6 % till 12 %, skulle slå hårt när det gäller ungdomars resande över landet. Jämför inte äpplen med päron, Björn Hamilton!

Björn Hamilton frågar också om Bromma flygplats. Ja, vi får nog vänta till 2011 i alla fall, Björn Hamilton. Så länge varar avtalet mellan Stockholms stad och Bromma flygplats. Jag tror inte att riksdagen kan bryta ett sådant avtal.

Sedan gäller det kassaservicen. Ulrica Messing har uttalat att hon har förhoppningen att kunna lämna propositionen angående Kassaservice före jul. Det betyder väl i så fall att det är denna eller nästa vecka. Det är ju före jul för oss i riksdagen.

Tuve Skånberg frågade om Carina Moberg skulle acceptera meterhöga moddsträngar och så vidare på vägarna – det skulle vara så dålig vinterväghållning från Vägverkets sida. Det är väl ingen som accepterar en sådan sak, men det är ju inte riksdagens uppgift att detaljstyra hur Vägverket ska sköta sin uppgift. Man kan ändå påstå att de på Vägverket är duktiga på trafiksäkerhetsfrågor. Jag kan aldrig tänka mig att de skulle tillåta att det blir något speciellt besvärligt vinterväglag, även om det skulle komma mängder med snö det här året.

Avslutningsvis, fru talman, yrkar jag, som Carina Moberg, bifall till förslaget i utskottets betänkande i sin helhet. Det betyder att den här budgeten för trafikutskottets del, utgiftsområde 22, tillsammans med övriga utskottsområden sammantaget ger en väldigt stark budget för svensk ekonomi. Jag är övertygad om att OECD har rätt i sina förutsägelser att Sverige kommer att bli en stark ekonomisk region i Europa också i framtiden.

Till sist vill vi socialdemokrater, som många andra, säga till kansliet: Stort tack för det här årets verksamhet! Det gäller i synnerhet det senaste betänkandet, som ni har gjort ett mycket gott arbete med.

Anf. 131 JAN-EVERT RÅDHSTRÖM (m) replik:

Fru talman! Det var en liten sak som Jarl Lander glömde när han sade att propositionen är utlovad före jul. Det är inte sagt vilken jul det handlar om. Vi är tyvärr ganska vana vid att vänta år efter år, men det kanske är den här julen denna gång.

Jarl ondgjorde sig över oss moderater och sade att vi har råd att satsa stora pengar för att vi drar ned på andra områden. Jag tycker att Jarl Lander ändå ska se på de satsningar vi gör. Vi satsar 18 miljarder kronor mer än regeringen på sjukvård, rättstrygghet och skola. Det är våra prioriterade kärnområden. Där satsar vi alltså 18 miljarder kronor mer än regeringen – det är ganska bra att få säga det i denna kammardebatt så att inte propagandan från Jarl Lander får stå oemotsagd. Vi gör detta för att vi inte vill låta människor stå i köer. Vi vill inte att människor automatiskt ska bli förtidspensionerade, utan vi vill faktiskt försöka få människor tillbaka i gemenskapen. Vi vill att de ska kunna få ett arbete, och vi tror faktiskt att det är bra för tillväxten.

Men jag måste ändå ställa en fråga till Jarl Lander som har suttit i trafikutskottet i så många år. Han frågar: Är det svenska folket som ska ha tillbaka resurser, eller ska vi satsa på infrastruktur? Tror inte Jarl Lander att infrastruktur ger tillväxt? Med tanke på den politik som ni har fört genom åren börjar jag nästan tro att ni inte tror på detta. För oss är det självklart att tillväxt och infrastruktur hör ihop. Vad säger Jarl Lander?

Anf. 132 JARL LANDER (s) replik:

Fru talman! När det gäller Jan-Everts sista inlägg håller jag helt med. Infrastruktur och tillväxt hör ihop som ler och långhalm. Men hur kommer det sig då, Jan-Evert Rådström, att OECD skriver och pratar om att det är så stark tillväxt i Sverige? Sverige är ett av de länder i Europa där

tillväxten är som starkast. Det måste ju betyda att vi har bra infrastruktur, eftersom Jan-Evert själv säger att det hör ihop. Utifrån det tycker vi socialdemokrater att vi kan hålla igen lite på investeringarna på infrastrukturen.

Jan-Evert och Moderaterna har 18 miljarder mer än regeringen i förslaget till skolan, vården och så vidare. Ja, men, Jan-Evert, varifrån ska ni ta det? Jo, ni plockar från sjuka. Ni sänker sjukersättningen. Ni tillsätter ytterligare karensdagar. Arbetslösa ska ta låglönejobb och så vidare. Det är höjd avgift i a-kassan. Allt detta talar ni väldigt tyst om. Jag tycker att det skulle vara på sin plats att du talar om var ni hämtar de här 18 miljarderna.

Anf. 133 JAN-EVERT RÅDHSTRÖM (m) replik:

Fru talman! Jarl Lander känner väl till hur vår politik fungerar och att vi får fler människor i arbete. Vi har inte en politik för att människor ska fastna i system, för att människor ska fastna i en fattigdomsfälla där de knappt kan ta ett jobb för att det inte lönar sig ekonomiskt.

Vi har politiken för detta, och det ska bli underbart att under den kommande valrörelsen få diskutera detta, förhoppningsvis, varje dag på gator och torg. Tyvärr, Jarl Lander, kanske jag inte får göra det så ofta i Värmland med dig framöver, men jag hoppas att du kommer upp och hälsar på. Då kan vi gärna ta debatter på detta område.

Jag vill också passa på att rent personligt säga något till Jarl Lander, för det är väl den sista budgetdebatten som jag får stå här med honom. Jag önskar dig lycka till framöver. Samtidigt är det inte bara vänliga ord jag säger, utan jag hoppas att du från din horisont framdeles får se en borgerlig regering som kommer att göra satsningar på infrastrukturområdet som kommer att vara till gagn för tillväxt i såväl Värmland som övriga Sverige.

Anf. 134 JARL LANDER (s) replik:

Fru talman! Ska man tacka, eller ska man gråta? Tack, Jan-Evert! Det är alltid roligt med kolleger som har vänliga ord och så vidare. Men eftersom vi ändå står i en politisk debatt i riksdagens talarstol får vi väl gå tillbaka till allvaret i alla fall.

Jag förstår inte var borgerligheten får allt ifrån. Man måste satsa så mycket så att människor inte blir arbetslösa. Hur hög arbetslöshet har vi, Jan-Evert? Alldeles för hög, i och för sig. Men den är kraftigt på väg ned.

Man kan läsa vad Näringsliv 24, som är en nyhetsportal, säger. Man talar om vad OECD beräknar, och så vidare. Sverige är ett av de ekonomiskt starkaste länderna. Var får ni det ifrån att det ska vara så eländigt i landet, och att eländet bara kan byggas bort genom ökad satsning på infrastruktur? Nu är vi nästan nr 1 i Europa i ekonomisk tillväxt. Det här stämmer inte, Jan-Evert.

Avslutningsvis är det alltid spännande att diskutera och debattera med någon som kommer från samma kommun. Vi har debatterat tidigare. Det kommer vi att fortsätta att göra, även om jag inte är mantalsskriven i samma kommun. Du kommer inte att slippa mig i valrörelsen.

Anf. 135 BJÖRN HAMILTON (m) replik:

Fru talman! Eftersom timmen är sen ska jag fatta mig kort i min replik.

Det gäller flygskatten, Jarl Lander. Om man nu ska förbättra miljön inom flygsektorn, vilket jag är den förste att tillskynda, ska man åstadkomma styravgifter eller vad man nu vill kalla det för som ger ett incitament till att verkligen göra det.

Man behöver ett incitament till att förbättra flygplanens miljövänlighet, om jag nu får uttrycka mig så enkelt. Flygskatten är någon form av platt skatt. Den ska vad jag förstått utgå med ett kronantal per biljett. Det ger inte ett incitament till en förbättrad miljö.

Det gör det bara svårare för framför allt människor som köper lågprisbiljetter, det vill säga där priset på flygbiljetten är låg. Det blir svårare för dem att flyga. Jag har inte sagt att det omöjligt för barnfamiljer och ungdomar att flyga. Men det blir naturligtvis svårare.

Man kommer att begränsa tillgängligheten som man nu ändå har utvecklat på senare tid genom att man har rationaliserat flyget och jobbat med kostnaderna. Flyget har verkligen jobbat oerhört med sina kostnader under de senare åren.

Det har gjort flyget till ett folkflyg. Det är vad jag vill värna om lite grann. Då förstår jag inte riktigt den typen av skatt som man nu inför. Jag har förståelse för att man måste jobba med miljöfrågorna också vad gäller flyget. Men det sätt man tar ut skatten på främjar inte miljön speciellt mycket.

Anf. 136 JARL LANDER (s) replik:

Fru talman! Det är i varje fall positivt att vi är överens om att man behöver göra någonting för flygets utveckling kontra miljöproblematiken som finns kopplat till flyget. Hade jag haft samma kunskap som vår käre ordförande i utskottet kanske jag hade kunnat föreläsa för Björn Hamilton om vad det är som händer.

Men jag lyssnar på vad Claes Roxbergh säger. Jag tar oftast också till mig vad han säger. Även den uppräknings som han hade över dessa länder som har skatten i dag och som planerar att införa skatten i dag säger mig att detta inte kan vara fel att prova som liten del i att komma till rätta med de utsläppsproblem som finns med anledning av flyget.

När man ska se över hur man ska kunna införa en skatt säger man att man ska ta regionalpolitiska hänsyn. Det betyder, kan jag säga till Folkpartiet, att flygplatserna i Norrlands inland med all sannolikhet inte kommer att drabbas av det. Jag tror heller inte att lågprisresenärerna kommer att drabbas av det.

Men om du och jag, Björn Hamilton, åker *business class* eller någonting liknande med fullbetalda biljetter drabbas vi av det. Det är rätt personer som får betala en del av kostanden. Detta är en liten del i de insatser som vi kan göra från det här huset i dag för att något så när begränsa utsläppen från flyget.

Anf. 137 BJÖRN HAMILTON (m) replik:

Fru talman! Det är fortfarande en avgift per biljett på något sätt. Det ger inte flygbolagen något större incitament att jobba med grundproblemen, nämligen att skapa miljövänligt flyg. Då jobbar man förmodligen

Prot. 2005/06:44

5 december

Kommunikationer

med flygmotorer, utsläpp och så vidare. Då ska man lägga en avgift och en skatt som ger ett incitament att jobba med det. Det gör inte det här förslaget.

Jag högaktar också vår ordförande Claes Roxbergh. Han är mycket klok i många sammanhang. Han är kanske ibland lite överdrivet klok tycker jag utifrån min politiska ståndpunkt, men ändå. Jag vill notera att även Claes Roxbergh sade i sitt anförande att han kanske inte tyckte att det var det bästa sättet att lägga en avgift på flyget. Han har ändå talat positivt om det. Men i grunden sade han så här från talarstolen.

En annan sak som Jarl Lander tog upp var Bromma och att vi fick vänta till år 2011. Ja, vi får vänta till år 2011. Men även Jarl Lander vet att det tar en oändlig tid att komma fram till var man ska placera en ny flygplats. Det tar en väldigt lång tid i Stockholmsregionen. Vi har gått igenom många sådana processer här. Det är väldigt hög tid.

Jag tror inte att man är klar med ett alternativ om man börjar nu, om man nu vill ha ett alternativ, vilket vissa vill ha. Det vill inte jag ha. Men om man vill ha ett alternativ måste man ha börjat långt tidigare för att vara klar år 2011. Nu förespråkar jag att vi ska ha kvar Bromma. Det tror jag vore en klok inställning även från statsmakterna.

Anf. 138 JARL LANDER (s) replik:

Fru talman! Angående Bromma har vi socialdemokrater i utskottet hela tiden sagt att vi förutsätter att flygplatsen Bromma är en stockholmsproblematik som ska lösas i Stockholm. Vi förutsätter att det finns en närflygplats i Stockholmsområdet. Jag förutsätter med andra ord då också att kommunerna här i Stockholm med omnejd löser frågan om det är så att de inte vill ha Bromma kvar.

Återigen till miljöproblematiken. Jag instämmer i det som sades. Den eventuella flygskatten blir en låg penning på en lågprisbiljett. Det är ett första steg i att försöka komma till rätta med utsläppen från flyget.

Har jag läst läxan någotsånär rätt pågår det någon debatt ute i EU om att man ska kunna komma fram till några andra lösningar på det också. Men det är sådant som ligger framför oss. Som jag sade inledningsvis är jag inte tillräckligt påläst för att kunna debattera miljöfrågor kontra flyg och Europa.

Anf. 139 RUNAR PATRIKSSON (fp) replik:

Fru talman! Jag kan inte avsluta debatten utan att ha bytt några ord med Jarl Lander. Jag hörde via tv-rutan härute i foajén att du talade om PPP-frågan igen. Där har vi olika uppfattning. Jag förstår inte riktigt att Jarl Lander inte kan ta till sig frågan om möjligheten att bygga infrastruktur med offentliga och privata lösningar, som jag tycker att det är roligare att kalla det för. Man kan som exempel ta Arlandabanan, broar och annat. Det kommer att visa sig att det var lösningar som var bra.

Det som gjorde mig lite fundersam när jag lyssnade på inlägget var anklagelsen mot Runar Patriksson om att man flyttar pengar från till exempel tjällossningskontot till andra konton. Så sker inte. Din och min gemensamma gode vän, Jarl Lander, är chef för Vägverket i Värmland. Vi har suttit tillsammans på möten på hela Värmlandsbänken. Vi har fått reda på att 40–60 miljoner det här året har flyttats ur den trånga budget

som vi ändå har för vårt hemlän där de tjälsjuka vägarna finns för att användas i Gudrunområden. Det är alltså en felaktig uppgift.

Säg någonting om varför PPP-lösningar inte är tänkbara i din fantasi! Är det så att jag har fel i frågan och att Värmland inte har förlorat några pengar ur tjälsäkringspengarna till Småland i och med Gudrunstormen?

Prot. 2005/06:44
5 december

Kommunikationer

Anf. 140 JARL LANDER (s) replik:

Fru talman! Jag har ganska vild fantasi ibland. Jag skulle mycket väl kunna tänka mig PPP-lösningar. Men det finns billigare sätt att bygga väg och satsa på infrastruktur. Talar du PPP betyder det att någon ska åta sig detta och tjäna pengar på det. När samhället bygger med egen verksamhet bygger man inte för att tjäna pengar. Då bygger man vägen, järnvägen eller infrastrukturen för att man ska åstadkomma något åt befolkningen och inte för att ett bolag ska tjäna pengar. Därför är jag lite begränsad i synen på PPP-lösningar. Det finns alltså andra typer av alternativ finansiering.

Runar sade att man har tagit tjälsäkringspengar från Värmland för att använda dem för större projekt. Jag uppfattade det så att du syftade på Trollhättepaketet. Syftade du inte på det ber jag om ursäkt, för då uppfattade jag dig inte rätt.

Men jag instämmer i att det är ett problem i Värmland att Gudrunstormen drog fram, men dessa problem finns över hela landet. Dem får vi gemensamt hjälpa till att få ordning på.

Anf. 141 RUNAR PATRIKSSON (fp) replik:

Fru talman! Då tackar jag för det. Det var kanske ett missförstånd, men det var så jag uppfattade det hela. Vi har år efter år i det län där du och jag verkar fått återbetala pengar eller inte fått ut de pengar som vi har blivit lovade, och det är synd.

Jag hörde dig säga till Jan-Evert Rådström: Du kommer inte ifrån mig i valrörelsen. Vi ska vara tillsammans i valrörelsen, Jarl. Även om ingen av oss kandiderar ska vi delta. Synd bara att inte valrörelsen är i mars och april så att du, för att ha debatter med våra väljare i Värmland, finge köra runt på de tjälsjuka vägarna och se vad som har åstadkommit på de värmländska vägarna under din period i trafikutskottet från 1985.

Det finns alternativa lösningar till finansiering om man inte använder PPP. Det är den styggelse som nu sker. En sak till: Det finns en vägsträcka i Värmland, E 18 Hån-Töcksfors, som har varit beslutad att starta 1993, 1994 och 1995. Nu senast flyttades det hela fram på grund av Trollhättepaketet. Nu ska byggandet av vägsträckan startas. Statsministern stod på torget i Karlstad och sade det. Byggandet startar, men med vilken finansiering? Jo, tydligen med att kommunen ska förskottera pengarna åt staten. Erling Bager visade också på andra alternativ.

Vi vet att Eda och Arvika kommuner nu förskotterar bortemot 200 miljoner kronor. I Göteborgsområdet får kommunerna förskottera miljontals kronor. Vi pratade tidigare om äldreården, skolan och omsorgen. Inte tycker jag att det borde vara så att politikerna måste prioritera av dessa pengar för att förskottera statens utgifter när det gäller infrastruktur.

Anf. 142 JARL LANDER (s) replik:

Fru talman! Att kommunerna är med och förskotterar och sedan får ersättning av staten är väl återigen ett bevis på, Runar, att vi använder alternativ finansiering i det här landet. Slår man upp det betänkande som vi nu behandlar ser man att anslagsbehovet beräknas att öka från 2 till 6 miljarder. Alltså ligger vi ute med 6 miljarder i låneskuld till olika kommuner i landet. Det här också ett bevis på att vi inte kan satsa hur mycket som helst i nya investeringar. Det går bara inte. Det finns inte utrymme för det. Ju mer man förskotterar, desto mindre utrymme har man för att göra nya investeringar. Låneskulden måste ju ändå betalas tillbaka.

Men det här, Runar Patriksson, antar jag att vi får diskutera flera gånger framöver och i synnerhet i valrörelsen eftersom du lovar att du också ska vara med där. Jag lovar att jag kommer, bara du inte spelar piano.

Anf. 143 AGNE HANSSON (c):

Fru talman! Jag ber om ursäkt för att jag stör den ideologiska debatten mellan utskottets ärade ledamöter, men jag känner mig föranlåten att lämna en rapport om att det jäser i Kalmar län när det gäller kommunikationer och medelstilldelning.

I betänkandet behandlas fyra motioner som jag har skrivit och som majoriteten tyvärr har avstyrkt.

Det är inte så vi inte har vägar i järnvägar i Kalmar län. Det har vi, men de behöver bli bättre och byggas ut. Det behövs också mer av investeringar och insatser rent allmänt och i synnerhet i Kalmar län.

Jag är inte här för att märka ord. Men Jarl Lander sade att det går så bra i Sverige nu att man tycker att man kan skjuta investeringsmedel framför sig. Då konstaterar jag i fråga om Kalmar län att det har gått väldigt bra för Sverige väldigt länge. Det är inte nog med att vi har fått för lite medel totalt, utan dessa medel har sedan gång efter annan tagits tillbaka.

Det har hänt negativa saker i Kalmar län. Företag har lagts ned och flyttat utomlands, Electrolux i Västervik och Bombardier i Kalmar. Kährs i Nybro har fått dra ned på verksamheten. En del av dessa förändringar är orsakade av att staten har fått sälja Jas-plan till Ungern och det kräver naturligtvis motprestationer och ett ansvar från statens sida. I det fallet har staten tagit ett visst ansvar. Man har tillsatt en sambandsman, Ulf Lönnqvist, tidigare landshövding i Blekinge, som ska svara för insatser som gör att sysselsättningsförsämringarna kan vändas till det bättre.

Men det behövs också en hel del kommunikationsinsatser. Fortfarande är det väldigt mycket löften, men väldigt få leveranser. Det finns alltså anledning att fundera över varför det inte kommer mer av leveranser. Det talas i Kalmar län om svek, och det är tyvärr så att man tycker att regeringen sviker Kalmar län. Man ser inte något annat än löften utan några leveranser.

Fru talman! Jag tycker att majoriteten och regeringen borde fundera lite grann på fördelningen av medel över landet och inte bara nivån på medlen. För den nuvarande planeringsperioden fram till 2015 är planeringsramen för Kalmar län 574 miljoner kronor. Detta ska jämföras med det behov som har tagits fram i länet på över 2,6 miljarder kronor. Den nuvarande andelen av de sammanlagda 370 miljarder kronorna är således

en mycket blygsam del som inte på något sätt motsvarar den rättmätiga andelen av behoven och de utställda löftena från statsmakternas sida. I stället drar man ned på anslagen och nya neddragningar hotar ständigt.

Detta innebär att planerna hela tiden måste skjutas på framtiden på obestämd tid. Om Kalmar län finge – om man räknar på befolkning och yta – sin rättmätiga del av den totala investeringsramen under de kommande tolv åren skulle länet få totalt 9 miljarder kronor jämfört med de 2,3 miljoner som länet har tilldelats och som nu ständigt reducerats. Det är ju ingen rimlig fördelning. Kalmar län får ju ingen reduktion av att betala skatt till staten. Vi betalar precis samma skatt som invånarna i andra delar av landet. Men av detta får vi alltså inte vår rättmätiga del tillbaka när det gäller kommunikationer.

Det är inte så att det inte finns objekt att lägga dessa pengar på. Vi har för det första E 22:an som är själva livsnerven genom sydöstra Sverige. Den binder ju samman trafiksystemen i Mälardalen med Öresundsregionen och med det nya Europa. E 22:an fungerar som en pulsåder genom vårt län. Om man inte vill satsa pengar direkt skulle man kunna välja PPP-systemet, som här har diskuterats, för att lösa denna fråga.

För det andra gäller det tvärförbindelserna genom länet. De binder samman tätorterna och landsbygden med E 22 och järnvägssystemet i länet med västkusten och Östersjöstaterna. De skulle på det sättet kunna knytas samman. Det gäller främst riksvägarna 33, 35, 25 och 31.

För det tredje gäller det en förbättrad framkomlighet när det gäller de små och medelstora vägarna i länet, som tidigare har varit uppe i debatten.

För det fjärde gäller det en säkrare trafikmiljö genom att trafikseparera med hjälp av mitträcken och så vidare.

De ramanslag och investeringsmedel som har aviserats är, som jag har nämnt, inte tillräckliga. De motsvarar inte löften, behov och de ursprungliga planerna för Kalmar län. Anslagen räcker inte för att uppfylla industrins behov av transporter. Kalmar län är det skogrikaste länet söder om Dalälven. Länet har den näst högsta mjölkproduktionen i landet och Sveriges största torrmjölkfabrik, som kräver mycket av tung trafik.

Anslagen räcker inte till några större satsningar i ett turisttätt län, med till exempel Tjust, Astrid Lindgrens Värld och Glasriket.

Anslagen räcker inte till de trafiksäkerhetsåtgärder med mittseparering som jag nämnde. De räcker inte till att genomföra de upprustningar som behövs för att vägsystemet ska bidra till ökad rörlighet på arbetsmarknaden och för att vidga länets arbetsmarknad för att öka tillväxten.

När man ständigt ändrar i ramarna ska man också fundera på om det över huvud taget ska vara det planeringssystem som nu finns. Det skapar bara misstro. Staten och regeringen får inte *credit* utan får bara mer av kritik. Man får inte längre förtroende i samhällssystemet. Det är inte rimligt att först planera för att sedan tvingas ändra. Om majoriteten har bestämt sig för att inte fullfölja planerna borde man också fundera på att hantera planeringen på ett annat sätt för att det ska bli bättre hållbarhet och möjlighet att rätta mun efter matsäcken.

Fru talman! Det är dags – om ingen har missförstått – att börja leverera bättre kommunikationer till Kalmar län.

Prot. 2005/06:44
5 december

Kommunikationer

Anf. 144 ERLING BAGER (fp) replik:

Fru talman! Jag kan i stort hålla med Agne Hanssons anförande om Kalmar län.

Folkpartiet har i sin kommittémotion tagit upp Kalmar län. Vi gjorde det med tanke på att vi har sagt nej till Norrbottenbanan, som tidigare har debatterats här. Vi nämnde som exempel några få banor där det kan göras nytta. Det gäller exempelvis att järnvägen mellan Västervik och Linköping rustas upp.

Vi har i trafikutskottet nyligen åkt på den banan. Det är ett biogaståg som kör på banan. Det tar nästan två timmar från Linköping till Västervik. Man kör som bäst i 80 kilometer i timmen. Om det skulle gå att rusta upp banan och dubbla hastigheten går det att åka under timmen. Det är viktigt. När Electrolux lade ned sin fabrik lovades det samhällsstöd till Västervik. S-regeringen lovade detta, och inte mycket har hänt. Det är viktigt.

Jag har också läst någonstans att de flesta av de 520 som fick lämna jobben på Electrolux kom från Västervik. Deras alternativ till att söka jobb i Västervik är små. Men om det går att få en bättre trafik från norra Kalmar till Linköping – den är dålig – går det att förbättra möjligheterna för Västervik. Det tar Folkpartiet upp i sin kommittémotion.

Anf. 145 AGNE HANSSON (c) replik:

Fru talman! Vi är naturligtvis tacksamma för allt stöd vi kan få för Kalmar län när det gäller satsningar på kommunikationerna. Jag är beredd att bilda en allians med västkusten för att förbättra de tvärgående förbindelserna.

Jag är tacksam för att Erling Bager gick upp i replik på mitt anförande. Jag hade som avsikt att också ta upp frågan om Tjustbanan, men tyvärr gick tiden fort i talarstolen. Men det är alldeles riktigt att jag tillsammans med Erling Bagers partikollega Sverker Thorén har motionerat om Tjustbanan. Den är viktig för att vidga arbetsmarknaden för Västerviks kommun, som trafikutskottet väl känner till eftersom ni besökt området. Det har också där getts löften om att flytta fram planeringen och att projektera hela bansträckningen. Det pågår ett sådant arbete, men vi har inte sett någon leverans av medel och investeringsstart än. Tjustbanan är en viktig del av ostkustbanesystemet. Om den upprustas skulle Västervik sättas på tillväxtkartan på ett helt annat sätt än tidigare.

Vi ser naturligtvis fram emot att få ett vidgat stöd och göra detta möjligt.

Anf. 146 ERLING BAGER (fp) replik:

Fru talman! Jo, vi måste samarbeta mer, Agne Hansson, när det gäller sådana projekt. Det är ett viktigt projekt. Vi måste se till att det prioriteras. Självfallet ställer vi i Folkpartiet efter vår kommittémotion upp och backar norra Kalmar län. Det området har något av de sämsta kommunikationerna upp mot Stockholm och övriga Sverige, inte minst Västsverige.

Om Sverker Thorén talar en eftermiddag i Göteborg har han inga möjligheter att komma hem till Västervik på kvällen. Tågen tar inte honom hem, och flyget finns inte. Det drabbar många i norra Kalmar att

kommunikationerna är så urusla. Förr sade man att det var norra Bohuslän, men nu tror jag att norra Kalmar län toppar den statistiken.

Prot. 2005/06:44
5 december

Anf. 147 AGNE HANSSON (c) replik:

Fru talman! Jag har inte mycket mer att tillägga. Det gäller likaså för Erling Bager. Om Erling Bager besöker mig kan han inte åka hem samma dag. Vi vill gärna ha dig kvar längre i länet, men vi vill naturligtvis i första hand ha bättre kommunikationer så att vi kan röra oss snabbare i landet. Jag ser naturligtvis fram emot den dag då Erling Bager med flera kolleger i trafikutskottet yrkar bifall till de motioner jag har väckt i utskottet.

Kommunikationer

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 7 december.)

10 § Bordläggning

Anmäldes och bordlades
Socialförsäkringsutskottets betänkande
2005/06:SfU1 Anslag inom socialförsäkringsområdet (utgiftsområdena 10, 11 och 12)

Finansutskottets betänkande
2005/06:FiU7 Nya regler för tjänstepensionsinstitut

Lagutskottets betänkande
2005/06:LU7 EU:s insolvensreglering

Näringsutskottets betänkanden
2005/06:NU3 Utgiftsområde 21 Energi
2005/06:NU6 Leveranssäkra elnät

Skatteutskottets betänkande
2005/06:SkU11 Deklarationsombud m.m.

11 § Anmälan om interpellationer

Anmäldes att följande interpellationer framställdes

den 2 december

2005/06:153 av *Erik Ullenhag* (fp) till statsminister Göran Persson
Regeringskansliet och Handikappombudsmannen

2005/06:154 av *Yvonne Andersson* (kd) till justitieminister Thomas Bodström
Förrättare vid vigsel och partnerskapsregistrering

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 13 december.

12 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmälades att följande frågor för skriftliga svar framställes

den 5 december

2005/06:540 av *Anna Grönlund Krantz* (fp) till utrikesminister Laila Freivalds

Bortrövat barn

2005/06:541 av *Sven Bergström* (c) till statsminister Göran Persson
Hemliga flygtransporter

2005/06:542 av *Ulrik Lindgren* (kd) till socialminister Berit Andnor
Handikapprörelsen

2005/06:543 av *Ulrik Lindgren* (kd) till statsrådet Hans Karlsson
Handikappade på arbetsmarknaden

2005/06:544 av *Torsten Lindström* (kd) till utrikesminister Laila Freivalds

Trafficking i Vitryssland

2005/06:545 av *Anita Brodén* (fp) till statsrådet Lena Sommestad
Taggtråd och skrotbilar i naturen

2005/06:546 av *Rossana Dinamarca* (v) till finansminister Pär Nuder
Folkrorelser och momsfrihet

2005/06:547 av *Staffan Danielsson* (c) till finansminister Pär Nuder
Arbete och sjukskrivning

2005/06:548 av *Krister Hammarbergh* (m) till statsrådet Lena Sommestad

Omprövning av vattendomar

2005/06:549 av *Jan-Evert Rådström* (m) till statsrådet Ulrica Messing
Vägverkets självständighet

2005/06:550 av *Ola Rask* (s) till statsrådet Ulrica Messing
Infrastruktur i Stockholmsregionen

2005/06:551 av *Kaj Nordquist* (s) till utbildnings- och kulturminister
Leif Pagrotsky

Utbildningssystemet för vårdutbildningar

2005/06:552 av *Sven Gunnar Persson* (kd) till jordbruksminister Ann-Christin Nykvist

Hästforskning

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 13 december.

Förhandlingarna leddes

av förste vice talmannen från sammanträdet början till och med 8 §
anf. 32 (delvis),

av andre vice talmannen därefter till och med 9 § anf. 69 (delvis),
av förste vice talmannen därefter till och med anf. 110 (delvis) och
av andre vice talmannen därefter till sammanträdet slut.

Vid protokollet

CHARLOTTE RYDELL

/Monica Gustafson

Innehållsförteckning

1 § Justering av protokoll	1
2 § Meddelande om frågestund	1
3 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	1
4 § Anmälan om inkommen faktapromemoria om förslag till Europeiska kommissionen	2
5 § Hänvisning av ärenden till utskott	2
6 § Förnyad bordläggning.....	2
7 § Internationell samverkan.....	2
Utrikesutskottets betänkande 2005/06:UU1	2
Anf. 1 BJÖRN HAMILTON (m)	2
Anf. 2 HOLGER GUSTAFSSON (kd)	3
Anf. 3 AGNE HANSSON (c)	4
Anf. 4 KENNETH G FORSLUND (s).....	5
Anf. 5 SERMIN ÖZÜRKÜT (v).....	6
Anf. 6 HOLGER GUSTAFSSON (kd) replik	7
Anf. 7 SERMIN ÖZÜRKÜT (v) replik.....	7
Anf. 8 HOLGER GUSTAFSSON (kd) replik	8
Anf. 9 SERMIN ÖZÜRKÜT (v) replik.....	8
Anf. 10 LOTTA HEDSTRÖM (mp).....	8
Anf. 11 BJÖRN HAMILTON (m) replik.....	9
Anf. 12 LOTTA HEDSTRÖM (mp) replik.....	10
Anf. 13 BJÖRN HAMILTON (m) replik.....	10
Anf. 14 LOTTA HEDSTRÖM (mp) replik.....	10
Anf. 15 BIRGITTA OHLSSON (fp).....	11
(Beslut skulle fattas den 7 december.).....	12
8 § Internationellt bistånd.....	12
Utrikesutskottets betänkande 2005/06:UU2	12
Anf. 16 EWA BJÖRLING (m)	12
Anf. 17 BIRGITTA OHLSSON (fp).....	15
Anf. 18 HOLGER GUSTAFSSON (kd)	19
Anf. 19 ALICE ÅSTRÖM (v).....	21
Anf. 20 HOLGER GUSTAFSSON (kd) replik	24
Anf. 21 ALICE ÅSTRÖM (v) replik	24
Anf. 22 HOLGER GUSTAFSSON (kd) replik	25
Anf. 23 ALICE ÅSTRÖM (v) replik	25
Anf. 24 BIRGITTA OHLSSON (fp) replik	25
Anf. 25 ALICE ÅSTRÖM (v) replik	25
Anf. 26 BIRGITTA OHLSSON (fp) replik	26
Anf. 27 ALICE ÅSTRÖM (v) replik	26
Anf. 28 EWA BJÖRLING (m) replik	26
Anf. 29 ALICE ÅSTRÖM (v) replik	27
Anf. 30 EWA BJÖRLING (m) replik	27
Anf. 31 ALICE ÅSTRÖM (v) replik	28
Anf. 32 AGNE HANSSON (c)	28
Anf. 33 LOTTA HEDSTRÖM (mp).....	32

Anf. 34	AGNE HANSSON (c) replik	36
Anf. 35	LOTTA HEDSTRÖM (mp) replik	37
Anf. 36	AGNE HANSSON (c) replik	37
Anf. 37	LOTTA HEDSTRÖM (mp) replik	38
Anf. 38	EWA BJÖRLING (m) replik	38
Anf. 39	LOTTA HEDSTRÖM (mp) replik	39
Anf. 40	EWA BJÖRLING (m) replik	39
Anf. 41	LOTTA HEDSTRÖM (mp) replik	39
Anf. 42	BIRGITTA OHLSSON (fp) replik	40
Anf. 43	LOTTA HEDSTRÖM (mp) replik	40
Anf. 44	BIRGITTA OHLSSON (fp) replik	41
Anf. 45	LOTTA HEDSTRÖM (mp) replik	41
Anf. 46	CARINA HÄGG (s)	42
Anf. 47	AGNE HANSSON (c) replik	46
Anf. 48	CARINA HÄGG (s) replik	46
Anf. 49	AGNE HANSSON (c) replik	47
Anf. 50	CARINA HÄGG (s) replik	47
Anf. 51	EWA BJÖRLING (m) replik	48
Anf. 52	CARINA HÄGG (s) replik	48
Anf. 53	EWA BJÖRLING (m) replik	49
Anf. 54	CARINA HÄGG (s) replik	49
Anf. 55	BIRGITTA OHLSSON (fp) replik	50
Anf. 56	CARINA HÄGG (s) replik	50
Anf. 57	BIRGITTA OHLSSON (fp) replik	51
Anf. 58	CARINA HÄGG (s) replik	52
Anf. 59	KAJ NORDQUIST (s)	52
Anf. 60	LOTTA HEDSTRÖM (mp) replik	54
Anf. 61	KAJ NORDQUIST (s) replik	55
Anf. 62	LOTTA HEDSTRÖM (mp) replik	55
Anf. 63	KAJ NORDQUIST (s) replik	56
Anf. 64	BIRGITTA OHLSSON (fp) replik	56
Anf. 65	KAJ NORDQUIST (s) replik	57
Anf. 66	BIRGITTA OHLSSON (fp) replik	57
Anf. 67	KAJ NORDQUIST (s) replik	58
	(Beslut skulle fattas den 7 december.)	58
9 §	Kommunikationer	58
	Trafikutskottets betänkande 2005/06:TU1	58
Anf. 68	KERSTIN ENGLE (s)	58
Anf. 69	JAN-EVERT RÅDHSTRÖM (m)	59
Anf. 70	ERLING BAGER (fp)	62
Anf. 71	JOHNNY GYLLING (kd)	64
Anf. 72	PETER PEDERSEN (v)	66
Anf. 73	JAN-EVERT RÅDHSTRÖM (m) replik	68
Anf. 74	PETER PEDERSEN (v) replik	68
Anf. 75	JAN-EVERT RÅDHSTRÖM (m) replik	69
Anf. 76	PETER PEDERSEN (v) replik	69
Anf. 77	ERLING BAGER (fp) replik	70
Anf. 78	PETER PEDERSEN (v) replik	70
Anf. 79	ERLING BAGER (fp) replik	71

Anf. 80	PETER PEDERSEN (v) replik	71
Anf. 81	SVEN BERGSTRÖM (c)	72
Anf. 82	CARINA MOBERG (s)	75
Anf. 83	SVEN BERGSTRÖM (c) replik	78
Anf. 84	CARINA MOBERG (s) replik	79
Anf. 85	SVEN BERGSTRÖM (c) replik	79
Anf. 86	CARINA MOBERG (s) replik	80
Anf. 87	JOHNNY GYLLING (kd) replik	80
Anf. 88	FÖRSTE VICE TALMANNEN	81
Anf. 89	CARINA MOBERG (s) replik	81
Anf. 90	JOHNNY GYLLING (kd) replik	81
Anf. 91	CARINA MOBERG (s) replik	82
Anf. 92	JAN-EVERT RÅDHSTRÖM (m) replik	82
Anf. 93	CARINA MOBERG (s) replik	83
Anf. 94	JAN-EVERT RÅDHSTRÖM (m) replik	83
Anf. 95	CARINA MOBERG (s) replik	83
Anf. 96	ERLING BAGER (fp) replik	84
Anf. 97	CARINA MOBERG (s) replik	84
Anf. 98	ERLING BAGER (fp) replik	85
Anf. 99	CARINA MOBERG (s) replik	85
Anf. 100	CLAES ROXBERGH (mp)	86
Anf. 101	SVEN BERGSTRÖM (c) replik	87
Anf. 102	CLAES ROXBERGH (mp) replik	88
Anf. 103	SVEN BERGSTRÖM (c) replik	88
Anf. 104	CLAES ROXBERGH (mp) replik	88
Anf. 105	ERLING BAGER (fp) replik	89
Anf. 106	CLAES ROXBERGH (mp) replik	89
Anf. 107	ERLING BAGER (fp) replik	89
Anf. 108	CLAES ROXBERGH (mp) replik	90
Anf. 109	KARIN SVENSSON SMITH (-)	90
Anf. 110	JOHNNY GYLLING (kd) replik	92
Anf. 111	KARIN SVENSSON SMITH (-) replik	92
Anf. 112	JOHNNY GYLLING (kd) replik	93
Anf. 113	KARIN SVENSSON SMITH (-) replik	93
Anf. 114	BJÖRN HAMILTON (m)	93
Anf. 115	KARIN SVENSSON SMITH (-) replik	95
Anf. 116	BJÖRN HAMILTON (m) replik	96
Anf. 117	KARIN SVENSSON SMITH (-) replik	96
Anf. 118	BJÖRN HAMILTON (m) replik	96
Anf. 119	RUNAR PATRIKSSON (fp)	96
Anf. 120	KARIN SVENSSON SMITH (-) replik	98
Anf. 121	RUNAR PATRIKSSON (fp) replik	99
Anf. 122	KARIN SVENSSON SMITH (-) replik	99
Anf. 123	RUNAR PATRIKSSON (fp) replik	100
Anf. 124	TUVE SKÅNBERG (kd)	100
Anf. 125	KARIN THORBORG (v)	101
Anf. 126	JAN-EVERT RÅDHSTRÖM (m) replik	103
Anf. 127	KARIN THORBORG (v) replik	103
Anf. 128	JAN-EVERT RÅDHSTRÖM (m) replik	103

Anf. 129	KARIN THORBORG (v) replik	103	Prot. 2005/06:44
Anf. 130	JARL LANDER (s)	103	5 december
Anf. 131	JAN-EVERT RÅDHSTRÖM (m) replik	105	
Anf. 132	JARL LANDER (s) replik	105	
Anf. 133	JAN-EVERT RÅDHSTRÖM (m) replik	106	
Anf. 134	JARL LANDER (s) replik	106	
Anf. 135	BJÖRN HAMILTON (m) replik	107	
Anf. 136	JARL LANDER (s) replik	107	
Anf. 137	BJÖRN HAMILTON (m) replik	107	
Anf. 138	JARL LANDER (s) replik	108	
Anf. 139	RUNAR PATRIKSSON (fp) replik	108	
Anf. 140	JARL LANDER (s) replik	109	
Anf. 141	RUNAR PATRIKSSON (fp) replik	109	
Anf. 142	JARL LANDER (s) replik	110	
Anf. 143	AGNE HANSSON (c)	110	
Anf. 144	ERLING BAGER (fp) replik	112	
Anf. 145	AGNE HANSSON (c) replik	112	
Anf. 146	ERLING BAGER (fp) replik	112	
Anf. 147	AGNE HANSSON (c) replik	113	
	(Beslut skulle fattas den 7 december.)	113	
10 §	Bordläggning	113	
11 §	Anmälan om interpellationer	113	
12 §	Anmälan om frågor för skriftliga svar	114	
13 §	Kammaren åtskildes kl. 17.28	115	

